

ÕPPEKAVA

Kinnitatud
MTÜ Vileri 21.04.2015.a
juhatuse koosoleku otsusega nr. 3

Viljandi vald
2015

1. ÖPPEKAVA ÜLDOSA

1.1. Üldsätted

- Käesolev õppekava on Jaagu Lasteaed – Põhikooli (hiljem Kooli) lastega/õpilastega tehtava õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.
- Käesolev õppekava koosneb üldosast, lasteaia, hooldusõppe, toimetulekuõppe õppekavadest ja vastavatest ainekavadest ning valikainete ainekavast.
- Kooli eesmärgiks on pakkuda kvaliteetset ja kaasaegset haridusteenust raske ja sügava puudega lastele ja õpilastele.
- Jaagu Lasteaed-Põhikooli võetakse vastu lapsed nõustamiskomisjoni otsuse ja lapsevanema ning elukohajärgse omavalitsuse ning MTÜ Vileri vahel sõlmitud lepingu alusel, kus määratakse ka õppeaja kestvus.
- Õppe valdkondade ja –ainete loend ja õppetöö eesmärgid esitatakse igale lapsele koostatavas individuaalses arendus- või õppekavas.
- Individuaalse arengukava alusel õppe läbinud laps suunatakse nõustamiskomisjoni, mille otsuse järgselt lõpetab laps lasteaia ja asub õppima sobivasse kooli.
- Toimetuleku- ja hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

1.2. Visioon

Jaagu Lasteaed-Põhikool on usaldusväärne, positiivse keskkonnaga asutus, kus koostöös lapsevanematega ja hoolekandasutusega pakutakse lastele kaasaegset ja võimetele vastavat haridust.

1.3. Missioon

Jaagu Lasteaed-Põhikool annab erivajadusega lastele õnneliku lapsepõlve, mille tagavad kompetentsed ja rõõmsad töötajad, kaasatud lapsevanemad ning turvaline ja arengut toetav keskkond.

1.4. Jaagu Lasteaed-Põhikooli väärtused:

- **Laps** - oluline on: individuaalsus, arengu ja iseseisvuse toetamine, heaolu.
- **Inimene/Isiksus** - oluline on: ausus, austus, tolerantsus, empaatia, tasakaalukus, huumor, kohusetunne.
- **Koostöö** - oluline on: toimiv meeskond, avatus, usaldus, pühendumus, ühine suund, võrdsus, individuaalsus, perekond.
- **Professionaalsus ja areng** - oluline on: motiveeritus, õpivalmidus, eneseteostus – vaimustus, tarkus, loovus, kaasaegsus.
- **Tervis** - oluline on: vaimne ja füüsiline tervis, hea ning turvaline keskkond ja toitumine, liikumine, värske õhk.

Moto, mis meid igapäevaselt toetab ja aitab meelde tuletada, et märgata tuleb ka tillukesi edusamme on: „**Jaagu kool on rõõmu kool**“.

1.5. Jaagu Lasteaed-Põhikooli eripära, õppe- ja kasvatuseesmärgid

Koolis kasvavad ja õpivad väga erinevad ja erilised lapsed, kelle õpetamisel arvestatakse individuaalsete vajaduste ja võimetega ning kelle tulemuslik õpetamine toimub tihedas koostöös pere ja hoolekandeesutuse töötajatega.

Asutuses on liitühikud ja –klassid ning vajadusel moodustatakse tasemerühmasid, et tagada lastele/ õpilastele parimad arengu võimalused.

Koolil on kaasaegne, turvaline, ühetasapinnaline õppehoone koos suure õuealaga, kus on võimalused vajalike liikumis- ja hooldus- abivahendite kasutamiseks.

Koostöös samas majas paikneva hoolekandeesutusega pakub Kool lastele ja nende vanematele kompleksset teenust (haridus, sotsiaalhoolekanne, rehabilitatsioon).

Majas töötab kogunud ja kompetentne personal, kes on omandanud kahekümne aasta jooksul spetsiifilisi teadmisi raske ja sügava puudega laste hooldamise, kasvatamise ja õpetamise alal Eesti, Rootsi, Soome ja teiste maade spetsialistide vahendusel.

Koolil on olemas hea suhtlemisabivahendite baas ning lapsed/õpilased saavad kasutada ka vajalikke hooldus- ja liikumisabivahendeid.

Kooli personal on rõõmsameelne, koostöö- ja õpivalmis ning uuendusmeelne.

Kooli tegevuse eesmärgid:

- lapsed ja õpilased suudaksid toime tulla igapäevastes olukordades võimalikult iseseisvalt kasutades sobivaid abivahendeid;
- tunneksid elust rõõmu ja suudaksid teha jõukohaseid valikuid;
- lapsed ja õpilased on sotsiaalsed ning suhtlevad jõukohasel viisil kasutades vajadusel kaasaegseid suhtlemisabivahendeid;
- lapsed ja õpilased naudivad liikumistegevusi ning on võimete kohaselt aktiivsed;
- koolieelikud on omandanud oskused, mis võimaldavad õppima asuda sobiva õppekava alusel.
- Kooli lõpetajad on valmis asuma jõukohasele kutseõppele või siirduma sobivale täiskasvanutele mõeldud teenusele.

1.6. Tunnijaotusplaan

- Hooldusõppe klasside tunniplaani on esitatud antud õppekava punktis 3.4.7.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused ja tunniplaani.
- Toimetulekuõppe klasside tunniplaani on esitatud antud õppekava punktis 4.5.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused ja tunniplaani.

- Muudatused tunnijaotusplaani erisuste osas tuuakse välja õpilase individuaalses õppekavas ja kinnitatakse õppenõukogus.

1.7. Valikainete valik

- Õppenõukogus kinnitatakse õppurite valikained vastavalt õpilase individuaalsetest vajadustest õppeaasta alguseks.
- Jaagu Lasteaed-Põhikoolis on süvendatult võimalik tegeleda kodunduse ja käsitöö valdkonnas. See on üks võimalik osa karjääriõppest, mille kohta on koostatud eraldi ainekava ja mis on esitatud antud õppekava lisana nr 4.

1.8. Läbivate teemade ja lõimingu kasutamine

- Valdkondade/ õppeainete kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.
- Oluline on ühe teema tutvustamine lapsele/õpilasele erinevates olukordades ja läbi praktilise isetegemise võimaldamise.
- Oluline on lasteaia õpetajate, aineõpetajate ja rehabilitatsiooni spetsialistide ning kasvatajate vaheline koostöö ja käsitletavate teemade, töö eesmärkide ja sisu ning meetodikate ühtlustamine.
- Lähtuvalt maja aasta teemast ja eesmärkidest koostavad rühmad ja klassid oma kuu ja nädala teemad, mida kasutatakse erinevate ainete-, tegevusvaldkondade lõimimisel.
- Õhtupoolsete tegevuste ja ringitegevuste planeerimisel lähtutakse kuu teemadest, mis aitab õppetegevustes omandatut kinnistada.

1.9. Erisused riiklikus õppekavas toodud ainete nimetuste kohta, põhjendused

- Lähtuvalt Jaagu Lasteaed-Põhikooli võimalustest ja traditsioonidest on õpilastel võimalik suuremas mahus omandada kodunduse ning kunsti ja käsitööõpetuse alaseid teadmisi.
- Kodunduse ainekavas tuuakse eraldi välja koristustööde, kokanduse, tööd aias ja õues ning kodukaunistuse osa, mis on eriti toetav õpilaste praktiliste ja tulevikus vajalike oskuste arendamisel.
- Erisused lähtuvad õpilase vajadustest ja neid rakendatakse lähtuvalt kooli võimalustest õppenõukogu otsuse alusel.

1.10. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused sh ÕK rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud jms

Selleks, et toetada lapse/õpilase arengut parimal, võimalikult elulähedasel ja praktilisel viisil loeme õppekava toetavateks tegevusteks järgneva:

- õppekäigud asutustesse, näitustele ja teatrisse jm;
- osalemine erinevates projektides;
- tegevused meeltetoas, pallimeres, teraapiavannis, õppeköögis jt spetsiaalseteks tegevusteks kohandatud ruumides;
- erinevad tegevused suurel õuealal;
- külalisesinejate vastuvõtmine;
- esinemised oma majas ja väljaspool;
- tähtpäevadega seotud ettevõtmised;
- matkad loodusesse, linnaruumi;
- *Grossingu* trenaažööri kasutamine;
- vibroakustiline teraapia;
- tundide läbiviimine tasemerühmade kaupa.

1.11. Projektide kavandamise põhimõtted

- Kavandatakse projekte, mis toetavad asutuses positiivset koostööd erinevate huvigruppide siseselt ja vahel, laste ja täiskasvanute arengut ning terviseedendust.
- Kool määrab igaks õppeaastaks aasta teema ja eesmärgid, ülekoolilised projektid toetavad aasta teemat ja eesmärke.
- Projektide algatajateks võivad olla: pedagoogiline personal, lapsevanemad, juhtkond või kooli pidaja.
- Projekte rahastatakse võimalusel kooli eelarvest, koolipidaja poolt või erinevatest fondidest/projektidest saadud rahaga.
- Sõltuvalt projekti sisust on projekt kas lühiajaline või kestab läbi mitme aasta.
- Projektidesse võib koolisisest kaasata koolitöötajaid, koostöölepingu alusel töötavat personali, lapsevanemaid ja/või vabatahtlikke.

1.12. Õppe ja kasvatuse korraldus ning ajakasutus

Kooli õppe ja kasvatustegevuse korraldus ning ajakasutuse põhimõtted lähtuvad kooli kodukorrast. Seejuures peetakse oluliseks lähtumist lapse/ õpilase individuaalsetest võimetest ning vajadustest, tunniplaanist ja päevakavast.

1.13. Õpilase arengu ja õppimise toetamine

Iga laps on eriline ja parimate tulemuste saavutamise tagab Jaagu Lasteaed-Põhikoolis:

- kaasaegne ja sobiv mängu- ja õpikeskkond;
- lapse/õpilase arengutaseme täpne hindamine, mille alusel toimub töö planeerimine, läbiviimine ning tulemuste hindamine;
- pedagoogide positiivne suhtumine ja omavaheline koostöö;
- koostöö lapsevanematega ja SA Perekodu kasvatajatega ühiste eesmärkide elluviimiseks;
- koostöö rehabilitatsiooni meeskonnaga (sh vajalike tugiteenuste pakkumine lastele/perele sobival ajal);
- iga-aastased arenguveestlused ja hea iganädalane infovahetus peredega;
- jõukohased ringitegevused;
- regulaarne abivahendite vajaduse hindamine, nende hankimine, vajadusepõhine kasutamine;
- keerukate ja haruldaste juhtumite korral koostöö Eesti ja naaberriikide kolleegidega.

1.14. Hindamise põhimõtted ja korraldus

- Õpilase ja tema seadusliku esindaja hindamise korraldusest ja õpilasele antud hinnangutest teavitamise üldine kord on sätestatud Jaagu Lasteaed-Põhikooli kodukorras.
- Õpilase erisusi arvestavad hindamisviisid ja vahendid tuuakse välja individuaalsetes õppekavades.

Hindamise põhimõtted ja korraldus on välja toodud antud õppekavas järgnevalt:

- lasteaia õppekavas punkt 2.8. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus;
- hooldusõppe õppekavas punkt 3.4.8. Hindamine;
- toimetulekuõppe õppekavas punkt 4.8. Õpitulemuste ja käitumise hindamine.

1.15. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus

- Lastele/ õpilastele jagavad infot nende lasteaia õpetajad/ klassijuhatajad/ õpetajad lähtudes laste suhtlemisoskuste tasemest kasutades vajadusel visuaalseid vahendeid.
- Lapsevanemaid teavitatakse olulistest Kooliga seotud muudatustest ja sündmustest Kooli üldkoosolekul, kooli kodulehel ja individuaalsete ja/või stendil esitatud kirjalike teatiste ning e-kirjade, infovihikute või päevikute abil.
- Õppe- ja kasvatustegevusega seonduva info jagajaks lapsevanemale on lasteaia õpetajad/ klassijuhatajad.
- Terviseseisundit puudutava teabe esmaedastaja on meditsiinitöötaja või temaga kokkuleppel lasteaia õpetaja/klassijuhataja või sotsiaaltöötaja.
- Tervishoiutöötaja korraldab laste isiklikel ravimikarpidel info uuendamise iga õppeaasta alguses ning lapsevanem vastutab õppeaasta sees toimunud muudatustest teavitamise eest.

- Lapsevanemate koostööd rehabilitatsioonispetsialistidega aitavad koordineerida lasteaia õpetajad/ klassijuhatajad. Soovi korral võib lapsevanem alati isiklikult pöörduda erialaspetsialisti poole.
- Iga õppeaasta eel täpsustatakse Kooli, SA Perekodu ja lapsevanemate vahelise info edastamise viisid ja korraldus ning lapsevanemaid puudutavast räägitakse üldkoosolekul ja rühmades ning klassides.
- Kool toetab lastevanemaid Rajaleidja keskuse (sh nõustamiskomisjoniga) ja vajadusel eriarstidega tehtava koostöö korralduse osas.

1.16. Õpilaste juhendamine, õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord

- Igat last/ õpilast juhendatakse vastavalt tema arengutasemele ja kasutades selleks sobivaid suhtlemisviise ja vahendeid (sh suhtlemise abivahendeid, visuaalseid vahendeid).
- Õppekorralduses lähtutakse individuaalsuse põhimõttest, kuid selle rakendamisel tehakse koostööd kõigi vajalike huvigruppide vahel.
- Tugiteenused planeeritakse koostöös rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega ja lapsevanematega.
- Kuni kolme tunni ulatuses nädalas võib laps saada tugiteenuseid tundide ajal.
- Õpetajatel ja lapsevanematel on võimalus saada nõustamisteenust rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidelt.
- Tugiteenuste tulemuslikkust hinnatakse teenuse lõppemisel rehabilitatsioonimeeskonna liikmete poolt ja lasteaia õpetaja/klassijuhataja lisab selle lapse IAK/IÕK-le.
- Lapse arengu tulemused fikseeritakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardil lasteaia õpetaja/ klassijuhataja poolt.
- HEV-koordinaator peab arvestust tugiteenuste mahu kohta, hindab nende vajadustele vastavust õppeaasta lõpul ja teeb vajadusel ettepanekuid kõigile huvigruppidele edasise töö paremaks korraldamiseks.

1.17. Individuaalne arenduskava (IAK) ja individuaalne õppekava (IÕK)

IAK/IÕK on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse/õpilase arengulisi erivajadusi arvestava õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi (sh tugiteenused), mis on vajalikud õppeeesmärkide saavutamiseks.

IAK/IÕK koostatakse kõigile Jaagu Lasteaed-Põhikooli lasteaia lastele, toimetuleku- või hooldusõppel ja lisaõppel olevatele õpilastele.

IAK/ IÕK koostatakse igal õppeaastal lasteaiaõpetaja/ klassijuhataja eestvedamisel, kes korraldab lapsega kokkupuutuva pedagoogilise personali ja lapsevanema koostööd.

IAK/IÕK-s tuuakse välja:

- üldandmed lapse/ õpilase kohta (isikuandmed, diagnoos, ravimid, abivahendid);

- pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus (arengutase erinevate valdkondade/õppeainete kaupa);
- tervisliku seisundi kirjeldus;
- erisused õppesisus ja õpitulemustes (perega püstitatud eesmärgid ning lühi-ja pikaajalised eesmärgid);
- meetodid ja võtted püstitatud eesmärkide saavutamiseks ja õppe läbiviimise eritingimused, sh õppevara kohta;
- loetelu õppimist toetavatest tegevustest ja teenustest, tugiteenuste korraldus;
- õpitulemuste ja arengu hindamise kord, sh hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja vahendid;
- vajadusel mittesoojitava käitumise vähendamine, sobivad motiveerimise viisid;
- individuaalse õppekava/arenduskava rakendamise aeg;
- individuaalse õppekava koostamise ja täitmisega seotud isikud ja nende kohustused.

1.18. Lisaõppe korraldus

- Lisaõppe korraldamise aluseks on põhikooli ja gümnaasiumiseadus (RK 09.06.2010.a põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §54 „Lisaõpe põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi lõpetanutele“).
- Kooli pidaja otsusel võib põhikoolis pakkuda lisaõpet lihtsustatud riikliku õppekava järgi põhikooli lõpetanutele, mille eesmärk on pakkuda täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe sujuvaks jätkamiseks või üleminekuks tööle või sobivale erihoolekande teenusele.
- Lisaõppesse võetakse õpilasi, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ning kes ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või kes ei pääsenud soovitud õppeasutusse, erihoolekande teenusele.
- Lisaõppe kestus on üks õppeaasta. Lisaõppes osalejale võimaldatakse juhendatud õpet 1050 õppetunni ulatuses, millest 525 õppetundi moodustab üldhariduslik õpe ja 525 õppetundi kutsealane ettevalmistus ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamine. Tundide/tegevuste arvuline jaotus otsustatakse õppenõukogus.
- Igale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava, kus määratakse selle õpilase konkreetne õppesisu ja päevakava. Jätkatakse pikendatud õppe õpilase kaardi täitmist. Üleminekuplaani koostamisel arvestatakse õpilase teadmisi ja oskusi, õpilase ja vanema soove ja vajadusi ning kooli võimalusi.
- Lõpetamist tõendab koolipoolne dokument - tunnistus.

1.19. Karjääriõpe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldus

- Karjääritöölalased teemad on sisse kirjutatud hooldusõppe, toimetulekuõppe ja valikainete ainekavadesse.

- Esmalt tegeletakse sotsiaalsete oskuste arendamisega, mis loob võimalused koostööks kollektiivis, kujundatakse vastavad isikuomadused. Toimub erinevate ametite ja nendega seotud tegevuste tutvustamine. Järgneb praktiliste ja jõukohaste tööoskuste õpetamine.
- Koostöös lapsevanemate ja eestkostjate ning Viljandimaa Rajaleidja keskusega luuakse tublimatele toimetulekuõppe õppuritele võimalused siirduda sobivale kutseõppele.

1.20. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

- Erivajadusega lastega töötavad vaid oma tööd armastavad ning sõbralikud inimesed, kes on valmis koostööks, sest üksi sellel alal ei jaksa.
- Kool väärtustab õpetajat kui isiksust, kes on professionaal omal alal ja kes on valmis õppima ning jagama ka ise oma teadmisi ja kogemusi.
- Iga inimese panus on oluline, seejuures lähtutakse annetest ja oskustest ning soovidest õppida/kogeda uut.
- Õppeaastaks valmistatakse ühiselt, läbi supervisioonide ja koostööpäevade augustikuus, mil lähtuvalt lõppeva aasta tulemustest sõnastatakse uue aasta teemad ja eesmärgid, arutatakse läbi võimalikud tööd toetavad projektid ning koostatakse vajalikud alusdokumendid. Lepitakse kokku ja jagatakse erinevate töörühmade ülesanded. Täpsustatakse heaks info liikumiseks vajalik. Koostöös rehabilitatsioonimeeskonna liikmetega täpsustatakse tugiteenuste korraldamisega seonduv.
- Septembris kaasatakse lapsevanemad, aineõpetajad, rehabilitatsioonimeeskonna liikmed, kasvatajad/ õpetaja abid lapsega/õpilasega tehtava töö planeerimisse – IAK/IÕK koostamisse.
- Detsembris vaadatakse üle I poolaastal tehtu ja täpsustatakse edasised tegevused.
- Ühiselt püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid hinnatakse õppeaasta lõpul koostöös lapsevanemate ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega, et saada pilt kas ja kuidas lapsed on uut omandanud ning millele edaspidi toetuda.

1.21. Õpetaja nädalakava/ töökava koostamise põhimõtted

- Õpetaja koostab Jaagu Lasteaed-Põhikooli õppekavast ja individuaalsetest õppekavadest ning Kooli aasta teemast lähtuvalt nädalakava/ töökava, seab eesmärgid vastava rühma/ klassi õppe- ja kasvatustöö osas ning teeb kokkuvõtte õppeaasta lõpul.
- Õpetaja töökava koostamise sisu ja põhimõtted ning ajakava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

1.22. Lasteaia õpetaja/ klassijuhataja töö

- Õpetaja juhib oma rühma/ klassi õppe- ja kasvatustööd. Ta analüüsib ja hindab laste/õpilaste arengu tulemusi, koordineerib lapsevanemate ja rühma/ klassi kõigi pedagoogiliste töötajate ning erialaspetsialistide koostööd.
- Õpetaja teeb koostööd peredega jälgides rühma/ klassi kasvatustaotlusi.
- Õpetaja viib läbi arenguvestluse lapsevanemaga ja annab jooksvalt tagasisidet lapse edusammudest ja probleemidest rühma/ klassi.
- Õpetaja jälgib õpilase tervislikku seisundit, teavitab probleemidest tervishoiutöötajat ja lapsevanemat ning vajadusel sotsiaaltöötajat.
- Õpetaja korraldab koos kasvatajaga/ õpetaja abiga oma rühma/ klassi igapäevast elu.
- Õpetaja kirjutab vajadusel oma rühma/ klassi lapse kohta arengukirjelduse /iseloomustuse, mille allkirjastavad lapsevanem ja direktor.

1.23. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- Ettepanekuid õppekava uuendamiseks ja täiendamiseks võivad esitada: pedagoogid, lapsevanemad, nõukogu liikmed ning rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistid.
- Saabunud ettepanekud vaadatakse üle pedagoogilises- ja õppenõukogus ja esitatakse kooli nõukogule.
- Õppekava kinnitab kooli pidaja - MTÜ Vileri juhatus.
- Kümne tööpäeva jooksul esitatakse muudetud õppekava registreerimiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile.

2. LASTEAIA ÕPPEKAVA

2.1. Lasteasutuse liik ja eripära

- Jaagu Lasteaed – Põhikooli lasteaed on erilasteaed.
- Rühmad on ette nähtud kuni seitsmeaastastele liitpuudega lastele.
- Lasteaial on kasutada lisaks rühmaruumidele saal, pallimere-, teraapiavanni-, tunnetustoa-, käsitöö- ja õppeköögi ruumid.
- Lasteaial on kasutada piirdeaiaga eraldatud maja sisehoov koos liivakasti, kiige ja tasakaalukiigega. Samuti on saatjaga liikumiseks piirdeaiaga eraldatud suur õueala koos mänguväljakuga ning asfaltkattega teedega.
- Lasteaia lapsed saavad regulaarselt osaleda erinevatel rehabilitatsiooniteenustel lasteaiapäeva jooksul.
- Lastel võimalus osaleda liikumis- ja käsitööringi tundides.
- Lapse arengut toetatakse erinevate abivahendite igapäevase kasutamisega.
- Sotsiaalset suhtlemist võimaldab tihe koostöö kooliga.
- Õppetegevus toimub eesti keeles.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

- Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng koostöös kodu ja lasteasutuse töötajate ning rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega.
- Üldeesmärgist lähtuvalt toetame lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, et lapsel areneksid vastavalt võimetele võimalikult iseseisvad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused, positiivne minapilt ning ta oleks valmis jätkama õpinguid sobivas koolitüübis.

2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Jaagu Lasteaed-Põhikooli lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- lapse individuaalsuse ja tema arenguvõimaluste arvestamine lähtuvalt tema erivajadustest;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine, mistõttu peetakse oluliseks igapäevast õues viibimist ja liikumistegevusi lähtuvalt TEL (Tervist Edendavad Lasteaiad) põhimõtetest;
- lastega individuaalselt töötamine;
- igapäevastes tegevustes mängulisuse printsiipide arvestamine;
- lapsele turvatunde, eduelamuse tagamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- sobivate kõnet toetavate ja/või asendavate suhtlemisvahendite kasutamine;
- lapse aktiivse liikumise soodustamine, mitmekesiste asendi- ja liikumisvõimaluste ja sobivate abivahendite kasutamise tagamine;

- üldõpetusliku tööviisi ja eripedagoogiliste võtete rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse ning rehabilitatsioonimeeskonna koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- väärtuste õpetamine;
- lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

2.4. Õpikäsitlus

- Õppimine on järjepidev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nende vahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: erivajadusi ja võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Õpetajad on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuses võimalikult aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last suunatakse välja näitama omaalgatust ja kaasatakse tegema võimetele vastavaid valikuid.
- Õppe- ja kasvatustegevustes luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 - 1) näidata välja oma algatust, soove ja teha lihtsaid valikuid;
 - 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
 - 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
 - 4) väljendada õpitud verbaalse kõne või alternatiivsete suhtlusvahendite abil;
 - 5) viia alustatud tegevused lõpuni võimalikult vähese juhendamisega;
 - 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

2.5. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja maht

- Õppe- ja kasvatustegevuse täpne sisu ja maht määratletakse iga lapse individuaalses arenduskavas tulenevalt lapse erivajadusest.
- Arvestatakse, et iga laps on eriline ja areneb omas tempos, mistõttu õppe- ja kasvatustöö tulemused 6-7 aastastel võivad jääda valdkondade lõikes erinevatele tasemetele ja antud õppekavas esitatud tulemused ei ole kõigile lastele saavutatavad.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimuvad järgmised tegevused: tunnetamine, kuulamine, kõnelemine, ette lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.
- Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused lasteaiaga lõpetamisel ja vanuseastmeti tuuakse välja ainekavas seitsmes valdkonnas:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine;
- Ainekava esitatakse antud õppekava lisana nr 1.

2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse ajaline korraldus (sh rühmade tegevus- ja päevakavad)

- Õppe- ja kasvatustegevust korraldatakse õppeaastati.
Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.
Aktiivne õppeperiood on 1. septembrist 31. maini.
September ja oktoober on arvestatud laste kohanemiskuudena, mil pearõhk on varemõpitu kordamisel ja lasteaiarütmiga harjumisel ning oskuste hindamisel.
Koolivaheaja nädalad planeeritakse mängude nädalatena.
Suvekuudel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on enesekohaste oskuste arendamisel ja mängulistel õuetegevustel.
- Lasteaia suvise lahtiolekuaja ja töökorralduse otsustab Jaagu Lasteaed-Põhikooli nõukogu lähtuvalt SA Perekodu hoolekandeteenuste pakkumisest ja kollektiivpuhkusest.
- Lasteaia päevakava koostatakse lähtuvalt laste erivajadustest ja tervisekaitse nõuetest koostöös hoolekandeteenuse pakkujaga ja kiidetakse heaks pedagoogilises nõukogus ning kinnitatakse direktori poolt.
- Augustikuu jooksul koostatakse asutuse üldtööplaan-tegevuskava algavaks õppeaastaks, kus tuuakse välja aasta tegevuse teema, eesmärgid ja eesootavad tegevused sisehindamise valdkondade kaupa, mis kinnitatakse direktori käskkirjaga.
- Septembriks ja jaanuariks koostavad õpetajad rühma poolaasta tegevuskava, kus täpsustatakse planeeritud tegevused ja suunad.
- Rühma õppe- ja kasvatustöö tegevuse kavandamiseks koostavad õpetajad töökava kaheks nädalaks.
- Meeskonnatöö tulemusel (õpetajad, rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistid ja lapsevanemad) koostatakse igale lapsele individuaalne arenduskava (IAK), mille vorm kinnitatakse pedagoogilises nõukogus.
IAK sisaldab: lapse põhiandmeid, arenguvaldkondade kaupa hetkeseisu kirjeldust, pikaajalisi ja lühiajalisi eesmärke, meetodeid /võtteid püstitatud eesmärkide saavutamiseks, loetelu toetavatest tugiteenustest (sh nende eesmärkidest ja läbiviijatest) ning abivahenditest, tulemuste hindamise osa.
IAK koostatakse järgmiste arenguvaldkondade kaupa: mootorika, igapäevaoskused, sotsiaalsed oskused, kognitiivsed oskused, kommunikatsioon.

Lapse arengu dünaamikat hinnatakse vähemalt kaks korda aastas ning selle alusel korrigeeritakse arengukava.

- Arenguestlusel (septembris, oktoobris) lapsevanemaga/eestkostjaga, kus vastavalt vajadusele osalevad ka rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistid, arutatakse läbi lapse arendamise põhisuunad, püstitatakse ühised eesmärgid ja kevadel (mais) antakse arenguestluste tulemusel hinnang saavutatule.
- Aasta jooksul tegelevad, nii tsükliks kui ka tsükli väliselt, lastega vastavalt vanema soovile ja rehabilitatsiooniplaanis ettenähtule psühholoog, eripedagoog, logopeed, füsioterapeut, loovterapeut.
- Lähtuvalt lasteaia päevakavast osalevad lapsed käsitöö- ja liikumisringi tegevustes.

2.7. Eesti keele kui teise keele õpe

- Lapsele kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe. Rakendatakse täieliku keelekümbeluse meetodikat.
- IAK-s tuuakse välja eesti keele õpetamise erisused vastavalt lapse arengu tasemele.

2.8. Lapse eeldatavad üldoskused õppekava läbimisel

Lasteaia õppekava läbimise eeldatavad tulemused sõltuvad lapse puudeliigist ja puude raskusastmest. Seetõttu tuleb arvestada, et laste arengulised erisused erinevates valdkondades on suured ja õppekavas esitatud tulemused ei ole kõigile lastele täies mahus saavutatavad.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- mänguoskused.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavadid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust tulla toime eneseteenindusega, eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

2.8.1. Lapse eeldatavad üldoskused lasteaia lõpetamisel:

Sotsiaalsed oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- suudab oma emotsioone nimetada/kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- nimetab/kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Tunnetus- ja õpioskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuulust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Mänguoskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab mõningaid tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab abiga mängu käigus probleeme lahendada;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

2.8.2. Lapse eeldatavad üldoskused vanuserühmade kaupa:

2-aastane:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Reageerib oma nimele.
- Riitub lahti osaliselt iseseisvalt.
- Tunneb huvi teiste laste vastu ja mängib nendega kõrvuti.
- Peseb ja kuivatab käsi täiskasvanu abiga.
- Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna.
- Matkib täiskasvanu tegevusi.
- Üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest (tema tajud on enesekesksed).
- Täiskasvanu suunamisel käitub rühmareeglitele vastavalt.
- Teadvustab ennast, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda.
- Väljendab erinevaid emotsioone.

- Laseb ennast vajadusel lohutada ja aidata.
- Osaleb täiskasvanuga ja lastega ühistegevustes.
- Jagab mõnikord oma asju ka teistega.
- Täidab igapäevaelu rutiini (päevarežiim).

Tunnetus- ja õpioskused

- Märkab ümbritsevat iseseisvalt ja täiskasvanu abiga.
- Suudab keskenduda lühiajaliseks tegevuseks.
- Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega (sõnad ja objektid saavad mõiste tähenduse).
- Räägib ja saab aru sellest, mida ta tajub.
- Tunneb huvi raamatute vastu, mõistab lihtsaid jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega.
- Avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärgede vahel.
- Matkib ümbritsevaid tegevusi oma mängus.
- Kasutab ja sobitab erinevaid materjale ja esemeid.

Mänguoskused

- tunneb huvi mänguasjade vastu ja kasutab neid sihipäraselt
- mängib matkimismänge (liisusalmid, laulumängud jne)
- võtab osa koosmängudest täiskasvanuga (nt viskab/veeretab/toob palli);
- asetab klotse üksteise peale (teeb torni, maja)
- lükib rõngaid sirge pulga otsa
- teeb liivakastis liivakooke
- mängib peitmise/piilumisemänge
- paneb lihtsamaid kujundeid tajukasti
- abistab täiskasvanut mänguasjade ärapanemisel

3-aastane:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Aitab riietumisel ise kaasa.
- Imiteerib täiskasvanu tegevust (võtab rolle).
- Oskab meeldetuletusel oma järke oodata.
- Viskab prahi prügikasti.
- Peseb ja kuivatab käsi kõrvalise abita.
- Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna.
- Oskab iseseisvalt lusikaga süüa ja tassist juua, kasutab õiget lusikahoidu (meeldetuletamisel).
- Tunneb mõnda rühmareeglit.
- Oskab väljendada emotsioone.
- Oskab vastata küsimusele: mis su nimi on?
- Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded.
- Tahab valikute üle ise otsustada ning üritab neid täide viia (enesekindlus).

- Oskab tegutseda omaette.
- Osaleb ühistegevustes (täiskasvanu ja lastega).
- On nõus jagama oma asju teistega.
- Loob sõbrasuhteid rühmakaaslastega.
- Algatab vestlust (laps, täiskasvanu).
- Suudab üle minna ühelt tegevuselt teisele (päevarežiim).
- Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid (viisakusväljendite kasutamine).

Tunnetus – ja õpioskused

- Saadab oma tegevust kõnega.
- Suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks.
- Kasutab mängus asendusmänguasju.
- Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi mängus.
- Mängib mõnda aega koos teistega (koosmäng).
- On omandanud sõnavara, mis võimaldab ennast väljendada.
- Osaleb dialoogis (lapsega, täiskasvanuga).
- Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab päriselu muinasjutust.
- Mõistab lihtsamat kõnet.
- Saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest (mõistab nalja).
- Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi (korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi).

Mänguoskused

- Tahab tegutseda iseseisvalt jäljendades täiskasvanut (nt põranda pühkimist);
- mäng põhineb isiklikul kogemusel ja laps on võimeline igapäevaelus nähtut mängu üle kandma;
- võtab osa koosmängudest täiskasvanuga;
- kooskõlastab erinevaid liigutusi muusikaga, tajub lihtsamaid rütme ning matkib luuletuse intonatsiooni ja rütmi lavastusmängudes;
- ehitab klotssidest erinevaid esemeid ja hooneid (nukule voodi; autole garaaži);
- ühendab eri suuruse ja kujuga klotse;
- oskab rõngaid suuruse järjekorras pulgale lükkida;
- ehitab liivakastis lihtsamaid onnikesi;
- kasutab lihtsamaid konstruktoreid;
- valib omale mänguks vajalikud mänguasjad ja koristab need mängu lõppedes;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- mängijal on esikohal tegevus mänguasjadega, mitte mängu eesmärgid.

4-aastane:

Tunnetus-ja õpioskused

- Suudab lühikest aega tegutseda iseseisvalt (10-15 min.).
- Suudab keskenduda korraga ühele tegevusele ja vajadusel jaotab oma tähelepanu.

- Plaanib oma tegevusi ja leiab selleks vajalikud vahendid.
- Tunneb huvi ümbritseva vastu (uudishimu).
- Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
- Osaleb eriliiki mängudes (rolli-, võistlus-, ehitus-, lauamängudes, loovtegevustes).
- Liigitab lihtsamate üldmõistete järgi (metsloomad, linnud jne.).
- Huvitub tähtedest ja numbritest.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Teab enda ja pereliikmete nimesid (eesnimi, perenimi).
- Kasutab suheldes rühmakaaslaste nimesid.
- Teab oma vanust, sugu ja oskab määrata soolisi erinevusi teiste juures.
- Paneb ise riidesse (vajadusel küsib abi nõõpide jms. puhul).
- Käitub täiskasvanu korralduse järgi (sõnakuulelikkus).
- Loovutab kaaslasel mänguasju.
- Sööb ise lusika ja kahvliga (õige hoid).
- Järgib lauakombeid.
- Peseb ja kuivatab ise käsi ja nägu.
- Saab ise WC-s hakkama.
- Riietub iseseisvalt, vajadusel küsib täiskasvanult abi.
- Oskab ennast väljendada kõne abil.
- Oskab sõlmida lihtsamaid kokkuleppeid.
- Tahab olla iseseisev.
- Väärtustab nii enda kui teiste saavutusi, tundeid.
- Püüab teisi abistada ja lohutada.
- Loob sõprussuhteid (eelistab üht mängukaaslast).
- Saab aru õigest ja valest käitumisest ja täidab üldtuntud käitumisnorme.
- Kasutab viisakusväljendeid.
- Tunneb rõõmu oma edusammudest.

Mänguoskused

- võtab endale täiskasvanu teatud rolli ja käitub vastavalt (**kujuneb rollimäng**);
- on kujunenud huvi teatud mänguteemade vastu (kodu, lasteaed, kauplus);
- arvestab koosmängus teiste mängijate huvidega;
- kuulab meelsasti täiskasvanu ilmekalt esitatud lühikesi lugusid, imiteerib kuulnud loo tegelaste häälsusi ja käitumist ning ütleb üksikuid kergemaid lauseid;
- mängib mõtestatud süžee mängu;
- ehitusmängudes on võimeline õpetaja juhendamisel peegeldama tegelikkust;
- tähelepanu on muutunud püsivamaks ning taju ja tähelepanu on jaotunud mitme tegevuse vahel;
- kõne on arenenud, räägib põhjalikumalt esemetest ning nende omadustest.

5-aastane:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Teab oma ees ja perekonna nime.
- Tuleb ise toime riietumisega (nööbid, lukud).
- Tualetis saab hakkama ilma täiskasvanu abita.
- Hoiab oma asjad korras ja koristab enda järel mänguvahendid.
- Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.
- Arvestab mängureegleid, ootab mängus järjekorda, jälgib reeglite täitmist teiste poolt.
- Tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.
- Lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale.
- Mõistab teiste inimeste tundeid ja meeleolu.
- Imiteerib täiskasvanu tegevusi, kasutades tema sõnavara ja maneere.
- Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab mänguasju.
- Oskab lahendada ülesandeid ja saavutada kokkuleppeid kõne abil.
- Järgib viisakusreegleid, teretab, tänab, palub andeks, jätab hüvasti.
- Oskab sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.
- Riietub iseseisvalt.

Tunnetus- ja õpioskused

- Tegutseb lühikest aega iseseisvalt- vähemalt 20 minutit.
- Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga.
- Kasutab oma tegevust planeerides ja korraldades sisekõnet.
- Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte.
- Mängib erinevaid mänguliike ja osaleb loovtegevustes.
- Räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib.
- Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.
- Omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
- Kasutab oma tegevuses eelnevalt kogetut ja õpitud.

Mänguoskused

- tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega,
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi, kui reaalseid esemeid ja objekte,
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere,
- eelistab sootüübilisi mängu,
- aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi, jälgib reeglite täitmist teiste poolt, kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt.

6-aastane:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone/seisukohti.
- Toetab ja aitab teisi lapsi.
- Mängib meeleldi võistlusmänge.
- Oskab teha koostööd.
- On väljakujunenud sõprussuhted.
- Suudab iseseisvalt mängida.
- Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada.
- Oskab siduda sõlme.
- Riietub iseseisvalt.
- Püüab lahendada iseseisvalt probleeme ja julgeb paluda abi.
- Lõpetab ebameeldiva käitumise meeldetuletamise peale.
- Hoolitseb enda väljanägemise eest-peseb, kammib, riietub.
- Hoiab enda asjad korras – kapp, sahtel, mänguasjad.
- Järgib süües lauakombeid (sööb vaikselt, oskab süüa noa ja kahvliga).

Tunnetus ja õpioskused

- Saab aru tegevusjuhistest ja tegutseb nende järgi.
- Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 25 minutiks.
- Suudab tegutseda vaikselt (kasutab sisekõnet).
- Esitab küsimusi uute teadmiste saamiseks.
- Kasutab enese väljendamisel sidusat kõnet.
- Osaleb aktiivselt kälistes ja loovtegevustes.
- Kasutab oma tegevuses eelnevalt kogetut ja õpitud, teadvustab kordamise vajadust.

Mänguoskused

- matkib kuulnud tegelaste käitumist, suudab tuttavaid lavastusmänge ka ise mängida;
- jagab teistega mängus ettetulevaid ülesandeid;
- lapse mängu idee aluseks võib olla täiskasvanu jutustus;
- kasutab ehitamiseks erinevat looduslikku materjali oma kujunenud oskustest lähtuvalt;
- tajub rollikäitumist ning tegutseb vastavalt;
- tahab rohkem teada loodusest ja keskkonnast, rakendab teadmisi praktilises tegevuses – õppemängus, seab ise eemärke ja lõpetab mängu;
- koostab lühikesi jutustusi mänguasjadest ja mõtleb välja mõistatusi, mänge.

7-aastane:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida.
- Muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
- Vastutab oma tegevuste eest, räägib oma plaanidest ja kavatsustest.
- Teab kuidas tervislikult ja ohutult käituda.

- Saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud esmased tööharjumused.

Tunnetustegevus ja õpioskused

- Saab aru lihtsamatest seostest (põhjus, tagajärg).
- Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt (järgib tööjuhiseid).
- Osaleb arutlevas dialoogis.
- On suuteline keskenduma vähemalt 30 min.
- Saab hakkama igapäevatoimingutes.
- Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.
- Tahab ja julgeb suhelda, loob sõprussuhteid.
- Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ise.
- Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
- On eakohastes tegevustes algatusvõimeline (iseseisev tegevus, mäng, sõprade kaasamine).
- Saab aru oma-võõra-ühine tähendusest.
- Teeb vahet hea ja halva vahel.
- Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
- Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
- Selgitab ja põhjendab oma seisukohti.

Mänguoskused

- Tunneb mängust rõõmu ja on võimeline mängule keskenduma.
- Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja erinevaid vahendeid ümbritsevast.
- Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu edasi.
- Täidab mängudes erinevaid rolle (pea-, kõrvalrolle).
- Kasutab mängurollide määramiseks liisusalme.
- Järgib mängureegleid ja oskab mängude reegleid teistele selgitada.
- Julgeb mängusituatsioonis teistele esineda.
- Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
- Tunneb rõõmu võidust, suudab taluda kaotust võistlusmängus.
- Kasutab mänguvahendeid heaperemehelikult, mängu lõppedes koristab enda järelt asjad.

2.9. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus

- Lapse arengu hindamine ja analüüsimine on oluline lapse eripära mõistmiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga ning rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega.

- Lapse arengut hindavad pedagoogid ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistid nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud individuaalsetes ja rühma tegevustes. Vastavalt vajadusele kaasatakse hindamisprotsessi lapsevanemad.
- Lapse arengu hindamise aluseks on individuaalses arenduskavas püstitatud eesmärgid ja spetsialistide valitud testmaterjalid.
- Lapse arengut kirjeldatakse viies valdkonnas lähtuvalt lapsest, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Iga lapsele koostatakse individuaalne arenduskava (IAK), kus on püstitatud lähemad ja kaugemad arengu eesmärgid.
 - IAK koostatakse iga õppeaasta alguses või kuni kahe kuu jooksul lapse rühma saabumisest Jaagu Lasteaed-Põhikooli.
 - IAK valmib kooskõlas lapsevanemate soovidega koostöös lasteaia õpetajate ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega.
 - Lapse arengu dünaamikat analüüsitakse vähemalt kaks korda aastas ja vastavalt sellele korrigeeritakse IAK.
- Hindamisel ja IAK koostamisel lähtutakse vastavalt vajadustele järgmistest abimaterjalidest:
 - ASTMED-skaala (koolieelse kasvatusprogrammi);
 - PEP-R (Psychoeducational Profile – Revised);
 - PAC S/P (Progress Assessment Chart);
 - PAC1 (Progress Assessment Chart 1);
 - CPUP (Cerebral Pares Uppföljnings Program);
 - TEACCH;
 - J.Strebeleva lapse arengu hindamiskaala;
 - Liitpuudega laste rühmades vaimupuudega laste õpetamise metoodikamaterjalid 1995-1996.
- IAK-s hinnatakse lapse oskusi viies valdkonnas:
 - Eneseteenindamise ehk igapäevaste oskuste kujundamine:
 - söömine (suu liigutused, söömine ja joomine, lauakombed);
 - puhtusekasvatus (WC kasutamine, pesemine);
 - riietumine (lahtiriietumine, riidesse panemine, riietumistoimingute laiendamine).
 - Motoorika:
 - keha tunnetus;
 - üldmootorika;
 - peenmootorika;
 - silma ja käe koordineerimine;
 - abivahendite vajadus.

- Sotsiaalsete oskuste kujundamine:
 - vastastikuse sotsiaalse mõjutuse ergutamine: füüsiline kontakt, silmside, naeratamine;
 - muu aktiivne vastastikune mõju lapse ja täiskasvanu vahel;
 - muu aktiivne vastastikune mõju eakaaslaste vahel;
 - esemelise mõjutuse tekitamine.

- Kommunikatsioon:
 - kõneorganite motoorika;
 - orienteerumisrefleksi loomine;
 - väljenduste mõistmine;
 - eneseväljendus;
 - suhtlemisabivahendite kasutamine (esemed, fotod, PIC, PCS vm pildid, lihtsustatud viiped). AAC pildid, suhtlustahvlid, -kaustad, kommunikaatorid

- Kognitiivsed oskused:
 - meelte arendamine
 - eseme püsivus
 - probleemi lahendamine
 - põhjuslikud suhted ehk kausaalsus
 - ruumilised suhted
 - verbaalne väljendamine
 - motoorne jäljendamine
 - esemete kasutamine
 - mäng

Arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanema(te)/eestkostjaga läbi viidud arenguestlus:

- annab vastastikust tagasisidet lapse arengu toetamiseks;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes;
- võimaldab järgnevas õppeperioodiks koostatud IAK ühise läbiarutamise ja kinnitamise;
- võimaldab nõustada ja juhendada lapsevanemaid, arendamise, kasvatamise, õpetamise ja õppimise valdkondades;
- toetab koostööd lapsevanemate, õpetajate, kasvatajate ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistide vahel.

Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Üks kord õppeaastas (mais) viib pedagoog koos lapsevanema(te)/eestkostjaga läbi kokkuvõtva arenguestluse, mis:

- annab ülevaate IAK-s püstitud eesmärkide täitmisest.

Lapse arengu hindamise tulemus dokumenteeritakse vabas vormis. Oluline info kantakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile.

2.10. Koostöö lapsevanematega

Põhimõtted:

- lasteaia õpetajad teevad koostööd lapsevanematega lapse arengu toetamiseks ja arvestavad nende soovitusi ja arvamusi;
- koostöö lapsevanematega põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- lasteaia õpetajad ja õpetajate abid toetavad ja nõustavad lapsevanemaid laste arendamise ja kasvatamise osas lähtuvalt iga lapse erivajadusest;
- lasteaia õpetajad ja õpetajate abid aitavad lapsevanematel teha koostööd rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega;
- lasteaia õpetajad ja direktor aitavad lapsevanematel teha koostööd erinevaid abivahendeid pakkuvate ettevõtetelega;
- lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Korraldus:

- koosolekud (üldkoosolek 1 x a, nõukogu koosolek 2 x a, arenguveustus lapsevanemaga 2 x a ja rühmakoosolekud – vastavalt vajadusele);
- individuaalsed vestlused (vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele);
- kirjalikud teated (lapse infovihikus, lapsevanema e-posti aadressil, kodulehel, teadetetahvilil);
- ühistegevused (tulenevalt lasteaia ja kooli üldtööplaanist ja tähtpäevadega seotud traditsioonidest);
- lahtiste uste päevad lasteaia tegevuste tutvustamiseks peredele;
- rahuloluküsitlused vanematele.

3. HOOLDUSÕPPE ÕPPEKAVA

3.1. Üldsätted

Jaagu Lasteaed-Põhikoolis töötavad hooldusklassid, milles õpetatakse Viljandi ja Viljandi maakonna raske ja sügava vaimu- ja liitpuudega lapsi. Vabade kohtade olemasolul võidakse vastu võtta ka õpilasi väljastpoolt Viljandi maakonda. Hooldusklasside töös lähtutakse „Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava“ lisa 3 „Hooldusõpe“ ja Jaagu Lasteaed-Põhikooli õppekavast.

Igale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava (IÕK).

3.2. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

Hooldusõppe arendustegevuse eesmärkideks on:

- säilitada ja edasi arendada olemasolevaid oskusi ja funktsioone.
- õpetada tajuma oma keha, arendada mina-pilti ja eduelamuste toel parandada õpilase eneseteadlikkust.
- õpetada tajuma elurütmi ja ootama järgnevaid sündmusi.
- arendada soovi suhelda ümbritsevaga ning anda vahendid ja meetodid mõistetavaks kommunikatsiooniks.
- innustada õpilast kasutama õpitud oskusi erinevates eluolukordades, õpetada valitsema oma käitumist ning tundma ja väljendama erinevaid tundeid. Harjutada õpilast erinevate aistingute, kogemuste ja elamustega.
- kujundada isikut, kes on võimalikult iseseisev ja aktiivne ning suudab valikuid tehes mõjutada oma elu.

Õpetuse peamiseks eesmärgiks on arendustegevuse kaudu tõsta õpilase elukvaliteeti nii, et tulemuseks oleks võimalikult aktiivne, rõõmus ja elu nautiv inimene.

3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

3.3.1. Õppe ja kasvatustegevuse planeerimisel ja läbiviimisel lähtutakse Kooli põhiväärtustest ja tegevuse eesmärkidest.

3.3.2. Õppimine toimub kogu koolipäeva jooksul kõigis tegevustes, milles õpilane osaleb. Hooldusõppe korralduses ja õppesisu valikul lähtutakse õpilase arengutasemest ja potentsiaalsest arenguvallast, lapsevanema soovidest.

3.3.3. Eriliselt pööratakse tähelepanu õpilase sobiva käitumise tagamisele, seejuures arvestatakse lapse individuaalsete erisustega ning rakendatakse vajadusel erimetoodikaid (sh visuaalsed strateegiad).

- 3.3.4. Õppeülesanded valitakse potentsiaalset arenguvalda arvestades: need sooritatakse vajaliku abiga, valdavalt koostegevuses. Praktilise tegevuse kaudu arendatakse lapse mootorikat, eneseteenindamise oskusi, elementaarset tunnetustegevust ja suhtlemist, kujundatakse hoiakuid.
- 3.3.5. Arendamise ja õpetamise suunitlus on võimalikult iseseisev eneseteenindamine. Eesmärgiks on teadvustada õpilasele tema vajadusi, arendada valmisolekut tulla võimalikult iseseisvalt toime oma lähiümbruses olemasolevate võimete piires. Seetõttu tuleb õpikeskkond organiseerida nii, et see maksimaalselt tagaks võimete rakendamise ja toimingutes tuleb õpilast abistada nii vähe kui võimalik ja nii palju, kui on hädavajalik
Oluline on harjutamine nii tuttavas keskkonnas kui erinevates uutes olukordades pedagoogide ja lastevanemate kooskõlastatud tegevuses.
- 3.3.6. Valdavaks õppemeetodiks on tervikõppemeetod. Õppetööd planeerides tuleb arvestada, et haaratud oleksid kõik tegevusvaldkonnad: mootorika, sotsiaalsed oskused, kommunikatsioon, kognitiivsed oskused. Harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude / osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kujunevad harjumused. Õpilased võtavad koostegevuses võimetekohaselt osa oma tegevuse jaoks vajalike vahendite valikust ja suudavad neid vähevarieeruvates situatsioonides kasutada.
- 3.3.7. Õppe- ja arendusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:
- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
 - 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
 - 3) omandama lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonides ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
 - 4) sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
 - 5) tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
 - 6) sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

3.4. ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED NING TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

3.4.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel

Esimesel arengutasemel orienteerub õpilane ümbritsevas ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega, luua eeldused terviktaju kujunemiseks.

- Tähelepanu. Pilkkontakti saavutamine, lühiajaline hoidmine ja suunamine. Tähelepanu hoidmiseks vajaliku kehaasendi säilitamine või võimetekohane muutmine. Võimaluse korral oma käeliigutuste jälgimine.
Tähelepanu lühiajaline hoidmine žestide ja/või sõnaga, pilgu hoidmine ja vähene säilitamine objektide liigutamisel või paigutuse muutmisel.
Tähelepanu säilitamise kestuse pikendamine – lapse jaoks märgatavate stiimulite esitamine koos positiivse kinnitusega. Tähelepanu ümberlülitamine stiimuleid asendades.
- Aistingud ja tajud. Üksikute tunnuste suunatud märkamine ja nendele reageerimine: ere valgus, liikuv objekt, heli, müra, objekti pind (temperatuur, sile/krobeline jne). Oma keha puuetundlikkuse arendamine.
- Mälu. Mõne läheduses oleva tuttava objekti äratundmine 1–2 tunnuse alusel.
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine: manipuleerimine esemetega, võimetekohane tegutsemine tuttava abivahendiga.
- Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused koostegevuses ja imiteerimise järgi, esemete haaramine, hoidmine ja lahtilaskmine, omandatud liigutusstereotüüpide mitmekesistamine. Objektide jälgimine, liigutuste suuna, amplituudi, rütmi ja tempo muutmine.
Elementaarsete tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.
- Õpetuse põhitaotluseks on elementaarsete liigutuste ja toimingute sooritamine abiga, koostegevuses, mõne liigutuse sooritamine imiteerides või iseseisvalt; sihipäraste liigutuste sooritamine füüsilise abiga ja stereotüüpsete liigutuste mitmekesistamine.
Tuttavas situatsioonis pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile reageerimine. Õpilaste emotsionaalsete seisundite diferentseerimine kohese tagasiside abil.
- Esimesel arenguastmel on rõhuasetus õpilase kaasamisel enesetunnetusele aistingute tasandil, kontakti loomisel ja saavutamisel.
- Häälelisele aktiivsusele, häälitsemisele ergutamine, hääle tekke stimuleerimine. Sõna tajumine signaali rollis (pidev kordamine) ja sümbolina (sõna ja eseme koosesitus). Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilaste füüsilist seisundit ja vaimset arengut.
- Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga, millest sõltuvalt arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.
- Laste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.
- Positiivsete elamuste esilekutsumine minimaalsete edusammude eest (füüsiline kontakt, naeratus, toon). Positiivse emotsiooni kestuse pikendamine. Õpilastele meeldiva elu- ja õpikeskkonna loomine.
- Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma.

3.4.2. Taotletavad pädevused I arengutasemel

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- märkab läheduses olevaid objekte;
- tunneb ära temaga tegelevad inimesed;
- tajub lähiümbruses asetsevaid objekte (sh erisugusel taustal);
- sooritab stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel;
- tekib aisting eseme puudutamiseks;
- hoiab kättepandud esemeid;
- haarab esemeid (ühe/kahe käega), laseb neid käest lahti;
- manipuleerib esemetega;
- tunneb enamasti ära tuttavad žestid;
- reageerib kontaktile (hää, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja häämitsustega, otsib mõnikord kontakti;
- annab märku mõnest oma põhivajadusest;
- suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek);
- stereotüüpsetes situatsioonides märkab talle suunatud kontaktipüüdlust, reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale;
- reageerib eneseteenindustoimingutele liigutuste, žestide ja häämitsustega.
- sooritab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust füüsilise abiga.

3.4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel

II arengutasemel on õpilaste juhtivaks tunnetustegevuseks kohanemine ümbritsevaga terviktajule toetudes ja oma keha seisundi tajumine.

- Tähelepanu. Elementaarse valikulisuse kujundamine koostegevuses. Tähelepanu suunamine ja hoidmine žestide ja sõnaga, objektide jälgimine nende liigutamisel või paigutuse muutmisel.
- Taju. Objekti ja tunnuste suunatud tajumine eri meeltega äratundmiseks (kuju, värvus, suurus; heli, müra, temperatuur, pinnaomadused), esemetega manipuleerimine, sh koostegevuses vastavalt nende funktsioonile.
- Mälu. Objekti äratundmine mingil taustal 2–3 hulgast (suunamine näidise, sõna, žestiga). Sama funktsiooniga, kuid 1–2 tunnuse poolest erinevate objektide äratundmine.
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine. Objekti ja abivahendi valimine 2–3 objekti hulgast koostegevuses, mõne tuttava objekti valimine koostegevuses, eeskujuga ja/või korralduse alusel. Valik erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes.
- Motoorika. Liigutuste sooritamine eeskujuga järgi, vajaduse korral koosliigutused, žestide ja sõnaga suunatud liigutused. Liikumine ruumis, silma- ja käeliigutuste seostamine. Kahe või enama eri liigutuse korduv sooritamine (järjestikune, samaaegne). Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

- II arengutaseme põhitaotlus on õpitud lihtsate toimingute sooritamise stereotüüpses situatsioonis, mõne abivahendi kasutamine suunatult. Mõne omandatud stereotüüpselise liigutusliku toimingute sooritamise variatiivsetes tingimustes (abivahendid, keskkond). Adekvaatne reageerimine pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile tuttavas situatsioonis.
- II arengutasemel on rõhuasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegevusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamise abiga, mõnede sooritamise iseseisvalt.
- Ühesõnalise korralduse, lihtsa situatiivse kõne mõistmine (lausung kuni 3 sõna), sõna/lausungi mõistmine tegevuses koos žesti/osutamiselega. Alternatiivsete, tuttavate suhtlemisvahendite mõistmine. Aktiivsele suhtlemisele suunamine: oma vajadustest teatamine (sh soov kontakti astuda), vastamine pedagoogile; objektile või tegevusele osutamine vastavalt oma kõnearengu tasemele. Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.
- Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi.
- Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.
- Positiivsete emotsioonide toetamine ning hoidmine toimingute/operatsioonide sooritamise ajal ja järel. Negatiivsete emotsioonide pärssimine, rahulikumale käitumisele positiivse hinnangu andmine.
- Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma, motiveerida iseseisvalt tegutsema, toetades iseseisvat tegutsemist võimalikult täpselt reguleeritud abiga.

3.4.4. Taotletavad pädevused II arengutasemel

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- märkab ja tunneb ära 2–3 objekti hulgast mõne tuttava objekti;
- tajub objekte eri meeltega, märkab 2–3 eristavat tunnust;
- sooritab varieeruvates situatsioonides stereotüüpsed liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel;
- suudab seostada silma- ja käeliigutusi (vajaduse korral suunatult);
- kasutab tuttavat tegevusvahendit stereotüüpses ja vähevarieeruvates tingimustes;
- reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (žestid, sõnad, pildid jne);
- reageerib alternatiivsetele suhtlemisvahenditele või lihtsale situatiivsele kõnele võimetekohaselt;
- annab oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) arusaadavate keeleliste ja/või alternatiivsete vahenditega märku;
- suudab koostegevuses valikuliselt tähelepanu suunata;

- reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale/lausungile tegevussituatsioonides;
- osaleb eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid iseseisvalt.

3.4.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel

III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel määral kujunema analüütiline tajus, põimudes mälukujutlustega.

- Tähelepanu. Võimalikult iseseisev tähelepanu suunamine ja säilitamine oma praktilises tegevuses. Tähelepanu ümberlülitamine ühelt stiimulilt teisele.
- Tajus. Objekti ja toimingute tervik- ja analüütiline tajus (objektid eri asendis, eri taustal, tegevus eri asendis ja kohta muutes); nägemistajus välja laiendamine.
- Mälu. Tuttavate objektide ja samade toimingute äratundmine igapäevastes varieeruvates tingimustes: paigutus ruumis, erinev taust, mõneti erisuguste tunnustega/erisuguste funktsioonidega objektid. Harjumustele toetuvate toimingute sooritamine koostegevuses või iseseisvalt (protseduurimälu).
- Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult mälukujutlustega. Objekti ja abivahendi valik 2–3 objekti hulgast eeskuju ja korralduse (sh žesti) ja mälu abil. Valik oluliselt erinevate ja vähe erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine varieeruvates tingimustes.
- Motoorika. Liigutuste elementaare koordineerimine, liikumine ruumis, stereotüüpsete liigutusahelate sooritamine, liigutusrütmi muutmine, käe ja sõrmede liigutuste täpsuse harjutamine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.
III arengutaseme põhitaotlus on omandatud praktilise toimingu ahela sooritamine variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond). Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva kaasliigutuse, alustatud koostegevuse, PCS-pildisüsteemi, vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.
- III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste osaoskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteenindusse: harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisva sooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toimingu iseseisev sooritamine.
- Elementaarne suhtlemine: situatiivsete repliikide (verbaalsed, alternatiivsed) mõistmine ja neile vastamine. Oma tegevuse ja vajaduste elementaarne sõnastamine/alternatiivsete vahenditega väljendamine.
Korralduste mõistmine ja täitmine oma kogemuste piires. Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.
- Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooni ja sobiva õpikeskkonnaga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse varieeruv igapäevaelu arvestav õpikeskkond.

- Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, õpituatsioone, abivahendeid, suhtlemisvahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.
- Emotsioonide minimaalne intellektualiseerimine, sh negatiivsete emotsioonide pärssimine, positiivse hinnangu andmine oodatud käitumisele ja osatoimingute ahela oodatud tulemusele.
Õpilase positiivne toetamine variatiivsetes situatsioonides, õpilasele mõistetavate piirangute rakendamine: intonatsioon, EI-hinnang, kontakti vähendamine.
- Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest mõistetavalt (verbaalsete või alternatiivsete vahenditega) märku andma.

3.4.6. III arengutasemel taotletavad pädevused

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- märkab ja tunneb oma kogemustele toetudes ära objekti selle funktsiooni järgi (sh varieeruvates tingimustes);
- tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid;
- koordineerib (vajaduse korral abiga) sõltuvalt tegevusest oma liigutusi ja liikumist ruumis;
- kasutab tuttavat tegevusvahendit varieeruvates tingimustes;
- reageerib adekvaatselt lähtuvalt situatsioonist suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (sh varieeruvates olukordades);
- mõistab situatiivseid repliike ja vastab neile oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires;
- teatab arusaadavalt oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) keelelisi ja/või alternatiivseid vahendeid kasutades;
- säilitab tähelepanu harjumuspärasest tegevuses (mõnest osatoimingust koosnev ahel);
- reageerib ja vastab adekvaatselt arusaadavatele korraldustele;
- sooritab eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires iseseisvalt.

3.4.7. Õppe- kasvatusprotsessi korralduse alused

3.4.7.1. Õpingute alustamise ja lõpetamise tingimused

- Õpilaste vastuvõtmine kooli toimub nõustamiskomisjoni otsuse ja lapsevanema või eestkostja kirjaliku avalduse alusel.
- Lapsevanema poolt hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal esitatud põhjendatud taotluse alusel võib õppenõukogu otsusega pikendada õpilase õppeaega kahe õppeaasta võrra kuni 20 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.

- Hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava. Lõpetamist tõendab põhikooli riiklik tunnistus.

3.4.7.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused ja tunnijaotusplaan

- Hooldusõppes ei eristata kooliastmeid ja klasse, vaid õppe- ja kasvatusprotsessi kirjeldatakse arengutasemetena.
- Jaagu koolis on hooldusõppe klassid, millesse õpilaste jagamisel püütakse arvestada nii nende vanust, arengutaset kui ka individuaalseid erivajadusi. Igas klassis võib olla erinevas vanuses ja erineval arengutasemel olevaid õpilasi.
- Klassis õpib kuni 4 õpilast.
- Õppetundide arv nädalas on kõigil õpilastel 20 tundi. Tunnid jaotuvad nädala lõikes vastavalt õpilase arengutasemele.
- Kuni kolme tunni ulatuses nädalas võib õpilasele määrata rehabilitatsiooniplaanijärgseid individuaal- või rühmatunde (nt kõneravi, ujumine, ratsutamine, ravivõimlemine, muusikateraapia vms), mis jäävad lubatud nädalakoormuse sisse ja mida viivad läbi selleks eriväljaõppe saanud spetsialistid. Nimetatud tunnid kajastatakse IÕK lisas olevatel teenuselehtedel.
- Tunnijaotusplaan

Valdkond	Tundide arv nädalas
Motoorsed oskused	5
Sotsiaalsed oskused	5
Kommunikatsioon	5
Kognitiivsed oskused	5

- Tunni arvestuslik pikkus on 45 minutit, kuid iga õpilase tunni töörežiimi planeerides arvestatakse tema individuaalsete füüsiliste ja psüühiliste protsesside iseärasustega.
- Õppeperioodis on 175 õppepäeva. Õppeaasta jaotub neljaks veerandiks. Ühes õppenädalas on 5 õppepäeva. Koolivaheajad määrab haridus- ja teadusminister määrusega.
- Õppetööd klassis viivad läbi õpetaja ja õpetaja abid ning vajadusel toetavad tugiisikud.

3.4.8. Hindamine

Hooldusõppel õppivate õpilaste puhul kirjeldatakse õpilase arengus toimunud muutusi lähtuvalt püstitatud arendamise ja kasvatamise eesmärkidest tegevusvaldkondade kaupa. Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.

- Õpitulemusi (individuaalse õppekava eesmärkide täitmist) hinnatakse hinnangutega „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“, „ei tule toime“.
- Hinnangut tuleb toime – TT võib täpsustada hinnangutega:

„tuleb hästi toime”,
„tuleb rahuldavalt toime”
või muul viisil.

- Hinnangut tuleb toime abiga – TTA võib täpsustada hinnangutega:
„tuleb toime sõnalise abiga” - SA,
„tuleb toime eeskuju järgi” - E,
„tuleb toime koostegevuses” - K,
„tuleb toime füüsilise abiga” - F.
- Hinnang „ei tule toime” – ETT viitab vajadusele muuta IÕK-d ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.
- Õpetaja eesmärgistab potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid. Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

Kokkuvõtva hindamise põhimõtted

- Kokkuvõttev hinnang on tegevusvaldkonna aastahinnang.
- 2 x aastas antud kirjeldavate sõnaliste hinnangute alusel antakse enne õppeperioodi lõppu kokkuvõttev sõnaline hinnang kogu õppeperioodi kohta.
- Hoolduskooli õppekava järgi õppimisel hinnatakse IÕK-s püstitatud arendamise ja kasvatamise eesmärkide saavutamist.
- Õpitulemusi hindab õppeaine- või klassiõpetaja.
- Hindamine fikseeritakse IÕK-s – septembris, detsembris ja mais.

3.4. Tegevusvaldkonnad

- Hooldusõppe õpilaste arengulisest eripärasest lähtuvalt tuleb arvestada, et
- olenevalt puude raskusastmest on eeldatavate õpitulemuste ja oskusteni jõudmine
- väga individuaalne; erinevate oskuste omandamine sõltub õpilase individuaalsest võimekusest;
- lähtuvalt tegevusvaldkondadest võib õpilane olla erinevatel arengutasemetel;
- mõningatel juhtudel piirdub areng esimese arengutasemega; mõningatel juhtudel esineb taandareng.
- Õppekava tegevusvaldkondadeks on: motoorsed oskused, sotsiaalsed oskused, kommunikatsioon, kognitiivsed oskused.
- Iga valdkonna oskuste arendamine eeldab tihedat sidet teiste tegevusvaldkondadega. Näiteks söömise õpetamisel vajatakse lisaks igapäevastele oskustele ka motoorseid, sotsiaalseid, kognitiivseid ja kommunikatsioonioskusi.
- Õppetöös püstitatakse õpilasele tema võimetele vastavaid eesmärke, mida püütakse saavutada nii individuaaltundides kui ka grupitundides ja erinevates igapäevastes olukordades.
- Õpilast innustatakse kasutama õpitud oskusi nii koolis, kodus kui ka lähiümbruses.

3.5.1. Tegevusvaldkonnad I arengutasemel

3.5.1.1. MOTOORIKA

Üldmootorika. Hingamisliigutused. Üld-, näo- ja jäsemete massaažid, passiivsete liigutuste sooritamine.

Füüsiline kontakt ja kehatunnetus. Füüsilise kontaktiga harjumine. Füüsilisele kontaktile positiivselt reageerimine. Positiivne reageerimine kehaasendi muutmisele. Reageerimine ebamugavale asendile. Oma käte ja jalgade jälgimine. Oma keharaskuse tunnetamine (pallil). Positiivne reageerimine veeprotseduuridele, vibroakustilisele voodile, vesivoodile.

Jäsemete liikuvus. Käe sirutamine õlaliigesest. Käe kõverdamine, sirutamine küünarliigesest. Randmeliigese kõverdamine, sirutamine. Jalgade kõverdamine, sirutamine.

Tasakaal. Lühiajaline abita seismine. Kõndimine abiga, abivahendiga. Oma keha tunnetamine teraapiapallil, kiigutamisel küljelt küljele.

Liikumine. Keeramine kõhult seljale, seljalt kõhule. Ühest kohast teise liikumine end veeretades. Liikumine selili, jalgadega lükates. Roomamine kõhuli ja põlvili. Liikumine käsili, põlvili, istuli. Tõusmine toe najal põlvili, püsti. Istumine kohandatud (ratas)toolis. Istumine põrandal (iseseisvalt), toolil. Seismine seisulaua.

Peenmootorika. Käte pandud eseme silinderhaardes hoidmine (kämblavõte), pealthaardes hoidmine. Eseme (sh lusika) haaramine silinderhaardes, pealthaardes. Käte pandud eseme lahtilaskmine.

Koordinatsioon. Silma ja käe koostöö. Käte pandud eseme hoidmine, lahtilaskmine. Eseme (sh palli) eemalelükamine koostegevuses. Lusika suu juurde viimine abiga.

Kahe käe koostöö. Eseme haaramine kahe käega. Eseme toomine keha keskjoonele. Eseme hoidmine keskjoonel kahe käega. Eseme võtmine vasaku käega vasakult poolt ja üle keskjoone paremale viimine. Eseme võtmine parema käega paremalt poolt ja üle keskjoone vasakule viimine. Parema käega vasakult poolt võtmine ja üle keskjoone paremale viimine. Vasaku käega paremalt poolt võtmine ja üle keskjoone vasakule viimine.

Silma ja jala koostöö. Eseme endast eemale tõukamine jalaga: külili, selili, istuli asendis. Jalaliigutuste jälgimine.

3.5.1.2. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsed eeluskused. Täiskasvanu, teise lapse märkamine (vaatamine, puudutamine).

Patsutus-/plaksutusliigutuste sooritamine koos täiskasvanuga.

Häälitsemine endale tähelepanu tõmbamiseks.

Silmside. Pilgu lühiajaline fikseerimine. Silmside säilitamine kolme sekundi jooksul.

Eneseteenindus.

Söömine/joomine. Söömine sondi abil. Reflektorsete imemisliigutuste (huuled, keel) pärssimine. Vedela toidu söömine (söötmisel). Püreeritud toidu söömine (söötmisel).

Kahvliga peenestatud toidu söömine (söötmisel).

Närimine-neelamine-hingamine järjestikuste suunatud ja koordineeritud liigutuste abiga.

Närimine-hingamine-neelamine iseseisvalt söömise ajal toitu kurku tõmbamata.

Kättepandud lusika hoidmine. Lusika suu juurde viimine abiga. Joomine tassist abiga (tilaga vm tass).

Riietumine. Nõustumine riietamisega. Riietamisele kaasaitamine. Mõne riietuseseme (peakatte, jalanõu) seljast (peast, jalast) võtmine.

Hügieen. Nõustumine ööpäevaringse mähkmete kasutamisele. Istumine WC-potil (toetatuna, iseseisvalt). Käte hoidmine veejoa all (suunava abiga). Nõustumine hügieenitoimingutega: näo ja käte pesemine, hammaste pesemine, nina pühkimine, pea kammimine. Iseseisvalt suu avamine hammaste pesemiseks.

Orienteerumine lähiümbruses. Igapäevases ümbruses enese turvaliselt tundmine. Esemete märkamine keskkonnas. Leppimine asukoha ja asendi muutmisega. Kohanemine uute tingimustega (ruumid, inimesed).

3.5.1.3. KOMMUNIKATSIOON

Kommunikatsiooni eelduste kujunemine. Pilgu fikseerimine täiskasvanu näole, taustast eristuvale esemele. Ümbritsevas toimuva jälgimine pilguga. Reageerimine helidele, häälitustele. Pea keeramine heliallika suunas.

Eneseväljendusele ärgitamine. Reageerimine häälele, intonatsioonile, emotsionaalsele miimikale, esemele kui signaalile.

Hääle esilekutsumine. Häälitsemine. Mõne oma põhivajaduse väljendamine häälitusega. Hetkeline emotsionaalne reaktsioon situatsioonile, sõnale, tuttavale häälele.

Meeldiva tegevuse jätkamiseks liigutuste kordamine või muul moel reageerimine. Nähes signaaleset (lusikas), mõistab järgnevat sündmust ja reageerib sellele mingil viisil. Kuuldes signaaleset, mõistab järgnevat sündmust (häälitseb).

3.5.1.4. KOGNITIIVSED OSKUSED

Eeltunnetuse kujundamine. Elementaarsete orienteerumisreaktsioonide esilekutsumine: pilgu suunamine, puudutamine ja kompimine (kätega, näoga, huultega), esemete panemine suhu, närimine, kopsimine, tõukamine.

Meelte stimuleerimine. Kompimismeel. Puudutamisele reageerimine (erinevad faktuurid). Puudutamise talumine. Esemete puudutamine koostegevuses. Kättepandud esemete hoidmine. Esemete haaramine ja hoidmine, käest kukutamine. Esemete enda juurde tõmbamine aluse abil, takistavatest teguritest vabaneda üritamine.

Haistmismeel. Eri intensiivsusega lõhnade nuusutamine, meeldivale/ebameeldivale lõhnale reageerimine.

Maitsemismeel. Eri maitsete tunnetamine koostegevuses (soolane, magus, hapu, kibe jne). Toidu maitse ja lõhna haistmine.

Nägemismeel. Pilgu fikseerimine ja hoidmine taustast eristuvale esemel. Näidatava eseme lühiaegne jälgimine pilguga. Vaateväljas oleva eseme lühiaegne vaatamine.

Kuulmismeel. Reageerimine helile. Pilgu/pea/keha pööramine heliallika suunas.

3.5.2. Taotletavad pädevused I arengutasemel

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- saavutab närimis-, neelamis- ja hingamisliigutuste koordineerimise;
- sööb (söötmisel) peenestatud toitu;
- joob (jootmisel) (tilaga) tassist;
- laseb end riietada protestita;
- püüab enda riietamisele kaasa aidata;
- proovib mõnda riietuseset/peakatet seljast/peast ära võtta;
- nõustub hügieenitoimingutega;
- reageerib (mingil viisil) kontaktipüüdlustele;
- reageerib kõnele;
- huvitub kontaktist temaga iga päev tegeleva täiskasvanuga;
- tekib aisting eseme puudutamiseks;
- hoiab kättepandud esemeid;
- haarab esemeid (ühe/kahe käega), laseb neid käest lahti;
- manipuleerib esemetega;
- kohaneb abivahenditega;
- reageerib eri aistingutele;
- tajub oma keha;
- talub füüsilist kontakti /puudutamist;
- liigub talle omasel viisil;
- istub toetatuna või iseseisvalt;
- seisab seisulaua peal;
- orienteerub tuttavas igapäevases keskkonnas;
- annab märku mõnest oma põhivajadusest;
- säilitab suunatult lühiajalise tähelepanu.

3.5.3. Tegevusvaldkonnad II arengutasemel

3.5.3.1. MOTOORIKA

Üldmootorika ja tasakaal. Individuaalsetele eeldustele vastav jäsemete liigutamine, liikumine. Käe keeramine randmest: eseme väljakallamine (nõust, karbist), toidu võtmine taldrikut lusikaga. Roomamine läbi tunneli (nt toolirida). Istumine iseseisvalt ratastoolis, põrandal, toolil. Seismine iseseisvalt toe najal. Käimine käpuli, käimine abiga, abivahendiga (rollaator), iseseisvalt. Astumine abiga pingi/kaldpinna peale, maha. Hüppamine batuudil kätest hoituna (ka istudes). Liikumine ratastoolis/ratastooliga. Liigutuste ulatuse muutmine. Kehatunnetus. Oma kehaosadele osutamine (patsutamine) koostegevuses ettenäitamisel (Knilli järgi). Kohanemine kiigutamise: küljelt-küljele, ette-taha. Peenmootorika, koordineerimine ja silma-käe koostöö. Väikeste esemete korjamine näpitsvõtet kasutades. Esemete sihipärane võtmine, ümberpaigutamine (rõngaste võtmine pulga otsast,

tikkude asetamine auku, klotside võtmine augulaualt vm). Sihipärane manipuleerimine esemetega (liigutamine, võtmine, andmine, panemine).

Palli veeretamine ja viskamine eesmärgistatult. Esemete sihipärane paigutamine (üksteise sisse, üksteise peale). Plastiliini rullimine, kritseldamine kriidiga, pliiatsiga.

Kahe käe koostöö. Esemete ühendamine ja lahtitõmbamine koostegevuses (klotsid). Takjaga ühendatud esemete eraldamine aluselt koostegevuses. Paberi rebimine.

Silma-jala koostöö. Palli löömine jalaga.

3.5.3.2. SOTSIAALSED OSKUSED

Kontakti loomine ja säilitamine. Naabrile käe ulatamine ringis. Füüsilise kontakti otsimine täiskasvanuga, silmside saavutamine ja hoidmine mõne sekundi jooksul.

Enda märkamine peeglis, oma peegelpildile reageerimine (naeratamine, häälitsemine).

Tegutsemine teise lapsega kõrvuti, peitusemängu mängimine, märku andmine abivajadusest. Eneseteenindus.

Söömine/joomine. Söömine lusikaga (abiga). Joomine tassist: tassi laualt võtmine, suu juurde viimine, joomine, lauale asetamine. Tahke toidu hammustamine.

Riietumine. Käte ja jalgade sihipärane liigutamine riietumisel: käe pistmine varrukasse, jalgade panemine püksisäärtesse. Riietumine, riie äravõtmine (müts, kindad, sokid, pluus, püksid).

Hügieen. Istumine potil. Poti kasutamine, märku andmine vajadusest potti kasutada. Kraani avamine ja sulgemine (koostegevuses). Enesehoolduseks vajalike osatoimingute sooritamine abiga: nina ja suu pühkimine, hammaste pesemine, pea kammimine.

Eneseteeninduseks vajalike toimingute sooritamine väikeste sammude (osatoimingute) kaupa õiges järjekorras abiga: WC kasutamine, söömine.

Orienteerumisõpetus. Igapäevastes tegevustes kasutatavate ruumide ja kohtade äratundmine põhitegevusest lähtudes abiga (sh õues orienteerumine).

Tohib/ei tohi-piirangute harjumuslik (ebateadlik) täitmine (oma ja teise lapse mänguasi, söök jne). Oma ja teise tegutsemise järjekorra ootamine.

Ohtude märkamine ja vältimine tuttavas situatsioonis.

3.5.3.3. KOMMUNIKATSIOON

Suhtlemine. Fotokommunikatsiooni kasutamine: fotol olevate pereliikmete, klassikaaslaste, igapäevategevuste äratundmine ja tegelikkusega seostamine, igapäevaste tegevuste seostamine PCS-piltide ja piktogrammidega. Õpitud PCS-piltide ja piktogrammide mõistmine ja situatsioonile vastav kasutamine. Kommunikaatorite kasutamine suhtlemisabivahendina. Lihtsustatud viibete mõistmine ja situatsioonile vastav kasutamine, sh oma soovide väljendamiseks.

Vastamine suletud *kas*-küsimustele (jah/ei) õpitud viisil. Lalinsõnade kasutamine.

Situatiivsete küsimuste *kes?*, *mis?*, (*kus on?*) mõistmine ja neile reageerimine (osutamine objektile, pildile, piktogrammidele).

Oma nimele (hääldatud nimi, nimekaart) reageerimine, oma pildile osutamine. Reageerimine keelule koostegevuses.

3.5.3.4. KOGNITIIVSED OSKUSED

Meelte stimuleerimine. Esemete paigutamine ettenäidatud kohta. Eri faktuuriga esemete äratundmine, nendega harjumine.

Esemete jaotamine kahte ossa suuruse, kuju, värvuse alusel. Esemepaaride situatiivne ühendamine. Eseme ja foto/pildi sobitamine.

Toidu maitse ja lõhna haistmine, aistingute seostamine.

Nähtud toimingute imiteerimine.

Muusika kuulamine, eri rütmide matkimine koostegevuses (plaksutamine, koputamine jne).

Õpilase nähes peidetud eseme leidmine.

Esemete asetamine ühest käest teise, et võtta veel üht eset. Tuttavate esemete sihipärane kasutamine.

Õige osatoimingu valimine või kahe osatoimingu järjestamine tuttavas situatsioonis mingi tulemuse saavutamiseks (raadio helitugevuse nupu keeramine, karbi avamine eseme kättesaamiseks jm).

Suuruse-, vormi-, ruumi- ja ajakujutised. Eseme tunnuste suunatud tajumine: suurus, värvus, vorm. Esemete valik ja paigutamine vastavasse vormi, esemete paigutamine üksteise sisse.

Esemete järjestamine näidise järgi, värvuse järgi, suuruse järgi.

3.5.4. Taotletavad pädevused II arengutasemel

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- sööb (abistamisel) lusikaga;
- hoiab joomise ajal tassist (vähese abiga);
- tunneb ära mõne riietuseseme otstarbe;
- näitab riietamisel üles mõningast initsiatiivi;
- osaleb hügieenitoimingutes;
- tegutseb sihipäraselt mõne tuttava esemega ja tegevusvahenditega;
- matkib üksikuid liigutusi;
- omab vähest motiveeritust tegutsemiseks koos täiskasvanuga;
- algatab suhtlemist;
- märkab enda kõrval teist last ja/või täiskasvanut;
- näitab/nimetab mõnd õpitud kehaosa;
- täidab mõne lihtsa viibetega saadetud korralduse;
- tunneb ära mõne tuttava eseme;
- tunneb ära tuttavaid inimesi;
- reageerib oma nimele;
- orienteerub oma lähiümbruses;
- teab igapäevaste tegevuste järgnevust (päevarütmi);
- otsib mingil viisil kontakti tuttava täiskasvanuga;
- otsib vahel kontakti teiste lastega;
- kasutab (meeldetuletamisel) lihtsaid õpitud käitumismalle;
- teeb valikuid meeldiva/ebameeldiva vahel (tegevused, objektid, aistingud);

- väljendab oma soove õpitud viisil/suhtlusvahendiga täiskasvanu suunamisel;
- liigub abivahendiga;
- kasutab tegevus- ja abivahendeid;
- sooritab koos täiskasvanuga tasakaalu –ja koordineerimisharjutusi.

3.5.5. Tegevusvaldkonnad III arengutasemel

3.5.5.1. MOTOORIKA

Üldmootorika, kehatunnetus, tasakaal. Jäsemete ja keha liigutamine vastavalt individuaalsetele eeldustele. Liikumine sõltuvalt füüsilisest arengust. Liikumine iseseisvalt tasapinnal, trepil, kaldpinnal (vajaduse korral toest kinni hoides).

Juhendamise korral varbseinal üles-alla ronimine (vajaduse korral abiga); allaronimine juurdevõtusammuga.

Hüppamine batuudil iseseisvalt (ka istuvas asendis).

Liikumine koos kaaslastega ravis, ringis, sh ringmängus.

Oma keha tõmbamine ja tõukamine juhendaja kätest kinni hoides, oma käte abil pingil edasi liikudes.

Kükitamine toest kinni hoides. Sõitmine veloergomeetril.

Liikumine orientiire arvestades (mööda rada kulgemine, märgistustele astumine, märkide vahel liikumine).

Liikumine ratastooliga seda ise edasi lükates (vajaduse korral abiga).

Seismine iseseisvalt (vajaduse korral tuge kasutades). Seismine ühel jalal (toest kinni hoides).

Liigutuste sooritamine, käte ja jalgade koostegevus liigutuste tempot ja amplituudi muutes.

Situatsiooni sobiva kehaasendi valimine tegevuseks. Oma kehaosade äratundmine.

Kiigutamine ja kiikumine.

Peenmootorika. Käe- ja sõrmeliigutuste sihipärane kasutamine eneseteeninduses ja arendavates tegevustes. Silma ja ühe/kahe käe koostöö. Palli sihipärane viskamine (korvi, märgi pihta jne) ja püüdmine. Klotside ladumine. Plastiliini rullimine, kritseldamine.

Keeramine: purgikaane keeramine, mutri keeramine poldile vm. Paberi rebimine ja voltimine.

3.5.5.2. SOTSIAALSED OSKUSED

Kontakti loomine ja säilitamine. Füüsilise kontakti otsimine teise inimesega, käest kinni hoidmine.

Silmside hoidmine ja taastamine tähelepanu pööramisel.

Naeratamine vastuseks kõnetamisele, naeratamine positiivse emotsiooni väljendamiseks (tuttav, täiskasvanu, teine laps).

Oma asjade tundmine (oma kapp, koolikott, voodi jne). Hoidumine kaaslaste asjade (mänguasjad, toit) loata kasutamisest.

Tegevustes oma järjekorra ootamine. Kordamööda tegutsemine (koos täiskasvanuga).

Küsimise peale mõnele oma rühmakaaslasele osutamine. Etteantud tegevuses iseseisvalt tegutsemine (näiteks nõopide panemine karpil). Helluse ja heameele väljendamine. Teatud ohtlike olukordade vältimine talle tuttavates situatsioonides. Maiustuste ja asjade jagamine

teistega. Rühmakaaslastele abi osutamine (suunamisel). Tegutsemine pinginaabriga paralleelselt (st ühise töölaua taga, aga kummalgi oma ülesanne). Olukorrale vastav võimetekohane sotsiaalne käitumine (nt poes, tänaval; õnnitlemine, tervitamine jne). Eneseteenindus.

Söömine/joomine. Harjumuspäraste toitude iseseisev söömine ja joomine tuttavates tingimustes.

Riietumine. Õpitud riietumis-/lahtiriietumisoskuste iseseisev kasutamine tuttavate/sarnaste riietusesemete puhul.

Hügieen. Pesu märgamisest hoidumine režiimis hoituna, WC-sse minemise vajadusest märku andmine, seal võimalikult vähese abiga toimetulek.

Puhtuse hoidmine söömisel: enese puhtus, laua puhtus. Salvräti kasutamine.

Nina nuuskamine (meeldetuletamisel). Käte ja hammaste pesemine vähese abiga. Kammimine meeldetuletamisel.

Orienteerumisõpetus. Eneseteenindamiseks vajalike toimingute ahela sooritamine meeldetuletamisel. Tegevuseks vajaliku vahendi otsimine küsimusele *kus on?* toetudes.

Tegutsemine koos täiskasvanuga lihtsa eesmärgi nimel, aktiivne abi otsimine täiskasvanult.

3.5.5.3. KOMMUNIKATSIOON

Suhtlemine. Fotode, PCS-piltide, piktogrammide, lihtsustatud viibete, kommunikaatorite, suhtlustahvlite ja -kaustade igapäevane kasutamine konkreetsetes situatsioonides. 1–2-sõnaliste lausungite kasutamine konkreetsetes situatsioonides. Jah/ei vastust nõudvatele küsimustele reageerimine. Oma soovide väljendamine omandatud suhtlemisvahenditega. Reageerimine küsimustele. Reageerimine oma nimele, enda seostamine foto ja nimekaardiga.

3.5.5.4. KOGNITIIVSED OSKUSED

Meelte stimuleerimine.

Eri meelte abil loodud aistingute seostamine. Objekti 2–3 tunnuse märkamine suunamisel.

Tähelepanu ümberlülitamine ühelt tunnusele teisele (suunamisel).

Eseme tavapärase asukoha teadmine ka juhul, kui ese ei ole nähtaval (nt riided nagis, lusikad ja pliiaatsid sahtlis).

Pildipaaride või pildiosade ühendamine. Pliiaatsi ja pintslite kasutamine. Samade esemete jaotamine tajutavate tunnuste alusel kahte ossa. Rühma mittesobiva objekti eraldamine.

Hulkade *üks* ja *palju* eristamine.

Esemete ja piltide paigutamine ruumis eeskuju järgi (peal, all, kõrval). Kujundite paigutamine vastavasse vormi (ümmargune, kolmnurkne, kandiline). Järjestamine näidise järgi (värvus, suurus, kuju). Iseseisev järjestamine suuruse järgi (kuni 3 objekti, pilti).

3.5.6. Taotletavad pädevused III arengutasemel

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- sööb ise lusikaga, kahvliga;

- kasutab määrimiseks nuga;
- hoiab ise joomise ajal tassist;
- saab hakkama mõne riietuseseme selgapaneku või äravõtmisega;
- saab vähese suunava abiga hakkama igapäevaste hügieenitoimingutega;
- teadvustab WC vajadust (annab märku, jälgib rutiini);
- mõistab ööpäeva ja koolinädala rütmi igapäevaste korduvate tegevuste kaudu;
- väljendab oma nime õpitud viisil;
- näitab üles koostöövalmidust;
- valib tegevuseks vajalikud vahendid ja kasutab neid sihipäraselt;
- teab esemete asukohti;
- rühmitab esemeid;
- ühendab erinevaid tegevusi, et saavutada soovitud tulemus;
- reageerib adekvaatselt tuttavatele olukordadele;
- tegutseb koos teise lapsega;
- osutab õpitud esemetele ja tuttavatele inimestele;
- oskab märku anda abivajadusest või endaga seoses olevast hädaolukorrast;
- liigub talle omasel viisil tuttavas igapäevaümbruses;
- väljendab mõnd põhisoovi õpitud viisil (nt alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil);
- vastab *kas*-küsimusele õpitud viisil;
- oskab kasutada suhtlusabivahendeid;
- ületab ettetuleva takistuse õpitud viisil.
- istub ja seisab omandatud viisil;
- kasutab tegevus –ja abivahendeid;
- sooritab tasakaalu –ja koordineerimisharjutusi;
- eristab sõrmede liigutusi;
- osaleb sportlikes mängudes;
- kasutab viisakusväljendeid;
- käitub üldiste normide järgi positiivselt;
- kasutab füüsilist kontakti sobivalt

3.5.7. Ainekava

- Ainekava koostatakse tegevusvaldkondade kaupa ja selles tuuakse välja nimetatud valdkonna õpetamise põhimõtted, eesmärgid ja õpilase eeldatavad oskused arengutasemete (I-III) kaupa.
- Hooldusõppe ainekava esitatakse Jaagu Lasteaed-Põhikooli õppekava lisas nr 2.

4. TOIMETULEKUÕPPE ÕPPEKAVA

4.1. Üldsätted

Jaagu Lasteaed-Põhikooli õppekava aluseks on haridus- ja teadusministri 16.12.2010. a määrus nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava“ lisa 2 „Toimetulekuõpe“.

Igale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava (IÕK).

4.2. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

Toimetulekuõppe eesmärgiks on toetada mõõduka intellektipuudega õpilase arengut, kujundada isiksus, kes tuleb võimalikult iseseisvalt toime igapäevaelus ja saab juhendamise ning järelevalve all hakkama lihtsama tööga. Toimetulekuõppe üldeesmärk on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- tuleb toime igapäevaelus vajaminevate tegevustega;
- täidab erinevaid õpitud käitumisnorme erinevates situatsioonides;
- omab teatud sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi (sh abivahendite kasutamine), et tulla toime suhtlemisel ja oma vajaduste väljendamisel;
- kasutab õpitud oskusi ja teadmisi oma igapäevaelu korraldamisel;
- arvestab pereliikmete ja kaasinimestega;
- orienteerub päevaplaanis ja täidab seda;
- kasutab õpitud töövõtteid praktilises tegevuses;
- täidab eneseteeninduse põhioskusi, hoolitseb oma välimuse ja puhtuse eest;
- valib tegevuse ja viib selle lõpuni;
- oskab hinnata iseenda ja kaaslaste tegevust (käitumisakti);
- täidab elementaarseid õigusnorme; hoidub vägivallast;
- mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile;
- teeb jõukohast tööd;
- on valmis jätkuõppeks (kutseõpe toimetulekuõppe baasil).

4.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

4.3.1. Tagada igas valdkonnas lähtuvalt õpilase arengutasemest ja iseärasustest tema võimetele ja vajadustele vastav haridus - sellest lähtutakse õppekorralduse ja sisu valimisel.

4.3.2 Õppekava toetab iga lapse arengut, selle alusel ületatakse/ vähendatakse arengu iseärasusi. Toetudes arengutaseme ja –võimaluste hindamistulemustele, valitakse kaasaegsed ja lapse eripära arvestavad eripedagoogilised õpetamise meetodid.

4.3.3. Õppetöö kavandamisel lähtutakse nii klassist tervikuna kui igast õpilasest eraldi. Oluline, et kõik õpetatav on õpilasele jõukohane, toetab tema arengut tervikuna ja on rakendatav praktilises elus ka väljaspool klassi/ kooli. Elus toimetuleku oskuste kujundamisel on olulisemad elu- ja toimetulekuõpe, tööõpe ning kunst ja käeline tegevus.

4.3.4. Õppimine toimub võimalikult reaalses keskkonnas, kasutades sobivaid abivahendeid. Toimetulekuõpe suunab õpilast täitma korduvates situatsioonides praktilisi ülesandeid koostegevuses ja eeskuju järgi, rakendama omandatud oskusi näidise ja lihtsa suulise korralduse alusel. Õpitu jagatakse osaoskusteks ja tegevussammudeks, omandatud oskused ühendatakse tervikuks.

4.3.5. Õppe- ja kasvatustöö viiakse läbi meeskonnatööna koostöös pereliikmete, rehabilitatsioonispetsialistide, sotsiaal ja tervishoiu ning kasvatusala töötajatega.

4.3.6. Õppekava võib alati täiendada lähtuvalt uutest pedagoogilistest suundadest, pakutavatest projektidest ja programmidest kui see toetab õpilase arengut ja on kooskõlas kooli väärtustega.

4.4. ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED NING TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

Pädevused kirjeldavad õppija eeldatavat sotsiaalset, kognitiivset ja isiksuslikku arengut. Kõiki pädevusnõudeid kohandatakse, täpsustatakse individuaalõppekavas.

4.4.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

Äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tahtmatu tähelepanu väline suunamine.

- Tajude arendamine. Objekti tunnuste suunatud märkamine eri meeltega; esemete eristamine taustast; tajuvälja laiendamine; objekti ja graafiliste kujutiste rühmitamine 1–2 tajutava tunnuse alusel; ruumisuhete (*all, peal, ees, taga, kõrval*) ja ajasuhete (*samal ajal, enne, pärast*) tajumine.
- Mälu. Varem tajutud objektide ja tegevusaktide äratundmine; toimingute sooritamise vahetult eelnevalt tajutud näidise järgi; seoste tegevus – objekt – tunnus, keeleüksus – alternatiivvahendid kujundamine. Töömälu mahu arendamine (kuni 4 üksust); mälukujutluste aktiveerimine verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil. Objektide paigutuse taastamine varem tajutu põhjal.
- Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine: ülesannete täitmine tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades, rühmitamine tajutavate tunnuste alusel, rühmade koostise muutmine.
- Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused, liigutuste sooritamise imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi, omandatud liigutusstereotüüpide rakendamine tegevuses eneseteenindamiseks. Silma ja käe liigutuste koordineerimine, objektide jälgimine, liigutuste rütmi ja tempo muutmine. Elementaarseid vaimseid tegevusi reguleeritakse liigutuste abil.

4.4.2. Pätevused I kooliastmel (1.–2. klass)

I kooliastme ülesanne on kujundada järgmised pädevused:

- õpilane eristab objekte ja nende kujutisi värvuse, suuruse või otstarbe järgi;
- rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel
- õpilane tajub lihtsamaid ruumisuhteid (*all, peal, ees, taga, kõrval*);
- õpilane tegutseb lihtsate korralduste ja eeskuju järgi;
- õpilane oskab mänguasja või didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- õpilane tunneb enamasti ära õpitud sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste tähistamiseks;
- õpilane otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- õpilane suudab oma põhivajadusi ja soove väljendada žestide ja/või sõnadega;
- tunneb ära oma asjad;
- õpilane kasutab tuttavates situatsioonides meeldetuletamisel õpitud käitumismalle;
- õpilane tunneb ära ohusituatsioonid ja hoidub neist;
- sooritab liigutusi eeskuju järgi, muutes liigutuste rütmi ja tempot;
- koordineerib silma ja käe koostööd;
- jälgib liikuvat objekti.

4.4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.-6. klassis

- Tajude arendamine. Tunnuste ja osade märkamine, võrdlemine, sama objekti või graafilise kujutise äratundmine eri asendis, taustal, eri meeltega. Oluliste tunnuste eristamine. Terviku moodustamine osadest. Osatoimingute järjestuse tajumine tegevusaktis. Ruumisuhete (sh vasakul/paremal) tajumine. Ajasuhete (sündmuste järjestuse) tajumine.
- Mälu. Tuttavate objektide ja toimingute äratundmine erinevates tingimustes. Stereotüüpsete toimingute sooritamine tuttavates situatsioonides. Kujutluste aktiveerimine verbaalse-alternatiivse teabe alusel. Töömälu mahu arendamine (kuni 5 üksust), üksuste/sümbolite järjestuse säilitamine.
- Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega: abivahendite otsimine ja kasutamine, ülesande täitmine erinevates tingimustes. Terviku moodustamine osadest. Õpiülesannete täitmine praktiliselt. Suunatud rühmitamine (varieeritakse objektidega, objektide arvuga, rühmitamisalusega).
- Motoorika. Erisuunalised liigutused. Eri kehaosade motoorika koordineerimine. Peenliigutuste arendamine. Liigutuste sooritamise verbaliseerimine (pedagoog – õpilane). Sobimatute liigutustereotüüpide asendamine.

4.4.4. Pädevused II kooliastmel (3.–6. klass)

II kooliastme ülesanne on kujundada järgmised pädevused:

- eristab tuttavaid objekte ja sündmusi, eristab olulisi tüüpilisi tunnuseid, tunneb ära sama objekti eri taustal ja eri asendis;
- määrab objekti asukoha ruumis teiste objektide suhtes;
- tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboliteid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – keeleüksus;
- oskab luua kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- valib eesmärgist lähtuvalt sobivaid vahendeid;
- oskab vajadusel valida kahe või enama võimaluse vahel;
- õpilane orienteerub ööpäeva rütmiga seotud tegevustes, nädalarütmis ja aastaegades;
- õpilane teeb/viib lõpuni talle antud ülesande;
- õpilane kõneleb oma tegevusest selle käigus (mida teeb?, mida?, millega?, kus?);
- õpilane orienteerub töölehel ja tahvilil;
- õpilane osaleb jõukohaselt ühistegevuses;
- õpilane käitub viisakalt koolis ja avalikes kohtades, teab viisakusväljendeid;
- õpilane hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse (meeldetuletamisel);
- väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove ning küsib teistelt abi, kasutades keelelisi või alternatiivseid vahendeid;
- õpilane eristab tuttavates situatsioonides põhjus-tagajärg suhteid.

4.4.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 7.–9. klassis

- Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll ja kujuneb osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ette kujutada tegevust tuttavas situatsioonis. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus.
- Tajude arendamine. Aja ja ruumi, tuttavate objektide ja sündmuste tajumine eri meeltega.
- Mälu. Tuttavate objektide graafiliste kujutiste valikuline äratundmine ja meenutamine ülesandest lähtuvalt. Uute seoste loomine täiendava teabe abil. Lühikese ja arusaadava instruksiooni säilitamine mälus ja selle arvestamine toimingut sooritades.
- Mõtlemine. Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Vajalike abivahendite valimine või valmistamine. Õppeülesannete täitmine, toetudes isiklikele kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele). Rühmitamine 2–3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine. Elementaarsete põhjus-tagajärg-seoste teadvustamine praktilises tegevuses.
- Motoorika. Praktiliseks tööks vajalike liigutuste omandamine (spetsiifika sõltuvalt tegevusest). Liigutusstereotüüpide kujundamine, liigutuste teadlik järjestamine, lähtudes osatoimingute ahelast.

4.4.5. Pädevused III kooliastmel (7.–9. klass)

III kooliastme ülesanne on kujundada järgmised pädevused:

- õpilane oskab vaadelda nähtusi ja objekte ning neid võrrelda;
- teadvustab objekti asukohta ruumis, arvestab kahte parameetrit (*all paremal, taga peal* jne);
- valib eesmärgist lähtuvalt sobivaid vahendeid;
- tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – skeem – keeleüksus;
- rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel (sh rühmitamise objekte, nende hulka ja aluseid muutes);
- õpilane klassifitseerib ja rühmitab etteantud üldistusgrupi järgi; kasutab vastavaid üldistavaid sõnu;
- õpilane orienteerub ööpäevarütmis ja kellaajas;
- õpilane saab aru lihtsast plaanist ja tabelist (nt.ilmavaatlustabel);
- õpilane oskab kirjeldada oma tegevust selle käigus ja hiljem;
- õpilane suudab oma soove ja vajadusi arusaadavalt väljendada;
- õpilane oskab küsida abi raskuste puhul ja seda abi kasutada;
- teadvustab oma rolli tegevuses;
- õpilane suudab tegutseda vastavalt päevakavale;
- õpilane oskab valida juhendamisel vaba aja sisustamise võimaluste vahel ning teguseb sellele vastavalt;
- õpilane käitub viisakalt ja tunneb viisakusväljendeid;
- õpilane suudab täita erinevaid ülesandeid;
- õpilane mõistab «oma–võõras–ühine» tähendust ja käitub vastavalt;
- õpilane püüab hoiduda loodust kahjustamast;
- õpilane hoidub enamasti vägivallast.

4.5. Õppekorraldus

4.5.1. Õpingute alustamise ja lõpetamise tingimused

- Õpilaste vastuvõtmine kooli toimub nõustamiskomisjoni otsuse ja lapsevanema või eestkostja kirjaliku avalduse alusel.
- Hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal esitatud lapsevanema põhjendatud taotluse alusel võib õppenõukogu otsusega pikendada õpilase õppeaega kahe aasta võrra kuni 32 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.
- Toimetulekuõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava. Lõpetamist tõendab põhikooli riiklik tunnistus.

4.5.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused ja tunnijaotusplaan

- Õppeaasta kestvus on 1. septembrist kuni 31. augustini, koolivaheajad määrab Haridus- ja Teadusministeerium. Õppeaasta jaotub neljaks õppeveerandiks.
- Ühes õppenädalas on 5 õppepäeva.
- 1.–2. klassis jaguneb õpetus tegevusvaldkondadeks, 3. klassist kuni põhikooli lõpetamiseni õppeaineteks, mis realiseeritakse üldõpetuse põhimõttel. Õpet traditsioonilise ainetunnina ei korraldata, vaid keskendutakse ainekavades märgitud tegevustele ja teemadele. Tunnijaotusplaani kohaldamisel võib õppeaineid liita ja ümber kujundada. Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
- Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks.
- Tööõppe ja valikainete sisu valitakse vastavalt kooli võimalustele ja lastevanemate ning õpilaste soovidele.
- Tunnijaotusplaani koostamisel lähtutakse toimetulekuõppe õppekavas kehtestatud nädalakoormusest klassiti.

Õppeained	Õppetunde nädalas									PÕ I	PÕ II
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9		
klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9	PÕ I	PÕ II
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6		
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6		
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4		
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2		
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
Tööõpe						5	5	7	7		
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Valikõppeained							2	2	2	32	32
Lubatud koormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32	32

- Klasside numeratsioon näitab õpilase koolis käimise aega ja on vajalik kooli korraldusliku ning statistilise arvestuse fikseerimiseks.
- Õppe- ja kasvatusprotsessi kirjeldatakse õpitasemetena. Õpitasemete jaotus tuleneb õpilase arengu muutustest. Ühes klassis võib olla erineval tasemel õpilasi.
- Tunni pikkus on arvestuslikult 45 minutit. Iga õpilase töörežiimi puhul arvestatakse tunnis tema psüühiliste ja füüsiliste protsesside iseärasustega.
- Tuleb arvestada, et õpilaste areng üldiselt või erinevates valdkondades on erinev. Ühes klassis võib olla erineval õpitasemel õpilasi.
- Vastavalt õpilastega töötavate spetsialistide otsusele ja kooli võimalustele võib õpilasele määrata kuni 3 tunni ulatuses rehabilitatsiooni plaani järgseid individuaal- või rühmatunde (näit kõneravi, ravivõimlemine, loovteraapia vms), mis jäävad lubatud nädala koormuse

sisse ja mida viivad läbi vastava ettevalmistuse saanud inimesed ning mis kajastuvad individuaalsete õppekavade tugiteenuste osas.

- Kooli nõukogu nõusolekul rakendatakse erisusi tunnijaotusplaanis toimetulekuõppel olevate õpilaste klassis ja see kehtestatakse kooli õppekavas.

4.5.3. Ainekava

- Ainekavas tuuakse välja õppeainete õppesisu ja õpitulemused kooliastmete (I-III) kaupa.
- Ainekava esitatakse antud õppekava lisana nr 3.

4.6. Õpitulemuste ja käitumise hindamine

- Toimetulekuõppe õpilaste hindamine toimub individuaalses õppekavas püstitatud eesmärkide ja õpitulemuste saavutamisest lähtuvalt.
- Õpitulemusi hindab õppeaine- või klassiõpetaja tehes igal nädalal lapse arengu kohta märkmeid, lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.
- Õpilasi motiveeritakse õppetööle positiivsete suuliste ja kirjalike hinnangute ning premeerimise abil.
- Hindamine on sõnaline.
- Õpitulemusi (individuaalse õppekava eesmärkide täitmist) hinnatakse hinnangutega „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“, „ei tule toime“.
 - Hinnangut tuleb toime abiga – TTA võib täpsustada hinnangutega:
 - „tuleb toime sõnalise abiga” - SA,
 - „tuleb toime eeskuju järgi” - E,
 - „tuleb toime koostegEVuses” - K,
 - „tuleb toime füüsilise abiga” - F.
 - Hinnang „ei tule toime“ – ETT viitab vajadusele muuta IÕK-d ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.
- Õpilaste käitumist ja hoolsust ei hinnata eraldi, kuna mõõduka, raske ja sügava vaimupuudega ja/või liitpuudega õpilased ei ole võimelised saadud hinnangute alusele oma käitumist muutma. Vajadusel täidetakse IÕK-s mittesoovitava käitumise osa ja tuuakse välja meetodid ning võtted käitumise korrigeerimiseks.
- Õpilast hinnatakse 3 korda õppeaastas sh., esimene hindamine on õpilase hetkeseisu fikseerimine, teine hindamine toimub teise veerandi lõpul, kolmas hindamine toimub neljanda veerandi lõpul. Kirjaliku hinnangu saab laps II ja IV veerandi lõpul klassitunnistusele.
- Klassitunnistuse vorm kinnitatakse kooli õppenõukogus.
- Õppeaasta lõpus koostatakse igale õpilasele kirjalik hinnang, mis antakse lapsevanemale/eestkostjale.
- Toimetuleku õppekava alusel õppiv õpilane saab 9. klassi lõpetades põhikooli lõputunnistuse märkusega „õppis põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lisa 2 „Toimetulekuõppe“ alusel“ ja tunnistuse juurde kuuluva hinnangulehe.

JAAGU LASTEAED-PÕHIKOOLI LASTEAIA AINEKAVA

1. Valdkond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) täiskasvanu suunamisel väärtustab enda ja teiste tervist ning juhendamisel käitub tervislikult ning ohutult;
- 5) täiskasvanu suunamisel käitub keskkonda hoidvalt;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: matkimist, võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta ennast jõukohaselt väljendama, küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järelt tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.
- 6) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;

- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

Valdkonna *Mina ja keskkond* tulemused vanuseti:

Teema	3-aastane	5-aastane	7-aastane
Mina	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. • Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss. • Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab end tutvustada. • Teab oma kohustusi ja õigusi. • Kirjeldab enda omadusi ja huve
Perekond ja sugulased	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. • Teab õdede ja vendade nimesid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. • Mõistab, et pered võivad olla erinevad. • Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	<ul style="list-style-type: none"> • Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. • Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). • Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. • Teab kodust aadressi ja telefoni.
Lasteaed	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada oma rühma nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab oma lasteaia nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab lasteaia aadressi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Suuda leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). • Nimetab rühmas olevaid esemeid. • Ütleb küsimise korral rühmakaas-lastel ja õpetajate ning õpetajaabi nimed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. • Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi. • Teab oma, võõra ja ühise tähendust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. • Kirjeldab lasteaiakodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool			<ul style="list-style-type: none"> • Teab kooli kui õppimise kohta. • Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaiad koolist erinevad.
Ametid, elukutsed, tööd	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi • Matkib lihtsamaid töövõtteid • Asetab töövahendid kokkulepitud kohta 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada vanemate ameteid • Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas • Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid • Põhjendab mängu-või töökoha korrastamise vajadust 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid • Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust • Mõistab töö ja vastutuse tähtsust • Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes • Selgitab raha otstarvet
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peo-riiete kandmine jm). • Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid. • Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilippu. • Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). • Teab koduvalla/-linna sümboleid. • Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. • Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. • Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone. • Suhtleb teisest rahvusest lastega. • Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse) • Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab tähtpäevi peres. • Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. • Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev,

		kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.	emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm). <ul style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingede-päev jm). Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidu-püha).
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	<ul style="list-style-type: none"> Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust. Teab üldtuntud viisakusreegleid. Tunneb ja järgib lauakombeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab mõistete <i>ausus</i> ja <i>autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm). Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	<ul style="list-style-type: none"> Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid Oskab haiget saanud sõpra lohutada 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi Oskab sõpra lohutada ja abistada Oskab andeks anda ja leppida 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus		<ul style="list-style-type: none"> Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada. Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm). 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse		<ul style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat). 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete

			ja võimaluste piires.
Ehitised	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus. • Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. • Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. • Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm). • Oskab nimetada teenindus- asutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). • Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja - elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab kodumasinaid ja - elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid). • Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. • Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine		<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. • Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist

		puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	(näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). <ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on haigus. • Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Teab hammaste hooldamise vahendeid. • Harjab hambaid täiskasvanu abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. • Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine). 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud). • Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab toiduaineid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	<ul style="list-style-type: none"> • Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. • Teab tüdruku ja poisi erinevusi
Ohutus ja turvalisus	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud,ehitised). • Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). • Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. • Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. • Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette

		<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. • Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna. 	<p>kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. • Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv). • Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid. • Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi. • Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu. • Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust • Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. • Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).
Õö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge). 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.

<p>Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. • Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevi- tamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne). • Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
<p>Ilmastik: erinevad ilmastiku- nähtused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid. • Teab õhu vajalikkust ja kasutamist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.
<p>Inimese mõju loodusele: loodushoid, säätsev areng</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. • Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). • Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule). • Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. • Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. • Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. • Kirjeldab, millised on inim- tegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. • Teab, kuidas loomi talvel aidata, ja oskab seda teha. • Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. • Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). • Soovib osaleda looduse korrastamises.

<p>Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku. • Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
<p>Valgusfoor ja tänava ületamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). • Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. • Teab, kuidas sõiduteed ületada. • Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. • Teab, kuidas ületada ristmikku. • Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. • Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.
<p>Liiklusmärgid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab liiklusmärkide tähendusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes. • Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnuki-kaitsmed, ohutud paigad).
<p>Sõidukid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid. • Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. • Oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet). 	
<p>Helkur, turvatool ja -vöö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab helkuri kasutamise vajalikkust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. • Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes. • Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

2. Valdkond *Keel ja kõne*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) naudib suhtlemist;
- 2) kasutab jõukohast suhtlemisvahendit ja püüab algatada suhtlemist;
- 3) kuulab ja jälgib meeleldi ettelõetud luuletusi, jutukesti ja lavastusi;
- 4) teeb kaasa õpitud kõnettoetavaid viipeid või osutab piltidele.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) kõne-eelne suhtlemine
- 2) hääle ja keele ning abivahendite kasutus: sotsiaalse kontakti loomine, häälitsemine, hääldamine, sõnavara ja seda toetavad eseme, pildi ning viipe süsteemid, grammatika;
- 3) kõnelemine ja kuulamine abivahendite toel;

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse keelevahendeid (uusi sõnu ning neid asendavaid/toetavaid vahendeid, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet, näeb sobivaid esemeid, pilte ja viipeid ning tal on võimalus jõukohaselt ennast väljendada; lapsele luuakse reaalsed suhtlussituatsioonid, kus tegutsetakse koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu suhtlemist õppima; ettelugemiseks valitakse erinevaid jõukohaseid raamatuid, et toetada tähelepanuvõime, vaatamis-, kuulamis- ja suhtlemisoscuse arengut;
- 4) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tuleb toime (vajadusel suhtlemisabivahendite toel) nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes või muul viisil (suhtlemisabivahendeid kasutades) edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt laiendatud liht- ja liitlauseid;
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada (vajadusel suhtlemisabivahendite toel);
- 8) hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;

- 10) kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Valdkonna Keel ja kõne tulemused vanuseti:

1,5-2-aastased

- Eelistab suhtluspartnerina tuttavat täiskasvanut
- Jäljendab luuletuste ja sõrmemängude lugemisel täiskasvanu intonatsiooni ja mängulisi liigutusi
- Vastab küsimustele vahetult tajuva ja varem nähtu kohta
- Keskendab lühiajaliselt oma tähelepanu esemete, mänguasjade ja piltide vaatamisel.
- Mõistab selgelt väljendatud korraldusi.
- Kuulab ja mõistab täiskasvanu kõnet.
- Tunneb pildil ära lihtsamad esemed ja tegevused.
- Kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika).
- Kasutab verbaalseks enese väljendamiseks häälightsusi või 1-2 sõnast koosnevat lauseid.

2-3-aastased

- Tunneb ära ja nimetab inimese kehaosad.
- Oskab kasutada kõnes eitavaid lauseid.
- Vastab küsimustele kes, kus, mida teeb?
- Tunneb piltidelt ära tuttavaid esemeid.
- Oskab kirjeldada pildil kujutatud esemeid ja tegelasi.
- Kasutab endast rääkides mina vormi.
- Kuulab ja mõistab täiskasvanu kõnet.
- Oskab 2-3 realist lühiluuletust.
- Täidab täiskasvanu poolt antud lihtsamaid korraldusi.

3-4-aastased

- Nimetab tegevusi pildil.
- Mõistab kohamäärusi (täidab korraldusi: pane sisse, peale alla).
- Esitab küsimusi ümbritseva kohta.
- Oskab ennast väljendada lausetega.
- Suudab kuulata lühikest jutukest (10-15min.).
- Annab õigesti edasi kuulatud lühijutu sisu.
- Vastab küsimustele kes, kus, mida teeb?
- Nimetab pildilolevaid esemeid ja teab, milleks neid kasutatakse.
- Kasutab kõneledes „mina“ vormi.

4-5-aastased

- Moodustab grammatiliselt õigeid lauseid.
- Oskab kuulatud jutust tähtsamaid seigad nimetada.
- Tunneb mõningaid tähti.
- Suudab jutustada sündmustest oma elus.
- Jutustab pildiseeria järgi.

- Eristab sõnas häälikuid rõhutatud hääldamise abil.
- Teab peast luuletust või liisusalmi.
- Sõrmemängude ajal liigutab igat sõrme eraldi.

5-6-aastased

- Oskab väljendada oma mõtteid.
- Eristab sõnas häälikuid, leiab sõnas häälikute asukoha.
- Tunneb trükitähti.
- Oskab kirjutada oma nime.
- Eristab minevikku ja tulevikku.
- Oskab vestluses oma järjekorda oodata.
- Jutustab eriolukordadest piisavalt täpselt.
- Esitab peast 2-3 lühiluuletust.
- Jutustab pildiseeria järgi.
- Suhtleb hästi teiste laste ja täiskasvanutega.

6-7-aastased

- Suudab jälgida, meeles pidada täiskasvanu seletust.
- Jutustab eri olukordadest piisavalt täpselt.
- Oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi.
- Oskab edasi anda oma mõtteid .
- Oskab peast luuletusi.
- Eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra sõnas.
- Eristab hääliku pikkusi.
- Teab täis-, kaas- ja sulghäälikuid.
- Tunneb kõiki trükitähti.
- Loeb kokku sõna ja lihtsamaid lauseid.
- Kasutab trükitähti lihtsate sõnade kirjutamiseks.
- On omandanud õiged kirjutamisvõtted (tähe kirjutamine, kirjutamise suund, joone hoidmine).
- Suudab meelde jätta sõnade loetelust 3-5 sõna.
- Suudab meelde jätta 3-5 eset pildil.

3. Valdkond *Eesti keel kui teine keel*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele vastu;
- 2) vastavalt võimetele soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) vastavalt võimetele tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) vastavalt võimetele kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;

- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti rahvakommete tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus igapäevaste tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates;
- 8) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse eesti keele kui teise keele õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

4. Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, sisseasetamise teel;
- 2) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike jne);
- 3) rühmitab juhendamisel esemeid ühe tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus vm) ja juhendamisel võrdleb esemete hulki;
- 4) kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid sh ringi ja ruutu ja kolmnurka;
- 5) suunamisel võtab/leiab esemete hulgast palju ja üks;
- 6) abistamisel loendab esemeid;
- 7) tunneb ära abivahenditele toetudes lihtsamaid öö ja päevaga seotud tegevusi ja matkib neid mängus;

- 8) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja suunamisel kasutab esemelist- või piltpäevakava igapäevategevuste järgnemise tajumiseks;
- 9) jälgib suunamisel matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine;
- 2) suurused ja võrdlemine;
- 3) värvused;
- 4) lihtsamad geomeetrilised kujundid;
- 5) ruumimõisted ja –suhted;
- 6) ajamõisted.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma jälgima, korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab juhendamisel esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas toetudes sobivale päevaplaanile ja võimetekohasel viisil kasutama vastavaid pilte/mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mängud, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujunemist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu;
- 5) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse matemaatika õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab (vajadusel abivahendeid kasutades) 5 piires ning tunneb märke +, –, =;
- 5) koostab täiskasvanu abiga kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) oskab öelda kellaega täistundides;
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Valdkonna *Matemaatika* tulemused vanuseti:

1,5-2-aastased

- Oskab rühmitada esemeid ühe nähtava omaduse järgi.
- Rühmitab esemeid, mis oluliselt erinevad suuruselt (suur, väike).
- Oskab rühmas liikuda vastavalt etteantud suunale.
- Tunneb geomeetrilist kujundit-ring.
- Leiab sarnaseid esemeid.

2-3-aastased

- Oskab võrrelda esemeid ühe tunnuse järgi (suur/väike, pikk/lühike).
- Oskab rühmas liikuda vastavalt etteantud suunale (orienteerumine ruumis).
- Tunneb ringi ja ruutu.
- Loendab 3-piires.
- Leiab samasuguseid esemeid (loto, memoriin, doomino).

3-4-aastased

- Leiab samasuguse eseme vormi alusel.
- Leiab samasuguse eseme värvi alusel.
- Eristab mõisteid öö ja päev.
- Loendab 5-ni.
- Vastab küsimusele „mitu on?“ (saab aru arvumõistest).
- Kirjeldab aastaegade tunnuseid (abistava materjali toel).
- Tunneb kolmnurk, ruut, ring.
- Orienteerub ruumis (tuttavas keskkonnas).
- Suudab luua osadest terviku (kujunditest pilt, ehitus).

4-5-aastased

- Järjestab esemeid pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.
- Oskab rühmitada esemeid lihtsamate tunnuste järgi.
- Annab vajaliku arvu esemeid (1-10).
- Oskab nimetada esemete 2 ühist tunnust.
- Oskab kasutada ruumimõisteid (ees-taga; parem-vasak; edasi –tagasi).
- Oskab nimetada geomeetrilisi kujundeid (ruut, ring, kolmnurk).
- Oskab nimetada 4 aastaaga.

5-6-aastased

- Tajub päevakava vahelduvaid osasid.
- Tunneb lihtsamaid kujundeid (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk).
- Tunneb numbreid 1-10-ni.
- Saab aru arvu ja numbri vastavusest.
- Oskab jaotada esemete hulka kolme erineva tunnuse alusel.
- Oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes.
- Kasutab mõisteid täna, eile, homme.
- Oskab pulga, nõõri abil mõõta esemete pikkust.

6-7-aastased

- Tunneb ja nimetab tasapinnalisi kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik).
- Tunneb ja nimetab ruumilisi kehi – kera, kuup, nelitahukas, püramiid.
- Tunneb numbreid 12-ni ja oskab määrata nende järjekorda.
- Teab mõõtühikute nimetusi – meeter, liiter, kilogramm, euro, sent.
- Järjestab, rühmitab esemeid/nähtusi 2-3 tunnuse alusel.
- Oskab järjestada kuude nimetused ja aastaajad.
- Oskab võrrelda kahte esemete hulka (hulga suurus).
- Oskab nimetada antud arvu naaberarvud.
- Oskab kirjutada numbreid 0-9.
- Oskab kella järgi määrata aega täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.
- Liidab ja lahutab 12 piires.

5. Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) juhendamisel vaatleb, kirjeldab ja kujundab jõukohasel viisil ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) juhendamisel kasutab jõukohaseid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) juhendamisel kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) juhendamisel vaatleb kunstiteoseid ja nimetab jõukohasel viisil nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: nähtud asjade, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: kritseldamine, voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid jõukohasel viisil;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut vaatlema, kirjeldama, kuidas ta kujutas esemeid, nähtusi, milliseid

materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut;

8) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse kunsti õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- 2) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 3) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 4) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 5) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 6) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 7) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 8) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 9) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Valdkonna *Kunst* tulemused vanuseti:

1,5-2-aastased

- Hoiab käes pliiatsit ja pintsli.
- Tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine).
- Voolib piklikku vormi ja vajutab plastiliini tükikesi alusele.
- Ilma kleepimiseta asetab alusele geomeetrilisi kujundeid (nt. lumememm, õhupallid jne.)
- Tõmbab pliiatsiga jooni.

2-3-aastased

- Hoiab käes pliiatsit ja pintsli.
- Tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine).
- Voolib piklikku ja ümarvormi.
- Kleebib detaile aluspinnale.
- Tõmbab pliiatsiga sirget joont ja ümarvormi.

3-4-aastased

- Joonistab järele ringi, vertikaalse- ja horisontaalse joone, risti.
- Hoiab õigesti pliiatsit.
- Oskab kasutada kääre (lõikamisoskus, ohutus).
- Tunneb 8-11 värvust (punane, kollane, sinine, roheline, must valge, oranž, lilla, roosa, pruun, hall).
- Voolib ümaraid ja piklikke vorme.
- Joonistab äratuntavaid tuttavaid esemeid (maja, inimene)

4-5-aastased

- Oskab oma tööd kirjeldada jutustades oma piltides nii tuttavatest asjadest kui ka oma fantaasiatest.
- Oskab võrrelda kahte suurte erinevustega kunstitööd: värve/süžeed/meeleolu.
- Lõpetab alustatud töö.
- Kasutab õiget pliiatsihoidu
- Oskab lihtsustatult kujutada esemeid, loodust, ümbritsevat keskkonda neile iseloomulike tunnuste kaudu.
- Tunneb põhi- ja segatud värvusi, oskab võrrelda heledamaid ja tumedamaid toone.
- Oskab voolimisel detaile omavahel ühendada/massist pisidetaile pigistada.
- Oskab käsitseda kääre ja liimpulka.
- Oskab kleepida erinevatest detailidest/ kujunditest koosneva pildi/mustri.
- Kasutab omandatud oskusi ja töövõtteid iseseisvalt.

5-6-aastased

- Oskab oma tööd kirjeldada, võrrelda teiste töödega.
- Julgeb kunstitegevuses mõelda/tegutseda loovalt.
- Tunneb värve ja oskab neid segada soovitud tulemuse saavutamiseks.
- Kujutab (joonistab, voolib, kleebib) esemeid, loodust, ümbritsevat keskkonda neile iseloomulike tunnuste alusel.
- Oskab kujutada loomi, linde, inimest lihtsamates asendites/tegevuses.
- Kasutab õiget pliiatsihoidu.
- Rebib lihtsamaid vorme: tükke, ribasid, ümarvorme.
- Lõikab välja lihtsamaid figuure, kujundeid.
- Voldib lihtsamaid esemeid.
- Kasutab omandatud oskusi ja töövõtteid iseseisvalt.

6-7-aastased

- Kasutab õiget pliiatsi- ja käärihoidu.
- Oskab kujutada äratuntavalt inimesi ja esemeid erinevate kunstitegevuste läbi.
- Oskab iseseisvalt segada värve.
- Lõikab kääridega kontuuri järgi.
- Oskab rebida kontuuri järgi.
- Voolib ja joonistab mälu järgi.
- Oskab kasutada kogu paberipinda.

6. Valdkond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suunamisel suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast jõukohasel viisil loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab jõukohasel viisil musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsel aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimuva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega;
- 7) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse muusika õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb rõõmu muusikalisest tegevusest
- 2) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 3) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- 4) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 5) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 6) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 7) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 8) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 9) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 10) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Valdkonna Muusika tulemused vanuseti:

1,5-2-aastased

- Kuulab ja jälgib täiskasvanu laulu.
- Sooritab koos täiskasvanuga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile.
- Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.
- Mängib täiskasvanu ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapilli (plaksutab, patsutab).

2-3-aastased

- Tunneb ära õpitud muusikapalasisid.
- Tunneb ära ja mängib lihtsamaid rütmipille (kõlapulgad, marakas).
- Laulab kaasa lühikesi muusikalisi fraase.
- Sooritab tantsuliigutusi: keerutamine, koosjalu hüplemine, lehvitamine, kükitamine, sõrme vibutamine).

3-4-aastased

- Iseloomustab kuulatud muusikat põhimõistetega (rõõmus-kurb, kõrge-madal, vaikne-vali).
- Laulab õpetajaga kaasa.
- Oskab rütmi edasi anda plaksutades, hüpates.
- Tunneb rütmipille (tamburiin, kõlapulgad, marakas) ja oskab laule kaasa mängida.

4-5-aastased

- Laulab õpetajaga ja kogu rühmaga kaasa.
- Tunneb mõnda lastepilli.
- Oskab vasaku/parema jala ja käega liigutusi sooritada.
- Oskab pillidel mängida kaasmänge õpitud lauludele, liisusalvidele.

5-6-aastased

- Laulab ühtlases tempos kogu rühmaga.
- Tunneb eesti rahvapille (torupill, kannel).
- Oskab end loovalt väljendada muusikalise-rütmilise liikumise kaudu.
- Oskab mängida meloodiapille õige hoiu ja mänguvõttega.

6-7-aastased

- Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmaga/ansambelis kui üksi.
- Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.
- Oskab mängida lastepillidel ja mängida pilliansambelis.
- Oskab end väljendada loovalt rütmilise liikumise kaudu.

7. Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) järgib esmaseid ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus ja enesekontroll;
- 2) põhiliikumised, sh liikumisabivahendite kasutamine;
- 3) liikumismängud;

- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel ning vajadusel toetatakse lapse arengut sobivate abivahendite kasutamisega;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, kelgutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last jõukohasel viisil oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema;
- 5) kujundatakse põhiliikumisviisid ja/või kasutatakse sobivaid liikumisabivahendeid;
- 6) mitmekesistatakse lapsele jõukohasel viisil põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist;
- 7) lapse arengutasemest lähtuvalt toetatakse liikumise õpet erinevate alternatiivsete suhtlemisvahenditega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Valdkonna *Liikumine* tulemused vanuseti:

1,5-2-aastased

- Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- Kõnnib piiratud pinnal.
- Säilitab kõndides ja joostes sihi.
- Hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda.
- Mängib koos täiskasvanuga ning kaaslasega kõnni- ja jooksumänge.
- Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.

- Istub kelgul ja hoiab kelgust kinni.
- Kasutab liikudes rütmipille täiskasvanu abil.

2-3-aastased

- Valitseb oma keha kõnnil ja jooksul.
- Kõnnib abiga trepist alla ja üles.
- Seisab ja kõnnib varvastel säilitades tasakaalu.
- Suudab seista lühikest aega ühel jalal.
- Püüab hüpelda koosjalgedega kohapeal.
- Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- Viskab ja püüab palli kahe käega.
- Oskab jäljendada ettenäidatud lihtsamaid võimlemisharjutusi.
- Mängib kõnni- ja jooksumänge koos juhendajaga.

3-4-aastased

- Valitseb oma keha edaspidi ja tagurpidi liikudes.
- Kõnnib varvastel säilitades tasakaalu.
- Kõnnib trepist üles-alla vahelduva sammuga.
- Oskab jäljendada ettenäidatud lihtsamaid võimlemisharjutusi.
- Oskab tähele panna märguannet ja selle järel alustada liikumist.
- Hoiab oma kohta rivistuses.
- Oskab kasutada iseseisvalt liumäge, tunnelit, ronimisredelit.
- Viskab ja püüab käe käega palli.
- Oskab palli veeretada kaaslasele, tähiseni.
- Hüpleb koosjalgedega kohapeal ja edasiliikudes.
- Hüppab üle madala takistuse.

4-5-aastased

- Jälgib ohutusreegleid üksi liikudes ja liikumismängudes.
- Oskab jäljendada õpetaja poolt ettenäidatud võimlemis-harjutusi ja teeb kaasa mitmest elemendist koosnevat harjutuste kombinatsiooni.
- Oskab tähele panna märguannet ja selle järgi alustada liikumist.
- Hüpleb lühikest aega ühel jalal.
- Hüppab koosjalu kohapeal/edasi liikudes/üle takistuste.
- Hoiab oma kohta erinevates (ring, kolonn, viirg) rivistustes.
- Oskab mõned korrad põrgatada ja püüda palli kahe käega.
- Veeretab palli kaaslasele/esemete pihta.
- Oskab visata palliga kaugviset.
- Kiigub iseseisvalt.
- Paneb kokku ja võtab lahti keeratavaid esemeid.

5-6-aastased

- Oskab liikuda õpetaja seletuse järgi.
- Peab kinni ohutusreeglitest üksi liikudes ja liikumismängudes.
- Hoiab oma kohta rivistuses (ring, kolonn, viirg, paariskolonn).
- Oskab jäljendada õpetaja poolt ettenäidatud võimlemisharjutusi.
- Sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust nõudvaid harjutusi.
- Oskab hüpata kaugus-; kõrgushüpet- peale hüpet ohutult maanduda.

- Oskab visata palliga kaugviset.
- Põrgatada palli ühe käega ja sööta kahe käega kaaslasele.
- Hüppab koosjalgedega edasiliikudes üle takistuse.
- Kiigub iseseisvalt.
- Oskab käsitleda tuttavaid spordivahendeid (pall, rõngad jne.).
- Oskab sõita jalgrattaga ja tõukerattaga.

6-7-aastased

- Tahab liikuda ja tunneb sellest rõõmu.
- Tunneb paremat ja vasakut kätt.
- Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.
- Saab aru õpetaja korraldustest ja oskab vastavalt sellele liikuda.
- Laps suudab oma liikumist ette planeerida (üksi, grupis) ja kooskõlastada oma liikumist kaaslaste omaga.
- Oskab käsitseda tuttavaid spordivahendeid (pall, rõngad jne.).
- Oskab rivistuda kolonni, paariskolonni, ringi, viirgu, pikkusjärjekorda.
- Peab kinni ohutusreeglitest liikudes ja mängides.
- Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
- Hoiab rütmi liikumisel.
- Oskab sööta, püüda ja põrgatada palli.
- Oskab sõita tõukerattaga.
- Suudab sooritada koordineerimise ja osavust nõudvaid harjutusi (kõnd piiratud pinnal, ühel jalal seis, pööre varvastel jne.).
- Oskab hüpata kaugus- ja kõrgushüpet ja ohutult maanduda.
- Suudab hüpelda koos jalu, ühel jalal, kääri, harki-kokku ja hüpata üle takistuse.
- Oskab teha kukerpalli.

JAAGU LASTEAED-PÕHIKOOLI HOOLDUSÕPPE AINEKAVA TEGEVUSVALDKONDADE KAUPA

1. TEGEVUSVALDKOND: MOTOORIKA

1.1. Üldsätted

Motoorsete oskuste arendamine ja füüsiline heaolu on lapse tervikliku arengu aluseks.

Motoorsed oskused tugevdavad õpilase kehataju, üld- ja peenmotoorika oskusi ja tagavad parema toimetuleku igapäevasel eneseteenindamisel.

Üldmotoorikat arendatakse võimlemisel, jalutuskäikudel, liikudes looduses erinevatel maastikel, motoorsel rajal, grossingul, tantsides ja muusikatundides ja eneseteenindamisel.

Kehatunnetust harjutatakse erinevate veeprotseduuride käigus (teraapiavannis, ujumisel, duši all pestes), pallimeres, grossingul ja kiikumisel.

Peenmotoorikat arendatakse käelistes tegevustes, mängides, eneseteenindamisel.

Rõhuasetused, õpisisu ja pädevused on välja toodud hooldusõppe õppekavas.

1.2. Motoorika õpitulemused

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<p>Üldmotoorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talub füüsilist kontakti / puudutamist • Kõverdab ja sirutab õlaliigest • Kõverdab ja sirutab küünarliigest • Kõverdab ja sirutab randmeliigest • Roomab • Liigub talle omasel viisil • Keerab kõhult selili • Keerab seljalt kõhuli 	<p>Üldmotoorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talub füüsilist kontakti pikema aja vältel • Keerab kätt randmest (nt kallab topsist eseme välja) • Liigub käpakil • Astub üle takistuse • Liigub abivahendiga vähese abiga, iseseisvalt 	<p>Üldmotoorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tõmbab ja tõukab juhendaja kätest kinni hoides • Korjab esemeid maast üles • Tõmbab ennast käte abil pingil edasi • Liigub ise • Liigub jooksusammul • Ületab ettetuleva takistuse õpitud viisil • Liigub/kõnnib ebatasasel maastikul

<ul style="list-style-type: none"> • Hoiab pead kõhuli lamades • Hoiab pead istudes • Istub toetatuna • Seisab seisulaual • Kohaneb abivahenditega, reageerib positiivselt asendimuutustele • Tajub iseennast suhetes ümbritsevaga, teadvustab oma kehaosi (nt kehatunnetusprogramm Knill, pallimeri, ratsutamine, kiikumine) • Tajub oma keha liikumist • Tajub oma keha raskust (nt teraapiapallil vetrumine) • Istuvas asendis tõukab jalaga eseme (nt palli) eemale • Kõigutab end muusikat kuuldes 	<ul style="list-style-type: none"> • Istub iseseisvalt vähese abiga • Seisab iseseisvalt vähese abiga • Kasutab tegevus- ja abivahendeid • Patsutab erinevaid kehaosi (nt Knill programm) • Osutab palve peale oma kehaosale • Kiigutab ennast (nt kiikumine küljelt-küljele, ette- taha) • Lubab end kiigutada • Hüpitab end teraapiapallil istudes • Hüppab batuudil kätest kinni hoides • Lööb jalaga palli • Liigub muusika saatel • Istub kelgul • Kumardub eseme võtmiseks maast 	<ul style="list-style-type: none"> • Istub omandatud viisil, iseseisvalt. • Seisab omandatud viisil, iseseisvalt • Reageerib adekvaatselt ja kasutab tegevus- ja abivahendeid • Teeb iseseisvalt kaasa kehatunnetusharjutusi • Kiigub kiigel • Teeb kiikudes ise kiigele hoogu • Hüppab batuudil iseseisvalt • Lööb palli suunatult • Kõnnib erinevates suundades (ette, taha, küljele, ringis) • Liigub muusika saatel järgides rütmi • Kelgutab • Kükkitab varbseinast kinni hoides • Kõnnib treppidel juurdevõtusammuga • Kõnnib treppidel vahelduvsammuga • Ronib varbseinal üles ja alla
---	---	--

<p>Peenmootorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leiab oma käed • Püüdleb esemeid • Haarab ja hoiab esemeid (kämblavõte) • Laseb esemeid käest lahti • Paneb asju ühest käest teise <ul style="list-style-type: none"> • Lubab oma käed värviseks teha • Ajab kätega näpuvärvi laiali • Hoiab pliiatsit/pintslit käes <ul style="list-style-type: none"> • Hoiab plastiliini käes • Pigistab plastiliini 	<p>Peenmootorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haarab sõrmeotstega (näpitsvõte) • Võtab, hoiab ja uurib esemeid ning paneb neid (sõrmeotstega) anumasse • Tõmbab takja aluselt esemeid (hoiab ühe käega alust ja teisega tõmbab) • Haarab eseme ja paneb selle näidatud kohta • Võtab vasakult poolt parema käega ja viib üle keskjoone paremale <ul style="list-style-type: none"> • Liigutab käsi sihipäraselt näpuvärvidega värvides • Kriipseldab pliiatsi/pintsliga <ul style="list-style-type: none"> • Tõmbab plastiliini küljest tükke • Vajutab plastiliinitükke alusele 	<ul style="list-style-type: none"> • Astub juhendamisel märgistusele kulgedes mööda rada • Läbib motoorse ringraja (nt astub trepist üles, kaldpinnalt alla) • Sõidab veloergomeetril • Sõidab jalgrattaga • Osaleb sportlikes mängudes <p>Peenmootorika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eristab sõrmede liigutusi <ul style="list-style-type: none"> • Avab-suleb erinevaid karpe, purke ja topse <ul style="list-style-type: none"> • Joonistab näpuga lihtsaid kujundeid • Oskab kasutada pliiatsivõtet • Tõmbab näidise järgi vertikaaljoone • Tõmbab näidise järgi horisontaaljoone • Joonistab lihtsaid kujundeid näidise järgi (ring, rist vm) <ul style="list-style-type: none"> • Rullib plastiliini laual/käte vahel • Veeretab plastiliini laual/käte vahel • Ühendab kaks plastiliinitükki
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Kortsutab paberit • Hoiab palli käes • Lükkab/veeretab palli • Hoiab nõõri käes 	<ul style="list-style-type: none"> • Kärstab paberit • Vajutab liimitud detaili kinni • Tirib pesulõkse karbiäärelt • Paneb rõngaid pulga otsa • Paneb topse üksteise sisse • Laob klotsidest torni • Tõmbab pliiatsilt korgid • Tõmbab mängutoosi mängima • Viskab palli • Veeretab palli • Kerib nõõri pulgale 	<p>omavahel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rebib paberit • Paneb paberile liimi ja asetab detaili kohale • Paneb pesulõkse karbiäärele • Ajab rõngaid paelale (paela ots tugevdatud) • Ühendab kokkukäivad klotsid (Duplo, Lego vm) • Paneb pisikesi nuppe aukudesse • Paneb pliiatsitele korgid peale • Keerab mutri poldile • Viskab palli eesmärgistatult (korvi, märgi pihta, teisele inimesele jne) • Püüab palli • Kerib nõõri kerasse
--	---	---

2. TEGEVUSVALDKOND: SOTSIAALSED OSKUSED

2.1. Üldsätted

Sotsiaalsed oskused arenevad läbi vastastikuse suhtlemise teiste inimeste ja maailmaga. Oluline on arendada kontakti loomist ja hoidmist nii füüsilisel kui ka emotsionaalsel tasandil, õppida oma tundeid väljendama, mõistma teiste inimeste tundeid ning tegutsema koos kaaslasega.

Oskus tunnetada adekvaatselt inimeste vastastikust sõltuvust on vajalik kogu edaspidise elu jooksul.

Eneseteenindusoskuste kujundamise eesmärgiks on suurendada õpilase aktiivset osalemist igapäevaelus ja aidata tal saada võimalikult iseseisvaks. Antud oskuste õpetamine on kooli igapäevaelu loomulik ja väga oluline osa. Nende oskuste omandamine on raske ja sügava vaimupuudega ning liitpuudega laste jaoks väga suure tähtsusega.

Rõhuasetused, õpisisu ja pädevused on välja toodud hooldusõppe õppekavas

2.2. Sotsiaalsete oskuste õpitulemused

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Talub füüsilist kontakti • Reageerib füüsilisele kontaktile positiivselt (heaoluhäälitsusega, vaikseks jäädes, silmsidega, liigutamisega jne) • Uurib oma ümbrust • Vaatab oma vaateväljal liikuvat inimest • Sirutub tuttava isiku poole • Säilitab silmside kolme sekundi jooksul • Naeratab täiskasvanule 	<ul style="list-style-type: none"> • Otsib ise kontakti tuttava täiskasvanu või teise õpilasega (puudutab, paitab, kallistab, hoiab käest jne) • Tunneb huvi teise õpilase vastu • Jälgib teise õpilase tegevust • Hoiab silmsidet, kui talle pööratakse tähelepanu • Vaatab isikut, kelle tähelepanu tahab 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab füüsilist kontakti sobivalt (teab, milline kontakt sobib, milline mitte ja millises olukorras) • Vaatab kaasõpilasele otsa ja naeratab talle • Osutab õpitud esemetele ja tuttavatele inimestele

<ul style="list-style-type: none"> • Reageerib täiskasvanu lähedusele häälotsusega • Naeratab ja häälitseb oma peegelpildile • Näitab välja toimingu meeldimist, mittemeeldimist (elavneb, nutab, häälitseb, naera(ta)b jne) • Reageerib positiivselt vastuseks kõnetamisele (tuttav täiskasvanu, teine laps) • Reageerib keelavale hääletoonile • Vaatleb naeratades ja häälitsedes oma käsi • Lubab oma käsi juhtida • Püüdleb pakutud eset 	<p>endale tõmmata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib oma nimele vaatamisega • Reageerib tervitamisele/hüvastijätule • Reageerib keelule soovimatu käitumise lõpetamisega • Jäljendab täiskasvanu liigutusi • Võtab täiskasvanult eseme • Annab täiskasvanule eseme, et sellega koos tegutseda (näit. raamatut vaadata) • Tegutseb täiskasvanu läheduses rahulikult omaette 10 minutit • Tegutseb/mängib kõrvuti teise õpilasega • Võtab osa peitusemängust (nt. tõmbab rätiku oma näolt või „läheb“ peitu) 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma nime õpitud viisil • Väljendab erinevaid tundeid (rõõm, kurbus, viha, hellus jne) • Käitub üldiste nõudmiste järgi sotsiaalselt positiivselt • Kasutab viisakusväljendeid vastavalt olukorrale • Reageerib adekvaatselt kiitusele ja laitudele • Jäljendab täiskasvanut lihtsates toimingutes • Tegutseb iseseisvalt etteantud tegevusega • Tegutseb koos kaaslasega (nt vastastikune palli veeretamine, pildi-raamatu vaatamine, klotsidest torni ehitamine)
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Nõustub viibima ühisüritustel • Orienteerub tuttavas igapäevases keskkonnas <p>Eneseteenindus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sööb püreestatud toitu • Sööb (söötmisel) peenestatud toitu • Närib • Viib lusika suu juurde abiga • Lubab peale söömist suud pühkida • Neelab vedelikku • Joob (jootmisel) (tilaga) tassist 	<ul style="list-style-type: none"> • Peab teatud asju temale kuuluvaks (nt. teab oma kappi, voodit, kohta laua ääres jne.) • Osaleb ühisürituste tegevustes (laulumängud, tants, meisterdamised jne) • Ootab oma järjekorda • Orienteerub lähiümbruses <p>Eneseteenindus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hammustab suurema pala küljest tüki • Sööb (abistamisel) lusikaga, hammustab tahket toitu • Peale sööki pühib paberiga suud • Haarab tassi ja viib suu juurde • Hoiab tassi • Asetab peale joomist tassi lauale 	<ul style="list-style-type: none"> • Jagab asju kaaslasega • Aktsepteerib teiste omandit (nt. ei võta teise lapse mänguasja, sööki) • Aitab kaasõpilast • Küsib abi • Osaleb aktiivselt ja oskab käituda ühisüritustel • Liigub iseseisvalt tuttavas ümbruses • Reageerib ohusituatsioonile <p>Eneseteenindus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Võtab tahke toidu näpu vahele ja pistab suhu • Sööb ise lusika/kahvliga • Kasutab määrimiseks nuga • Tükeldab mõningaid toite • Sööb ja joob puhtalt • Viib pärast sööki paberi prügikasti • Joob tassist, õpitud viisil • Joob läbi kõrre • Osaleb laua katmisel • Viib ise ära oma toidunõud • Aitab lauda pühkida • Täidab sotsiaalselt tähtsaid lauakombeid (soovib <i>Head isu!</i>, tänab jne)
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub positiivselt riietumisse ja lahtiriietumisse • Püüab enda riietamisele kaasa aidata • Proovib mõnda riietuseset/peakatet seljast/peast ära võtta <ul style="list-style-type: none"> • Nõustub hügieenitoimingutega • Istub WC-potil toetatuna 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära mõne riietuseseme otstarbe • Aitab kaasa riietumisel (nt. sirutab kätt või jalga) • Võtab ära mütsi • Võtab ära kingad • Võtab ära sokid • Võtab ära kindad • Võtab ära pluusi või särgi • Võtab ära püksid • Võtab ära eest avatava mantli või jaki • Paneb riided selleks ettenäidatud kohale • Paneb mütsi pähe • Paneb kingad jalga • Paneb pluusi või särgi selga • Paneb püksid jalga • Paneb selga eest avatava mantli või pluusi • Paneb kindad kätte • Oskab avada lihtsamaid kinniseid (krõpsud, trukid, lukk) <ul style="list-style-type: none"> • Istub iseseisvalt WC potil • Teeb enamasti WC-potti, kui regulaarselt potile panna • Oskab lasta vett peale 	<ul style="list-style-type: none"> • Paneb ise selga ja võtab ära riietusesemeid • Teab oma riide asukohta (paneab oma riided nagisse, riiulile või pingile) • Avab ja kinnitab kinnised (trukid, krõpsud, nõõbid, lukud) • Eristab toa ja õue riideid • Korrastab peegli ees oma välimuse • Teadvustab WC vajadust (annab märku, jälgib rutiini) • Püsib kuivana • Saab WC-s iseseisvalt hakkama • Saab vähese suunava abiga hakkama igapäevaste hügieenitoimingutega
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Lubab teha käed märjaks • Lubab teha näo märjaks • Teeb iseseisvalt algelisi kuivatamise liigutusi (nt patsutab käsi rätikusse) • Lubab pesta hambaid • Lubab oma juukseid kammida • Lubab oma nina pühkida • Lubab oma keha pesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Tõmbab varrukad üles • Avab ja suleb kraani • Seebitab käed • Loputab käed • Peseb nägu • Kuivatab käsi ja nägu • Hoiab ise hambaharja • Teeb harjamise liigutusi • Hoiab käes kammi/juukseharja • Teeb kammimise liigutusi • Pühib paberiga nina • Teeb pesemisliigutusi vannis/duši all 	<ul style="list-style-type: none"> • Reguleerib vett • Peseb käed puhtaks (kontrollib ise) • Peseb näo puhtaks (kontrollib peeglist) • Kuivatab ise ja paneb rätiku oma kohale • Täidab topsi veega • Pigistab hambapastat harjale • Peseb hambad puhtaks • Loputab suud • Loputab hambapesuvahendid (hambahari, veetops) • Kammib juuksed • Nuuskab nina • Peseb keha vannis/duši all • Kuivatab keha • Kasutab deodoranti
--	--	---

3. TEGEVUSVALDKOND: KOMMUNIKATSIOON

3.1. Üldsätted

Kommunikatsioonioskuste õpetamine hõlmab kõne-eelse suhtlemise ja selle eeldusoskuste, väljenduste mõistmise ning eneseväljenduse arendamist.

Õpilaste suhtlusvahendiks on reeglina kõnet asendavad või toetavad e alternatiivse ja augmentatiivse kommunikatsiooni (AAK) vahendid (esemed, viiped, fotod, pildid, suhtlustahvlid ja -kaustad), millele lisandub häälituste, sõnade ja lausete kasutamine.

Valitud suhtlusvahendi kasutamise õpetamine toimub praktilise tegevuse käigus. Õpilast ümbritsevad inimesed kasutavad temaga suheldes alati vastavat AAK vahendit ning ümbritsev keskkond on märgistatud klassis kasutusel olevate AAK vahenditega.

Rõhuasetused, õpisisu ja pädevused on välja toodud hooldusõppe õppekavas.

3.2. Kommunikatsiooni õpitulemused

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<p>Kommunikatsiooni eelduste kujunemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koogab • Laliseb • Väljendab oma soove/meeleolu häälitustega või tegevusega (nt nutab, naerab, lükkab ebameeldiva eseme ära) • Häälitseb tähelepanu saamiseks • Häälitseb vastuseks täiskasvanu häälitustele • Jälgib silmadega käte tegevust • Jälgib pilguga esemeid, mida käes hoiab • Küünitab lähedal asuva objekti suunas • Haarab esemeid • Manipuleerib esemetega 		

<ul style="list-style-type: none"> • Reageerib esemele kui signaalile <p>Suhtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fikseerib pilgu inimese näole • Fikseerib pilgu kontrastsele pildile/fotole või taustast eristuvale esemele • Jälgib pilguga eseme või objekti liikumist • Võtab pilkkontakti <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib helile • Reageerib miimikale • Reageerib žestidele • Reageerib kõnele • Kuulab, keerab pead heliallika suunas 	<p>Suhtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaatab eset või objekti, millele osutatakse • Vaatab pilte • Seostab igapäevaseid tegevusi PCS-piltide ja piktogrammidega • Kasutab fotokommunikatsiooni- abiga, koostegemisel • Tunneb ära (seostab) fotol ja tegelikkuses pereliikmed, klassikaaslased, igapäevategevused • Tunneb ära nimetatud eseme foto pealt (ühendab eseme ja foto, annab palutud foto, osutab jms) • Tunneb ära nimetatud eseme PCS pildilt või piktogrammilt (ulatab palutud pildi, ühendab foto ja sümboli, osutab) • Väljendab oma soove täiskasvanu suunamisel (valib 2 või enama variandi vahel) • Ühendab heli ja heliallika (lihtsad igapäevased asjad) • Kasutab lalinsõnu. • Väljendab end „omakeelsete“ väljenditega • Matkib erinevaid hääli 	<p>Suhtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma nime õpitud viisil • Kasutab kaaslaste nimesid • Osutab õpitud esemetele ja tuttavatele inimestele • Oskab märku anda abivajadusest või endaga seoses olevast hädaolukorrast • Mõistab ja kasutab õpitud PCS-pilte • Saab aru piltpäevaplaanist (teab piltide tähendust, seostab pildi järgneva tegevusega jms) • Oskab õpitud teemal suhelda kasutades suhtlustahvliit • Oskab kasutada suhtluskausta • Väljendab mõnd põhisoovi õpitud viisil (nt alternatiivse kommunikatsioonivahendi, viibete abil) • Tunneb ära erinevaid hääli • Matkib tuttavaid silpe • Moodustab kindla tähendusega silpe (<i>brrr</i> = auto) • Oskab korralduse peale matkida häälikuid, silpe ja suuliigutusi
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Lokaliseerib heliallika • On huvitatud kõne kuulamisest • Reageerib tervitusele/hüvastijätule (elavneb, rõõmustab, kurvastab vm) • Huvitub kontaktist temaga iga päev tegeleva täiskasvanuga • Talub füüsilist kontakti / puudutamist olemas sisuline kontakt lapsega; • Reageerib (mingil viisil) kontaktipüüdlustele 	<ul style="list-style-type: none"> • Reageerib oma nimele • Osutab oma pildile • Osutab esemele või objektile • Osutab endale küsimuse peale kus on _____? (nimi) • Näitab/ nimetab mõnd õpitud kehaosa • Osutab kaaslasele kuulates tema nime • Mõistab ja reageerib õpitud viisil kesmis situatiivsetele küsimustele (osutab objektile, pildile, piktogrammile). • Kuulab ettelugemist • Matkib lihtsaid käteliigutusi/viipeid • Kasutab üksikuid lihtsustatud viipeid • Matkib <i>Jah ja Ei</i> väljendavaid liigutusi (noogutus, pearaputus vm) • Tervitab ja jätab hüvasti õpitud viisil täiskasvanu suunamisel • Reageerib keelule tegevuse lõpetamisega 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma nime õpitud viisil • Kasutab üksikuid sõnu • Moodustab viipefraase/lauseid • „Räägib“ talle olulisest (päike paistab) • Huvitub lihtsatest piltjutustustest, lavastustest • Vastab adekvaatselt lihtsatele <i>Jah-Ei</i>-vastust nõudvatele küsimustele • Vastab adekvaatselt situatsiooniga seoses olevatele <i>Kes?, Mis?, Kus?</i>-küsimustele kasutades õpitud kommunikatsioonivahendit • Vastab kas-küsimusele õpitud viisil • Vastab õpitud viisil küsimusele <i>Mida teeb?</i> • Matkib keerukamaid käteliigutusi/viipeid • Tervitab ja jätab hüvasti õpitud viisil iseseisvalt • Reageerib keelule tegevuse lõpetamisega
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Täidab lihtsaid igapäevaseid 2-3-sõnalisi piltide või viibetega saadetud korraldusi tuttavas olukorras • Omab vähest motiveeritust tegutsemiseks koos täiskasvanuga 	<ul style="list-style-type: none"> • Täidab lihtsaid korraldusi võõras olukorras. • Mõistab kiitust ja laitud • Näitab üles koostöövalmidust
--	--	---

4. TEGEVUSVALDKOND: KOGNITIIVSED OSKUSED

4.1. Üldsätted

Kognitiivsete oskuste arendamine kulgeb meelte stimuleerimiselt (aistingute arendamiselt) taju arengu ja lihtsate põhjus-tagajärg suhete mõistmise suunas. Õpilasel on oluline aru saada eseme püsivusest, probleemide lahendamisest, ruumisuhetest, esemete kasutamisest, mängimisest ning põhjuslikest seostest.

Rõhuasetused, õpisisu ja pädevused on välja toodud hooldusõppe õppekavas.

4.2. Kognitiivsete oskuste õpitulemused

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<p>Eeltunnetuse kujundamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säilitab suunatult lühiajalise tähelepanu • Haarab ja hoiab esemeid- puudutab ja kombib esemeid näoga, huultega kätega, jalgadega • Tajub oma keha 	<p>Tunnetuse kujundamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb sihipäraselt mõne tuttava esemega • Järjestab tuttavas situatsioonis kaks osatoimingut • Võtab, hoiab ja uurib esemeid • Osutab palve peale oma kehaosale 	<p>Tunnetuse kujundamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab sihipäraselt tegevusvahendeid • Osaleb kehatunnetusharjutustes

<p>Kompimismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talub füüsilist kontakti / puudutamist • Püüab vabaneda teda takistavast esemest • Laseb esemel kukkuda • Tekib aisting eseme puudutamiseks • Hoiab kättepandud esemeid • Haarab esemeid (ühe/kahe käega), laseb neid käest lahti • Manipuleerib esemetega <p>Haistmismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib erineva intensiivsusega lõhnadele (meeldiv/ebameeldiv lõhn) <p>Maitsemismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib erinevatele maitsetele (magus, soolane, mõru, hapu jt) <p>Nägemismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fikseerib ja hoiab pilku taustast eristaval esemel. • Jälgib pilguga • Jälgib kontrastpilte • Vaatleb vaateväljas olevaid esemeid 	<p>Kompimismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vabaneb takistusest (eemaldab ettejäävaid esemeid/asju soovitu kättesaamiseks) • Ühendab situatiivseid esemepaare • Tunneb ära mõne tuttava eseme • Tegutseb sihipäraselt mõne tuttava esemega • Paneb liikuma erinevaid esemeid (autod, helilised mängud vms) • Paneb eseme ühest käest teise, et veel üht eset kätte võtta • Võtab eseme nõust/tapilaualt • Paneb esemeid nõusse ja tühjendab nõu <p>Haistmismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib meeldiva/ebameeldiva lõhna vahel <p>Maitsemismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib meeldiva/ebameeldiva maitse vahel <p>Nägemismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühendab esemepaarid • Ühendab eseme ja foto/pildi • Matkib üksikuid liigutusi • Tunneb ära tuttavaid inimesi • Otsib tema nähes peidetud eset • Püüab säilitada silmsidet kadunud 	<p>Kompimismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seostab eri meelte abil loodud aistinguid • Valib tegevuseks vajalikud vahendid ja kasutab neid sihipäraselt (nt koristusvahendid, söögiriistad jm) <p>Nägemismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühendab õpitud viisil pildipaare või pildiosi • Teab eseme asukohta, mis ei ole nähtaval, aga on seal püsivalt olnud (nt. riided nagis, lusikad, pliatsid sahtlis, teatud raamat riulis jne)
--	--	---

<p>Kuulmismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pöörab pilgu/ pea/ /keha heliallika suunas <p>Suuruse-, värvuse ja vormikujutised</p>	<p>esemega (lapse nähes peidetakse see ära ning ergutatakse seda otsima)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib mingil moel kadunud (eemaldunud) eseme uuesti ilmumisel <p>Kuulmismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matkib rütmilist liigutamist <p>Suuruse-, vormi-, ruumi- ja ajakujutised</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaotab ja järjestab esemeid kahte ossa: suuruse, kuju, ja/või värvuse alusel. • Paneb ümmargusi tappe tapilauda • Paneb kujundi vastavasse vormi (ümar, kandiline, kolmnurkne) • Paneb väiksema eseme suurema sisse • Laob rõngaid pulga otsa • Seab esemeid üksteise kõrvale • Omab vähest motiveeritust tegutsemiseks koos täiskasvanuga 	<ul style="list-style-type: none"> • Paneb kokku kaheosalisi pilte • Nimetatud pildi leidmiseks keerab raamatulehti • Eristab „üks“ ja „palju“ <p>Kuulmismeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matkib rütmi (plaksutab, koputab) <p>Suuruse-, vormi-, ruumi- ja ajakujutised</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab esemeid kahe/kolme tunnuse alusel (suurus, värvus vm) • Paigutab esemeid ja pilte eeskuju järgi ruumis: peal, all, kõrval • Paigutab kujundeid vastavasse vormi: ümmargune, kolmnurkne, kandiline • Ühendab üksteise sisse käivaid lelusid • Tunneb ära suure-väikse (esemed) • Laob rõngad pulga otsa suuruse järgi • Saab aru: <ul style="list-style-type: none"> • Suur-väike • Kerge-raske • Lühike-pikk • Alla-üles • Ees-taga • Kõrval/juures • Sees-väljas • Vaikne-vali • Pehme-kõva • Soe-külm
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Jälgib lihtsaid mängu (auto sõidab, nukk sööb, asjade peitmine) 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab igapäevaste tegevuste järgnevust (päevarütmi) • Osaleb igapäevaelu jäljendavates mängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • Üks-palju (mitu) • Ümmargune-kandiline-kolmnurkne • Värvused • Mõistab ööpäeva ja koolinädala rütmi igapäevaste korduvate tegevuste kaudu • Valib mänguasja ja mängib sellega mõtestatult • Võtab osa lavastusmängust • Oskab märku anda abivajadusest või endaga seoses olevast hädaolukorrast; • Ühendab erinevaid tegevusi, et saavutada soovitud tulemus
---	---	---

JAAGU LASTEAED-PÕHIKOOLI TOIMETULEKUÕPPE AINEKAVA

Õppesisu esitatakse ainekavades arengutasemete kaupa. Õpetaja koostab oma töökava igaks õppeaastaks, arvestades õpilaste võimeid ja perspektiivi. Paljusid teemasid peab pidevalt kordama ja laiendama (kontsentrisuse printsiip), et kord omandatu jõuaks pikaajalisse mällu. Oluline on, et käsitletavat teemat oleksid lastele arusaadavad ning jõukohased ja seotud praktilise eluga.

1.ELU- JA TOIMETULEKUÕPE

1.1.Elu- ja toimetulekuõppe rõhuasetused

I arengutase

Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel, ärgitatakse osalema praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus. Tähelepanu pööratakse kontaktile ja koostegevusele täiskasvanuga, oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Õpilane kohaneb uute inimestega enda ümber ja uue keskkonnaga.

Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike baasoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Oluline on, et õpetamine toimuks võimalikult reaalses praktilistes situatsioonides. Väga oluliseks tuleb pidada eneseteeninduse alusoskuste õpetamist praktilises tegevuses.

II arengutase

Rõhuasetus on suhte MINA-MEIE teadvustamisel. Õpilane õpib mõistma õpilase rolli. Endiselt on oluline välimuse ja õppevahendite korrashoid.

Õpetuse põhitaotluseks on kujundada esimesel arengutasemel omandatud baasoskuste harjumuslik sooritamine tuttavas situatsioonis. Arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine, oma tegevuse kommenteerimine. Suureneb õpilaste iseseisvus ja vastutustunne.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistest situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

Õpetamine toimub kontsentrisuse printsiipi järgides. Tundides käsitletakse sama teemade ringi jääb samaks eelnevatel õppeaastatel õpituga, kuid suurenenud on teadmiste maht ja tõusnud raskusaste.

III arengutase

Rõhuasetus on MINA-MEIE teadvustamisel suhetes kodukoha ja oma tegevusega.

Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Õpilane kommenteerib oma tegevust suunatult verbaalselt / alternatiivsete vahenditega.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi. Õppetöö toimub võimalikult sageli praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

1.2. Elu- ja toimetulekuõppe ainekava jaotus

1.2.1. Minapilt

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb igapäevatoimingutes vastavalt võimetele/ oskustele • Tunneb ära endale kuuluvad esemed • Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta • Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile • Täidab hügieeninõudeid abiga • Tunneb õpitud kehaosi, näitab/nimetab neid suulise korralduse põhjal • Tunneb ära pildilt oma kodu 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab igapäevatoiminguid suhteliselt iseseisvalt • Teeb vahet oma-võõras asjadel • Hoiab korras oma koolitarbed • Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile • Täidab hügieeninõudeid meeldetuletamisel • Teab kehaosi • Teab oma elukohta (maal/linnas, korteris/majas) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuleb enamasti toime eneseteenindusega • Teeb vahet oma-võõras-meie asjadel, käitub vastavalt • Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse • Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile • Oskab teha jõukohast tööd • Täidab hügieeninõudeid; hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest • Omab algteadmisi inimese organismist • Teab oma kodu aadressi ja oma kooli nime

<ul style="list-style-type: none"> • Teab enda nime • Teab, et on poiss või tüdruk 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab enda sünnipäeva ja vanust • Teab pereliikmete nimesid • Määratleb poiss/tüdruk • Tunneb ära oma põhiemotsioonid 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma pere olulisi perekondlikke sündmusi ja sõprade sünnipäevi • Nimetab temale olulised inimesed ja tunneb nad ära piltidelt • Määratleb mees/naine, poiss/tüdruk • Kontrollib oma põhiemotsioone ja vajadusel püüab reguleerida oma käitumist
--	---	--

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • MINA osaleja praktilises tegevuses 	<ul style="list-style-type: none"> • Suhted MINA/MEIE 	<ul style="list-style-type: none"> • MINA/MEIE ja MINA/ÕPILANE
<ul style="list-style-type: none"> • Mina: Enda äratundmine fotolt. Oma ja kaaslaste nimed, enda nimele reageerimine, nimesildi äratundmine Poiss-tüdruk –enda soo teadmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Mina: Õppetegevus suunatud enda välimuse kirjeldamisele. Vanus. Poiss – tüdruk, nende sarnasused – erinevused 	<ul style="list-style-type: none"> • Mina: Mina neiuna, noormehena, muutused välimuses ja käitumises
<ul style="list-style-type: none"> • Inimene: Erinevad kehaosad, milleks meil neid vaja on 	<ul style="list-style-type: none"> • Inimene: Meeleelundid ja nende tähtsus, teised elutähtsad organid Terve ja haige lapse tunnused 	<ul style="list-style-type: none"> • Inimene: Luud ja lihased, nende ülesanded Liikumise vajalikkus Vereringe Hingamine Toidu teekond Nahk, juuksed ja küüned Suguorganid, nende hügieen
<ul style="list-style-type: none"> • Tervislikud eluviisid: Ilma ja tegevusega sobiva riietuse, jalanõude kandmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Tervislikud eluviisid: Tervislikud eluviisid ja kahjulikud harjumused 	<ul style="list-style-type: none"> • Tervislikud eluviisid: Ruumide tuulutamine, koristamine Kahjulike harjumuste mõju

<p>Toit: Tervisliku ja mõõduka toidukogusega harjutamine Töö ja sport: liikumismängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine</p>	<p>Külmetushaigustest hoidumine. Toit: Tervislik ja ebatervislik toit Töö ja sport: töö/liikumise ja puhkuse vaheldumine Päevarežiim</p>	<p>organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine) Naha hooldus, kaitse Arsti poole pöördumine Toit: Tervislik toitumine: toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused, söömiskultuur Mitmekülgne toit, vitamiinid Töö ja sport: tervislike eluviiside järgimine Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Emotsioonid: Rõõmus, kurb, tõsine, vihane, solvunud, hirmunud Enda emotsioonide märkamine, suunatud tähelepanu emotsioonile 	<ul style="list-style-type: none"> • Emotsioonid: Enda emotsioonide märkamine, oma tunnete väljendamine Põhiemotsioonide märkamine, äratundmine kaaslastel ja nende emotsioonidele suunatult reageerimine Põhiemotsioonide äratundmine piltidel 	<ul style="list-style-type: none"> • Emotsioonid: Andestamine, andeks palumine Enese meeleolu kontroll ja reguleerimine tegevuste abil (muusika kuulamine, kunst jne)
<ul style="list-style-type: none"> • Sõprus: Klassi- ja koolikaaslased, nendega koos õppekäikudel, kooli üritustel viibimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõprus: Pereliikmed, sõbrad, tuttavad, võõrad; erinev käitumine Kaaslase abivajaduse märkamine, abistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõprus: Sõprus- ja lähedussuhted Üksteisele meeldimine, armumine Perekond Pulmad
<ul style="list-style-type: none"> • Perekond: Perekonnaliikmed: ema, isa, vanaema, vanaisa, õde/vend 	<ul style="list-style-type: none"> • Perekond: Lähisugulased Pereliikmete nimed Kodused pidupäevad, erinevate tähtpäevade tähistamine Erinevas vanuses inimesed Üksteise abistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Perekond: Inimese elukaar Sünd, kasvamine: imiku-, väikelapse-, noorem kooliiga, nooruki- ja täiskasvanuiga

<ul style="list-style-type: none"> • Kodu Minu kodu Kodumaja Kodu linnas/maal 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodu Kodune aadress Korter/ maja, erinevad ruumid/ hooned Ruumi sisustamine/kujundamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodu Oma kodu (vanemate juures, toetatud elamine jms) Kodu sisustamine
<ul style="list-style-type: none"> • Enda rahvuse teadvustamine. Kombed Eesti kirjanike luule ja luuletuste kuulamine. Eesti muinasjutud, nende kuulamine ja õpetaja esitatud lavastuste jälgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad rahvused: Aastaring rahvakalendris Erinevad rahvused Teises keeles räägitud jutt/lauldud laul Eesti kirjanike luule esitamine õpetaja toel Muinasjuttude kuulamine, jutustamine pildiseeria toel Lühilavastuste esitamine õpetaja suunamisel kasutades erinevaid vahendeid (näpunukud, käpiknukud, peakatted jms) Eesti tuntud lastekirjanikud, nende loominguga kuulamine Erinevate maade lastekirjandus 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad rahvused ja rassid Inimestevaheliste rassiliste erisuste märkamine Eri maade luuletuste, juttude ja muinasjuttude kuulamine, esitamine Eesti ja teiste maade rahvaste kombestikuga tutvumine
<ul style="list-style-type: none"> • Ametid: Õpetajad ja teised koolitöötajad 	<ul style="list-style-type: none"> • Ametid: Vanemate ametid Politsei, arst, juuksur, müüja, tuletõrjuja Jõukohased tööd koolis • Meeldib/ei meeldi; on vaja teha 	<ul style="list-style-type: none"> • Ametid: Jõukohased ametid: abitööline, koristaja, aedniku/koka abi, erinevad hooaja ja abitööd jne Plaanid pärast kooli lõpetamist Lähtumine tegevustes: peab/on vaja-teen Tööjuhiste lugemine ja töö tegemine juhendi järgi
<ul style="list-style-type: none"> • Raha: Teadmine raha olemasolust 	<ul style="list-style-type: none"> • Raha otstarve ja kasutamine: Palk, taskuraha, poeskäik 	<ul style="list-style-type: none"> • Eelarve ja kokkuhoid: Palk ja kulud Kokkuhoid.

		Isiklikud kulutused Soovid ja võimalused Kingituse valimine ja ostmine
--	--	--

1.2.2. Eneseteenindusoskused ja käitumine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja kasutab õpitud viisakusväljendeid • Täidab hügieeninõudeid abiga • Sooritab igapäevatoiminguid osalise abiga • Korrastab abiga oma välimust • Reageerib keelule: tohib-ei tohi 	<ul style="list-style-type: none"> • Käitub meeldetuletamisel viisakalt tuttavates situatsioonides • Valdab hügieeninõudeid • Sooritab igapäevatoiminguid • Korrastab meeldetuletamisel oma välimust • Hoidub nähtavatest ohtudest, kutsub/pöördub abi järele • Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, tohib – ei tohi, meeldib – ei meeldi, tahan – pean 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab enamlevinud suhtlussituatsioonides viisakusväljendeid • Valdab/täidab hügieeninõudeid • Vaatab peeglist oma välimuse korrektsust/puhtust • Märkab endale ja teistele suunatud ohtlikku käitumist; reageerib sellele, kutsub abi • Oskab öelda EI • Oskab lugeda hoiatus – ja teabemärke • Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, meeldib – ei meeldi, tahan – teen, peab – teen, tahan – ei tohi – ei tee

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Riietumine, pesemine, toimetulek WC-s, raskuste puhul abi palumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Iskliku hügieeni järgimine Raskuste puhul abi palumine Toimetulek ujulas, perearsti külastamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Isklik hügieen ja ealistest ning soolistest erinevustest tulenevad nõuded Kaaslase abistamine (nt kingapaela sidumine, jope selga aitamine, toidu tõstmine vm)
<ul style="list-style-type: none"> • Söömine: Söömine, söögilauas oma koha katmine ja enda koha koristamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Söömine: Laua katmine ja koristamine oma klassi õpilastele, valikute tegemine söömisel, elementaarsete lauakommete järgimine Toitumine välistes tingimustes (ekskursioonil, piknikul jne) 	<ul style="list-style-type: none"> • Söömine: Käitumine pidulauas, kohvikus, restoranis Laua katmine pidulikeks sündmusteks
<ul style="list-style-type: none"> • Käitumine: Käitumine erinevates situatsioonides (tund, vahetund, rühmatuba, arstikabinet jne) Viisakussõnade palun-täna, tere-head aega kasutamine Enda õige ja vale käitumise suunatud eristamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Käitumine: Viisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (teater, ühistransport, kauplus) Abi palumine, viisakas pöördumine teise inimese poole Enda ja kaaslase õige ja vale käitumise eristamine Hinnangu andmine teiste ja iseenda 	<ul style="list-style-type: none"> • Käitumine: Viisakas ja ebaviisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (ametiasutused) Ebaviisakast käitumisest hoidumine Vajaliku teabe saamine, abi küsimine ametiasutustes Käitumise ohuolukorras Ohu hindamine ja abi palumine/kutsumine
<ul style="list-style-type: none"> • Hoiatus-ja teabemärgid: Esmased kokkupuuted hoiatus-ja teabemärkidega: tualetid, arst, politsei 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiatus-ja teabemärkide tundmine ning mõistmine: Tualetid, elekter, kiirabi/arst, politsei jms 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiatus-ja teabemärkide mõistmine: Majajuht, olmekeemia märgid, pesumärgid, triikraua reguleerimine, pliit ja praeahi, pesumasin jms

1.2.3. Kool

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile Tunneb ära endale kuuluvad esemed Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta Teab/kasutab pöördumisel kaaslaste ja õpetaja nime Eristab tundi ja vahetundi 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab valida vaba aja tegevust ja tegeleb sellega Teeb vahet oma – võõras asjadel, käitub vastavalt Hoiab korras oma koolitarbed Teab kaaslaste ja õpetajate nimesid 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab oma aega sisustada meelepärase tegevusega Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse Oskab pöörduda täiskasvanu poole Tuleb toime igapäevatoimingute sooritamisega, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Kool: Meie klass, selle sisustus ja minu koht Meie klassi õpilased: kaaslaste nimede kuulamine ja meeldejätmise Poisid/tüdrukud Meie õpetaja: õpetaja nime teadmine Erinevad ruumid koolimajas, nende 	<ul style="list-style-type: none"> Kool: Klassiruum ja selle korrashoid Õppetarvete korrashoid Suvise koolivaheaja meenutamine Õpetajad: nende poole pöördumine Õpetaja ühe-, hiljem kaheosaliste korralduste täitmine 	<ul style="list-style-type: none"> Kool: Koolimaja ja selle ümbruse korrashoid Päevakeskus Viisakas käitumine koolis ja väljaspool kooli Teise inimese poole pöördumine

<p>äratundmine vahetult ning piltidelt Erinevate kooliruumide otstarve Käitumine erinevates olukordades (tunnis, vahetunnis, rühmatubades, arstikabinetis jne)</p>	<p>Õppetarbed, esemete ja esemepiltide tundmine, rühmitamine suuruse, kuju, värvuse alusel Viisakas käitumine koolis ja väljaspool kooli Ohutu liiklemine tuttavatel tänavatel/teel. Kaaslaste vanused, sünnipäevad Erinevate kooliruumide otstarve, iseseisev liikumine ühest ruumist teise</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Koolitarbed Minu asjad, nende kasutamine ja korrashoid Koolitarvete koht 	<ul style="list-style-type: none"> • Koolitarbed: Minu asjad – kaaslaste asjad – õpetaja asjad Koolitarvete korrashoid 	<ul style="list-style-type: none"> • Koolitarbed: Töökoha ja töövahendite korrashoid

1.2.4. Vaba aeg

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb ühisüritustel • On kaasatud eakohaste ja võimetele vastavatesse vabaaja tegevustesse • Valib vaba aja tegevuse etteantud valikute hulgast • Osaleb mängus 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb ürituste ettevalmistamisel, esineb pidudel • Järgib päevaplaani • Valib vaba aja tegevuse ja tegeleb sellega suunatult • Teab lihtsamaid mängureegleid, peab neist kinni 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb ettevalmistusi tähtpäeva tähistamiseks • Sisustab oma aega meelepärase tegevusega (muusika kuulamine, sportimine, lauamängud jms) • Oskab käsitada raadiot, telerit, arvutit • Osaleb füüsilist aktiivsust vajavates tegevustes • Mängib lihtsamaid lauamänge/rollimänge

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Mänguõpetus : Mänguasjad: mida nendega tehakse. Individuaalne mäng rühmas Mänguasjade valimine, teisega jagamine ja paigutamine oma kohale 	<ul style="list-style-type: none"> • Mänguõpetus : Jõukohased lauamängud, arvutimängud, lihtne rollimäng (imiteerimine) Mängureeglid Võit ja kaotus 	<ul style="list-style-type: none"> • Mänguõpetus : Seltskondlikud mängud, rollimängud Arendavad ajaveetmiskohad internetis Arvutimängud Interneti piiratud kasutusvajadus ja seal leiduda võivad ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased pildiraamatud, jalutuskäigud, mängud toas ja õues jne Päevaplaani järgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased raamatud, TV, muusika kuulamine, matkad, liikumismängud toas ja õues jne Osalemine klassi/kooli üritustel Teatri- ja kinokülastused Sünnipäevade pidamine, sõprade küllakutsumine Peo planeerimine ja organiseerimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Klassipeo/ sünnipäevapeo/ planeerimine ja organiseerimine Osalemine huvialaringides Iseseisvalt või perega üritustel osalemine Üritustel esinemine Hobid ja harrastused
<ul style="list-style-type: none"> • Sport: Õppekäigud kooli lähiümbruses Laulumängud, kullimängud 	<ul style="list-style-type: none"> • Sport: Mänguväljakute, terviseradade, ujula kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Sport: Lemmikalaga tegelemine

1.2.5. Aeg

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Nimetab aastaajad Nimetab erinevate aastaegade tunnuseid (piltide abil) Eristab õppetundi ja vahetundi, eristab päeva ja ööd, kooli – ja puhkepäevi Osaleb loodusvaatlustes Riietub vastavalt aastaajale 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab käesoleva aastaaja Oskab nimetada aastaegade olulisi tunnuseid Orienteerub ööpäevarütmis Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid Riietub vastavalt aastaajale Jälgib kella seostades kindlat tegevust kindla kellaajaga 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab aastaajad õiges järjestuses Oskab nimetada kuude nimetusi, kuupäeva, aastat, orienteerub kalendris Orienteerub nädala-, kuu-, aastarütmis Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol) ilmateadet Riietub vastavalt ilmale Nimetab täis- ja pooltunni Kasutab kella aja planeerimisel

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Ajajaotus: <u>Õö ja päev:</u> Ööpäeva osad: päev, öö Õpilase tegevused päeval Isiklik piltpäevaplaan <u>Nädal:</u> Kooli/tööpäevad, puhkepäevad Nädalapäevade nimetused, äratundmine 	<ul style="list-style-type: none"> Ajajaotus: <u>Õö ja päev:</u> Ööpäeva osad: hommik, lõuna, õhtu, öö Inimese tegevused ööpäeva eri osadel Piltpäevaplaan <u>Nädal:</u> Kooli/tööpäevad, puhkepäevad, riiklikud pühad 	<ul style="list-style-type: none"> Ajajaotus: Aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut Päeva- ja nädalarütm Aastaring ajas (12 kuud, 4 aastaaga) Päeva, nädala tegevuse planeerimine

	<p>Koolivaheajad Nädalapäevade nimetuste mõistmine ja aktiivne kasutamine</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Aastaajad: Ühised suunatud loodusvaatlused Ilmavaatlustabeli täitmine õpetaja abiga <u>Sügis:</u> eri meeltega tajutavad tunnused värvid looduses, loodusnähtused sügisel (lehtede kolletamine, langemine) Aed sügisel Sügisannid Riietus sügisel <u>Talv:</u> eri meeltega tajutavad tunnused, talvised loodusnähtused (lumi, jää) Talveriietus, oma riiete äratundmine Tegevused talvel: kelgutamine, lumememme ehitamine Loomade ja lindude toitmine talvel Talispordivahendid: nende äratundmine Tutvumine talviste tähtpäevadega: jõulud 	<ul style="list-style-type: none"> • Aastaajad: Ühised loodus- ja ilmavaatlused Ilmavaatlustabeli täitmine <u>Sügis:</u> Sügise tunnuste äratundmine (ka pildil) Lehtpuud ja põõsad sügisel Sademed Põld sügisel Sügistööd aias ja põllul, tööriistad ja masinad Sügisese tähtpäevad: mardipäev, isadepäev, kadripäev: kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine <u>Talv:</u> Talve eri meeltega tajutavad tunnused Võrdlemine teis(t)e aastaegadega Sademed talvel Taimed ja loomad talvel Tutvumine termomeetriga Sooja- ja külmakraadid Riietuse valik vastavalt ilmale, termomeetrinäidule Tegevused talvel: suusatamine, (uisutamine), lumememme ja lumekindluse ehitamine Talvised tähtpäevad: jõulud, 	<ul style="list-style-type: none"> • Aastaajad: Aastaring looduses Õhutemperatuuri jälgimine, mõõtmine Termomeetrinäidu märkimine tabelisse Sport ja meelelahutus: erinevad sportimisviisid Sportimine olenevalt aastaajast Loomad, linnud, putukad – elu seotus aastaajaliste muutustega looduses Tähtpäevad – peamised kombed ja tavad, ettevalmistamine, tähistamine Osalemine hooajalistes töödes Aiandus

<p><u>Kevad:</u> Kevade : eri meeltega tajutavad tunnused (lume sulamine, rändlindude saabumine, pajuoksad kevadel, esimesed kevadlilled) Kevadine riietus Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev <u>Suvi:</u> eri meeltega tajutavad tunnused (õpetaja suunamisel) Suvine riietus</p>	<p>vastlapäev, sõbrapäev Eesti Vabariigi aastapäev Kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine <u>Kevad:</u> Kevade eri meeltega tajutavad tunnused, muutuste jälgimine looduses Võrdlemine teiste aastaegade Kevadlilled Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev <u>Suvi:</u> Suve eri meeltega tajutavad tunnused Ilmastikunähtused suvel (sademed, vikerkaar) Riietumine suvel Suvelõbud: päevitamine, ujumine, kalastamine, sõitmine jalgrattal ja rulaga, õuemängud jne</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: Teadmine kalendri olemasolust (ning otstarbest) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: Kuude nimetused Kuupäeva tähistamine kalendril (õpetaja abiga) Enda sünnipäev ja vanus 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: Kalendris orienteerumise oskus Kuude nimetused Kuupäeva märkimine ja seostamine kalendris Enda, (pereliikmete ja klassikaaslaste) sünnipäev ja vanus
<ul style="list-style-type: none"> • Kell: Teadmine kella olemasolust (ning otstarbest) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kell: Täistund Erinevad kellad Tegevuseks kulunud aja jälgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kell: Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund Ajakavad: tunniplaan, tv-kava,

		sõiduplaan Kellaeg päevaplaanis orientiirina, tegevuseks kulunud ja planeeritav aeg
--	--	---

1.2.6. Elus ja eluta loodus:

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Tunneb õpitud mets- ja koduloomi Oskab loomi algeliselt kirjeldada (nt. jänesel on pikad kõrvad, karu on pruun/suur jne.) Matkib kodu-ja metsloomade häälistsusi ja liikumisviise. Tunneb õpitud linde (kana, kukk, part, tihane, kuldnokk) Oskab rühmitada loom/lind/taim Osaleb õppekäikudel tehes suunatult loodusvaatlusi Tunneb õpitud aedvilju (porgand, kartul, kurk, tomat, peet, kapsas, sibul). Tunneb õpitud puuvilju (õun, pirn, ploom, kirss) Rühmitab õpitud taimi (puu/ põõsas/ lill) 	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb mets- ja koduloomi Oskab kirjeldada õpitud loomi ja teab nende elupaiku Kirjeldab loomi Teab kodu-ja metsloomade häälistsusi ja liikumisviise. Teab kodu- ja metslinde Teab lindude ja loomade abistamise vajalikkust talvel Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid Eristab elus ja eluta loodust Oskab nimetada õpitud aedviljade värvust ja kirjeldada kuju Oskab nimetada õpitud puuviljade värvust ja kirjeldada kuju. Oskab nimetada taime osi (juur, vars, lehed õied jne) 	<ul style="list-style-type: none"> Teab loomade erinevaid elupaiku, oskab nimetada looma vastavalt elupaigale Kirjeldab loomi Teab levinumaid ränd- ja paigalinde, lindude rände vajalikkust Tunneb loodushoiu põhitõdesid Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid Oskab lugeda (sümbol) ilmateadet Teab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele Teab, milleks kasutatakse aed- ja puuvilju Teab taimede kasvukohti (aiamaa, kasvuhoone, põld, mets)

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Elus ja eluta loodus: Esmane kokkupuude mõistetega elus/eluta 	<ul style="list-style-type: none"> Elus ja eluta loodus: Elusolendid: inimene, loomad, taimed Elusolendite ühised tunnused Looduslikud eluta looduse osad (vesi, õhk, maavarad, päike, kuu) ja inimeste valmistatud asjad kui eluta looduse osad 	<ul style="list-style-type: none"> Elus ja eluta loodus: Eluta looduse osad ja tunnused Keskkonnakaitse (prügi mitte maha loopimine, okste asjata murdmine, tule mitte tegemine)
<ul style="list-style-type: none"> Elusloodus: Taimed: Lilled: vaatlemine sügisel, talvel, kevadel, suvel Õpitud lillede äratundmine kasvukohas, ruumide kaunistustes, pildil, kujutamise kunsti ja käelise tegevuse töödes Puud: sügisel, talvel, kevadel, suvel Viljapuud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, ploomipuu Puuviljad: maitse, lõhn, kuju, värvus Nende äratundmine, sh fotolt ja pildilt Aedviljad: porgand, kartul, kurk, tomat, peet, kapsas, sibul Aedviljade maitse, lõhn, kuju, värvus Nende äratundmine sh fotolt ja pildilt 	<ul style="list-style-type: none"> Elusloodus: Taimed: Söödavad ja mürgised taimed Taime osad: juur, vars, lehed, õied, seemned, viljad Enamlevinud ravimtaimed: korjamine ja kasutamine Okas- ja lehtpuud: enamlevinud liigid, erinevused ja sarnasused Puud erinevatel aastaegadel Puu- ja aedviljad: kasvatamine (seeme, taim, vili) Puu- ja aedviljade säilitamine, hoidistamine Seened: söödavad ja mürgised seened; seente säilitamine Marjad: söödavad ja mürgised marjad Marjade säilitamine (külmutamine, kuivatamine); hoidised Lilled: toa -, aia -, põllulilled Lillede hooldamine 	<ul style="list-style-type: none"> Elusloodus: Taimed: Puu, põõsas, puhmas, rohttaim, sammal, samblik Ühe- ja mitmeaastased taimed Töötamine aias Mets: metsa tähtsus ja metsatööd Toataimed: toataimede kasvatamine ja toataimede kasutamine ruumide kujundamisel. Toataimed kui õhupuhastajad. Loomad: Kodu- ja metsloomad, kodu- ja metslinnud Kodutute loomade varjupaik Loomariigi mitmekesisus: teistes loodusvööndites elavad loomad Imetajad: välisehitus, levinumad liigid,

<p>Loomad: Kodu- ja metsloomad, linnud Õpitud loomade ja lindude äratundmine, sh, fotolt, pildilt Loomade/lindude häälte äratundmine, matkimine Loomade/lindude liikumisviisid; äratundmine, liikumise matkimine</p>	<p>Loomad: Kodu- ja metsloomad, linnud Loomariigi mitmekesisus Erinevad elupaigad: mets, põld, soo, veekogud Loomaaed, loomapargid, farm, talu Kodu-/lemmikloomade ja lindude eest hoolitsemine; kasulikkus inimesele Loomade kaitse Metsloomade elu erinevatel aastaegadel Paiga- ja rändlinnud Loomade/lindude välisehitus Putukate, kahepaiksete, kalade, roomajate iseloomulikud tunnused, eristamine loomadest, lindudest</p>	<p>tähtsus Putukad: tähtsus looduses Putukate kasulikkus inimesele (mesilane) Putukahammustused, esmaabi Kahepaiksed: välised tunnused, elupaik Roomajad: välised tunnused, elupaik, ohud Esmaabi rästiku hammustuse puhul Kalad: välised tunnused, elupaik Kalapüük Linnud: välised tunnused, levinumad linnuliigid, elupaigad, tähtsus Toitumisahel</p>
<p>• Eluta loodus: Vesi: Soe vesi/külm vesi Mängud vee ja liivaga Savist voolimine Õhupalli täispuhumine/ õhu väljalaskmine Valgus ja pimedus Varjuteater</p>	<p>• Eluta loodus: Vesi: Vee tähtsus inimese elus Vee säästlik kasutamine Vee olekud Veekogud Õhk: Õhu puhtus. Ruumide tuulutamise tähtsus. Termomeeter: tutvumine erinevate termomeetrite ja nende funktsioonidega. Muld: Muld taimede kasvukeskkonna</p>	<p>• Eluta loodus: Vesi: Vee leidumine looduses, tähtsus, kaitse Puhta vee omadused (lõhnatu, maitsetu, vedelik) Vee olekute seos temperatuuri- muutustega Vee ringkäik looduses Veekogud (looduslikud ja tehisveekogud) Õhk: Õhu tähtsus Õhusoojus: soe õhk, külm õhk Erinevad soojusallikad (päike, ahi, radiaator, kamin) Puhas õhk ja saastatud õhk</p>

	<p>ja loomade elupaigana.</p> <p>Valgusõpetus: Pime ja valge aeg. Päike, kuu, tähed.</p>	<p>Termomeeter: temperatuuriskaala Pluss- ja miinuskraadid Õhu-, keha- ja veetemperatuuri mõõtmine Ilmavaatlused</p> <p>Muld, mulla harimine Loodushoid Valgusõpetus: Looduslikud ja kunstlikud valgusallikad Hea valgustuse tähtsus Prillid (vajalikkus, hoidmine) Elekter igapäevaelus; ohutus</p>
--	---	--

1.2.7. Maateadus

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab enda elukohta • Orienteerub (abiga) lähemas ümbruses - koolis 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma kodu aadressi • Orienteerub iseseisvalt tuttavas ümbruses • Teab oma koduvalda/ kodulinna • Tunneb ära riigi sümboolika 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma kooli aadressi • Liigub selgeks õpitud marsruudil (nt. kool-pood, kool-kodu, kool-haigla) • Oskab nimetada mõningaid Eesti linnu, saari, teab mõningaid välisriike • Tunneb riigi sümboolikat ja Eesti kaarti

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Elukoht: Asula, kus õpilane elab Linn/maa 	<ul style="list-style-type: none"> • Elukoht: Kooli ümbruse tundmaõppimine Sõidutee ja kõnnitee 	<ul style="list-style-type: none"> • Elukoht: Oma kodukoha leidmine kaardilt
<ul style="list-style-type: none"> • Eestimaa: Eesti – minu kodumaa Viljandi 	<ul style="list-style-type: none"> • Eestimaa: Eesti pealinn - Tallinn Kodukoha leidmine kaardilt (õpetaja abiga) EV sümboolika: Eesti hümn, lipp ja vapp Eesti rahvuslind, -lill Rahvariided. Eesti president 	<ul style="list-style-type: none"> • Eestimaa: Eestimaa kaart: suuremad linnad, jõed, järved Eestimaal Mõiste „välismaa“
<ul style="list-style-type: none"> • Pinnavormid: Künkast üles ja alla ronimine Kelgutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pinnavormid: Mägi, saar Raba ja soo Matkamine mitmekesisel maastikul 	<ul style="list-style-type: none"> • Pinnavormid: Org, tasandik, poolsaar
<ul style="list-style-type: none"> • Plaan, maakaart: Mängud reaalsete esemete vähendatud kujutistega: nukud, mudelautod, nukumajad jms Pallimängud Eesti kaardi ühisvaatlemine (mida märgitakse kaardil-linnad, jõed, metsad, mäed jms) Jõgede, majade, puude jms voolimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaan, maakaart: Ühistööna koolimaja/ kooliõue/ klassiruumi maketi meisterdamine erinevatest vahenditest (klotsid, karbid, pulgad) Pildi/plaani järgi objektide suunatud leidmine klassis, koolis, kooliõues Kaart: Geograafilise kaardi leppevärvused: (sinine-veekogu, roheline-mets,maa, kollane-mäginen ala,mäestik) Kodukoha märkimine kaardil 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaan, maakaart: Plaan – klassi plaani koostamine ja kasutamine ruumis orienteerumisel Leppemärgid plaanil (puu, maja, jõgi, tee, mööbliesemed) Plaanil märgitud objektide/esemete leidmine klassis/ koolis/õues Leppemärgid kaardil (asula, maantee, jõgi jms) Leppevärvid

	Kodukoha läheduses asuvad jõed, järved, asulad, nende osutamine kaardil õpetaja toel	
--	--	--

1.2.8.Ohutusnõuded

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub koolis • Täidab eelneval meeldetuletusel õpitud ohutu käitumise reegleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab võimalikult iseseisvalt liikuda kooli ümbruses • Teab liiklusreegleid jalgsi liigeldes • Oskab käituda ohuolukorras, teab hädaabinumbreid • Oskab paluda ja kutsuda abi 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikleb võimalikult iseseisvalt kooli lähiümbruses • Järgib tähtsamaid liiklusreegleid jalgsi liigeldes ja teab ühissõiduki kasutamise reegleid • Oskab märgata ohtu enese ja teiste jaoks, vajadusel kutsuda abi

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Minu koolitee Kõnnitee, sõidutee, ülekäigurajad, foorid Ohutu liiklemine kooli ümbruses Erinevad sõidukid meie teedel 	<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Ohutu liiklemine koduasulas Liiklusmärgid: valgusfoor, ülekäigurada, jalakäijatete, jalgrattatee, ühissõidukitepeatus Liiklemine asulavälisel teel Liiklemine pimedal ajal, helkuri kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Liiklusmärgid Liiklusreeglid jalakäijale Jalgrattaga liiklemine Ühissõidukid: sõidukisse sisenemine, väljumine

<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuete täitmine: Õpetaja/täiskasvanu korralduste järgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuete täitmine: Käitumine ohuolukorras: telefoni kasutamine Hädaabi number 112 Abi palumine, kutsumine Käitumine tulekahju korral 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuete täitmine: Hädaabi number 112, vajaliku informatsiooni edastamine Telefoni kasutamine Teistele suunatud ohtliku käitumise märkamise; ohu vältimine; abi kutsumine
---	---	--

2. EESTI KEEL

2.1. Eesti keele rõhuasetused

I arengutase

1.-2. klassis selgitatakse välja õpilase kõne mõistmise ja verbaalse/mitteverbaalse eneseväljenduse oskused, lõimitakse kõne mitteverbaalse suhtlemisega, kujundatakse oskust kuulata, jälgida, matkida ja koos tegutseda.

Õpilasi õpetatakse lühikorraldusi kuulama ja reageerima situatsioonist lähtuvalt koos osutamise ja/või ettenäitamisega esitatud korraldustele. Õpilasi suunatakse reguleerima oma kõnet ja häälotsusi grupis koostöötamise eesmärgil. Oluline on kontakti astumine, kontaktis osalemine ja kontakti kestuse pikendamine.

Kõne arendamine toimub peamiselt praktilise tegevuse ja suunatud esemelise mängu kaudu, kusjuures elementaarseks kõneks ja vokaliseerimiseks on vajalikud kaasnevad passiivsed ja aktiivsed liigutused.

Lihtsate ja õpilastele arusaadavate (nende sensomotoorsetele kogemustele toetuvate) õppejuttude kaudu õpetatakse sõnu ja häälikuid eristama: häälikute järelkordamine, reageerimine eri helidele ja mürale, kõnehäälikute äratundmine, kuulmistähelepanu arendamine.

Vajadusel täpsustatakse hääldust, kujundatakse oskust kõne baasiks olevate häälikukomplekside (häälik, häälikute rida, silbirida, kõnetakt, sõna) järelkordamiseks.

Harjutatakse situatsioonile vastavate sõnade äratundmist ja kasutamist, võimalusel baaslausungite moodustamist. Õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang.

II arengutase

II arengutasemel (eeldatavalt 3.-6. klassis) jätkub kõnearenduslik töö. Tõuseb õpilaste suutlikkus mõista ja kasutada situatsioonile vastavaid baaslauseid, kujuneb võime oma tegevust verbaalselt/alternatiivsete vahenditega elementaarselt kommenteerida. Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist, harjutatakse situatiivset dialoogi.

Õpilasi õpetatakse vastama 3-4 küsimusele tajutud sündmuse või pildi põhjal.

Laiendatakse baassõnavara. Sõnavara omandamine toetub suunatud tajule ja praktilisele tegevusele.

Sõnavaratöös kasutatakse rühmitamise ja sobitamise ülesandeid varieeritakse objekte, objektide arvu, muudetakse rühmitamisalust. Õpetatakse oluliste/tüüpiliste tunnuste eristamist ja nimetamist. Olulised on ülesanded, milles harjutatakse kujutluste aktiveerimist verbaalse/alternatiivse teabe alusel ja kujutluste verbaliseerimist suunatult (pildi abil, kogemustele alusel).

Terviksõnameetodil loetavate sõnade/märkide arv suureneb.

Tehakse algust ära kirja ja võimaluse korral veerimisega. Õpilane õpib keeleliste või alternatiivsete vahenditega arusaadavalt väljendama oma põhivajadusi ja soove.

Õpiülesandeid täidetakse praktiliselt või materialiseeritult. Vaimset tegevust aktiveeritakse liigutuste abil.

III arengutase

Eelmistel tasemetel oli juhtivaks psüühiliseks protsessiks taju, kolmandal tasemel kasvab mälu osakaal. See võimaldab hakata kõnelema ka mälukujutlustele toetudes. Kujuneb osaliselt kaemuslik – kujundiline mõtlemine.

Õpilastel kujuneb oskus eristada kogemusi ja esitatud teavet, neid omavahel seostada. Suudetakse lühikest ja arusaadavat instruksiooni mälus säilitada ja seda arvestada õpitud ja/või harjutatud toimingute sooritamisel. Tagasihoidlikul määral areneb võime kõnega oma tegevust planeerida ja reguleerida.

Õpetatakse elementaarseid lugemis- ja kirjutamisoskusi.

Õpilastest kujunevad võimalikult iseseisvad noored inimesed. Suurt tähelepanu pööratakse suhtlemisoskuse lihvimisele, oskusele hankida iseseisvalt informatsiooni, edastada teateid, järgida instruksioone.

Praktilisel viisil käsitletakse mõningaid grammatikateemasid.

Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutades valdavalt praktilisi tegevusi. Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana, osaliselt muutuvates tingimustes. Antakse võimalus valikuteks. Õppeprotsessis kasutatakse aktiivselt IKT vahendeid.

Õpilaste erinevate võimete tõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuste omandamiseks kuluvat aega.

Kolmandal tasemel võib õpetamine muutuda ainekeskseks.

2.2. Eesti keele ainekava jaotus

2.2.1. Kõnemõistmine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kuulata; kuuleb oma nime ja reageerib sellele • Eristab kõnet ja mittekõnelisi helisid/mürasid • Osutab nimetamisel kehaosadele, lapse tegevustes kasutatavatele esemetele, tuttavatele inimestele • Mõistab üksikuid omadussõnu • Reageerib lühikorraldustele • Tunneb ära objekte, sündmusi ja tegevusi tähistavaid õpitud märke, sümboleid, sõnu • Mõistab objektide vahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval) ja neid väljendavaid keelendeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab õpitud märkide, sümbolite, sõnade, lausete tähendust • Mõistab tuttavate objektide ja sündmuste tüüpilisi ja juhuslikke tunnuseid, neid väljendavaid keelendeid • Kasutab õpitud omadussõnu esmete kirjeldamisel • Täidab üheosalisi korraldusi • Mõistab seoseid objekt – pilt – keeleüksus • Leiab eseme asukoha selle kirjelduse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab igapäevakõnet • Tunneb kirjelduse järgi ära tuttavad objektid, sündmused • Moodustab laiendatud lihtlause, kasutades õpitud omadussõnu • Mõistab ja täidab kaheosalisi korraldusi • Mõistab seoseid objekt – pilt – skeem – keeleüksus • Määrab objekti asukoha teiste objektide suhtes

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Mittekõneliste helide ja mürade eristamine inimkõnest; inimkõne äratundmine ja erinevate helide ja mürade matkimine • Reageerimine miimikale, intonatsioonile kehaasendile, liigutustele • Oma nimele reageerimine • Klassikaaslaste nimede teadmine • Tajutavaid objekte, sündmusi ja tegevusi tähistavate omandatud märkide või sümbolite äratundmine ja kasutamine • Kehaosade ja igapäevategevuses kasutatavate esemete (riietusesemed, nõud, mööbliesemed jne) ning nende kujutiste äratundmine ja nimetamine • Esimete ja nende kujutiste rühmitamine 1 – 2 tajutava tunnuse alusel ja rühma kuuluvate objektide nimetamine • Õpilase tegevustega seotud sõnade mõistmine • 2 - 3 objekti vaheliste ruumisuhete ja neid väljendavate keelendite (all, peal, ees, taga, kõrval) mõistmine • Verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud lühikorralduste ja keeldude situatiivne mõistmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulmistaju ja verbaalse operatiivmälu arendamine • Kõne rütmide (häälikuridade, kõnetaktide, sõnaridade ja lühikeste lausete järelkordamine), rütmisalmide koos- ja järelkordamine • Osalemine liikumis- ja laulumängudes • Salmide ja näpumängude õppimine • Verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud lühikorralduste ja keeldude mõistmine • Objektide ja sündmuste tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine ja sõnastamine • Seose objekt - pilt - sõna loomine • Objektide vaheliste ruumisuhete ja neid väljendavate keelendite (all, peal, ees, taga, kõrval) mõistmine. • Esemee asukoha leidmine kirjelduse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitmeosaliste korralduste, juhendite mõistmine • Õpitud märkide ja sümbolite kasutamine • Tuttavate objektide ja sündmuste äratundmine kirjelduse järgi • Seoste objekt – pilt – skeem – keeleüksus loomine • Objektide asukoha teadvustamine kahe parameetri alusel (all paremal, taga peal jne)

2.2.2. Eneseväljendus ja sõnavara

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Annab märku oma vajadustest või soovidest • Meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab verbaalselt või alternatiivsel viisil • Nimetab lähiümbruse esemeid, temale tähtsaid isikuid ja tegevusi verbaalselt või õpitud alternatiivsel viisil • Nimetab mõningaid fotol või pildil kujutatud esemeid või isikuid • Nimetab üksikuid üldnimetusi verbaalselt või alternatiivsel viisil (loomad, riided, toit) • Ütleb oma nime verbaalselt või alternatiivsel viisil • Vastab arusaadavatele küsimustele 1 – 2 sõna/alternatiivse suhtlusvahendi abil • Osaleb rütmisalmide lugemisel ja ringmängudes verbaalselt või alternatiivsel viisil • Väljendab eitust ja jaatust 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab oma soove, palub vajaduse korral abi • Kasutab viisakusväljendeid kontakti astudes ja tuttavates situatsioonides (tervitab, jätab hüvasti, tänab ja palub) • Nimetab tuttavaid reaalseid või pildil kujutatud isikuid, objekte, nende tajutavaid tunnuseid, tegevusi, vajadusel kasutab viipeid, jt.suhtlabivahendeid • Oskab nimetada õpitud üldnimetusi • Ütleb oma täisnime, vanuse aadressi ja teisi olulisi andmeid verbaalselt või alternatiivsel viisil • Osaleb situatiivses dialoogis • Kordab lühikesi rütmisalme, luuletusi ja teeb kaasa liigutusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab abivajadust (milles vajab abi, missugust abi vajab) • Kasutab viisakusväljendeid enamlevinud suhtlussituatsioonides • Valdab elulistes olukordades vajalikku põhisõnavara • Kirjeldab tuttavaid esemeid, inimesi, sündmusi vajadusel kasutab vajadusel suhtlabivahendeid • Kasutab oma kõnes õpitud üldnimetusi • Ütleb oma isikuandmed • Alustab ja jätkab dialoogi • Teab peast õpitud luuletusi

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Emotsionaalse kontakti otsimine, loomine ja hoidmine täiskasvanute ja kaaslastega • Hingamis- ja artikulatsiooniharjutused • Rütmsilmide saatmine liigutustega, kooskõne vastavalt võimekusele • Osalemine kooskõnes ringmängudes • Esemel või inimese nimetamine sõna või sõnapaariga • Oma põhivajaduste ja soovide (janu, vajadus tualetti minna jne) väljendamine lihtsate keeleliste vahenditega (sõnad, baaslausungid) või alternatiivsete vahenditega • Küsimustele vastamine (jaatus, eitus) žesti, viipe, hääliksuse või sõnaga • Viisakusväljendid (tervitamine, tänamine, palumine jne), äratundmine, reageerimine, kasutamine • Oma tegevusele viitamine (ärgitatud privaatkõne alged) • Rütmi- ja koordinatsiooniharjutused, kõnerütm (üld- ja peenmotoorika, silma ja käe liigutuste koostöö) • Tegevusaktile antud hinnangu (õige, vale) mõistmine • Situatsioonile vastavate sõnade ja 2-3- 	<ul style="list-style-type: none"> • Täiskasvanu ja kaaslasega kontakti astumise harjutamine • Situatiivse dialoogi harjutamine, sh rollimängudes • Viisakusväljendite kasutamine • Oma vajaduste ja soovide väljendamine, vajadusel abi küsimine • Enda kohta olulise teabe esitamine • Tajutavate ruumi- ja ajakujutluste verbaliseerimine (ees- ja tagasõnad) • Sõnavaratöö, sh omadussõnad, mis väljendavad tajutavaid tunnuseid, levinud üldnimetused (lind-loom) ja allrühmade nimetused (koduloom-metsloom), teistes õppeainetes kasutusel olev sõnavara 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnade hääldamise täpsustamine • Enamlevinud suhtlemissituatsioonide väljendused • Kujutluste verbaliseerimine ja/või alternatiivsete vahenditega väljendamine • Võrdlemine plaani järgi (inimesed, aastaajad, loomad, puuviljad) • Telefoni kasutamine • Suhtlemine tuttavate ja võõraste inimestega igapäevastes elulistes situatsioonides • Üldistamine 2- 3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine ja nimetamine • Elementaarsete põhjus-tagajärg seoste loomine praktilises tegevuses • Käänded (funktsioonide kaupa), pöörded igapäevases kõnes • Omadussõnad emotsioonide ja tunnete kirjeldamiseks • Väheste vabade laienditega (määrused, sihitised täiendid) lihtlause moodustamine (4-5 sõnaline lause) ja kasutamine suhtluses • Salmide õppimine kuulamise järgi

sõnaliste baaslausete äratundmine ja kasutamine koos- ja järelkõnes		
---	--	--

2.2.3. Tekstiloomine ja mõistmine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Kordab järgi häälikuid ja sõnu ning matkib viipeid Kasutab koos- või järelkõnes 2 - 3 sõnalist baaslauset Edastab lühiteate kasutades visuaalset abi (ese, pilt vms) Kuulab kohaldatud (lavastatud) lühiteksti ja tunneb ära üksikuid tegelasi ning tegevusi 	<ul style="list-style-type: none"> Kommenteerib oma tegevust selle sooritamise ajal ja vahetult pärast seda verbaalselt 1 – 2 sõnaga või alternatiivsete vahenditega Sõnastab pildil kujutatud tegevusi 3-4 lihtlausega, toetudes skeemile ja/või küsimustele Jätab meelde ja edastab lühiteate Mõistab ja taastab abiga (nt pildid, küsimused) kohaldatud lühiteksti sisu Esitab küsimusi kaaslaste tegevuse kohta 	<ul style="list-style-type: none"> Räägib oma tegevusest praegu, enne, varsti Kommenteerib oma tegevuse tulemust Mõistab, koostab ja kasutab laiendatud lihtlauseid Jätab meelde ja edastab pikema või mitmeosalise teate Mõistab suulist/kirjalikku kohaldatud lühiteksti ja annab verbaalselt edasi selle sisu Kommenteerib kaaslaste tegevust selle sooritamise ajal

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Tajutavat (pildil kujutatud) tegevust kujutava lühijutu kuulamine ja mõistmine konkreetset tegevust või pilti tajudes 	<ul style="list-style-type: none"> Rääkimine suunatult kaaslastele oma tegevusest selle sooritamisel ja vahetult pärast seda Pildi (tegevuspilt, olupilt, 2 -3 pildist 	<ul style="list-style-type: none"> Oma tegevuse ja tulemuse kommenteerimine Oma lähituleviku tegevuse sõnaline/alternatiivsete

<ul style="list-style-type: none"> • Lähiumbruses orienteerumine sõna/viipe/piktogrammi toel • Kuulmistaju ja verbaalse operatiivmälu arendamine • Lühiteadete edastamine abivahenditega 	<p>koosneva pildiseeria) järgi jutustamine skeemide toel</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3-4 sõnalise baaslause moodustamine, sh tunnuse/omaduse väljendamine • Tuttavate tegevuste hindamine • Põhimõttel õige-vale, meeldib – ei meeldi. Mõisted <i>täht-sõna</i>, nimetamine/ äratundmine ja leidmine/märkimine • Lihtsas keeles (ARE keeles) esitatud lühitekstide sisu mõistmine (kaasnev visuaalne näitlikustamine). Tekstide sisu taastamine pildimaterjali, skeemide ja küsimuste abil • Küsimuste esitamine kaaslastele (<i>mida teed? kus oled?</i>), küsimustele vastamine 	<p>suhtlusvahenditega planeerimine</p> <p>Täiendava teabe lisamine küsimustele vastates</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pildi (tegevuspilt, olupilt, kuni 5st pildist koosneva pildiseeria) järgi jutustamine küsimuste abil • Väheste vabade laienditega (määrused, sihitised täiendid) lihtlause moodustamine (4-5 sõnaline lause) ja kasutamine suhtluses • Mõisted <i>lause-jutuke</i> • Tegevusaktide hindamine põhimõttel õige-vale, meeldib-ei meeldi • Lihtsas keeles (ARE keeles) esitatud lühitekstide kuulamine/lugemine. Tekstide sisu taastamine skeemide ja küsimuste abil
---	---	--

2.2.4 Lugemine ja kirjutamine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab igapäevaselt kasutatavate õpitud märkide (PCS pildid, muud sümbolid) tähendust • Häälib kaasa üksikuid häälikuid • Kirjutab oma nime üle või näidise järgi • Teeb lihtsamaid kirja eelharjutusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb õpitud tähti • Häälib sõnu kaasa • Leiab esimese ja viimase hääliku sõnas • Kirjutab oma nime • Teeb keerukamaid kirja eelharjutusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb osa kirjatähtedest ja kirjutab neid • Eristab erinevaid häälikuid, nende järjekorda lihtsates sõnades • Kirjutab andmeid enda kohta • Sooritab ära kirja

<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb sõnakuju järgi oma nime ja teisi õpitud sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutab tähti ja üksikuid sõnu ära kirjas • Häälib ja loeb veerides 1-2 silbilisi sõnu ja lühilauseid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutab sõnu • Kirjutab lihtlauseid • Loeb 3 ja enamasilbilisi sõnu ja lühilauseid • Leiab abiga vajalikku infot jõukohaseks, kohandatud lugemistekstist, retseptist, telekavast jms
---	---	--

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Oma nime/märgi äratundmine • Foto, pildi, sümboli (piktogramm) lugemine • Mõne omandatud sõna lugema õppimine täissõna meetodil • Seose täissõna - objekt loomine • Märkide tähenduse mõistmine ja neile reageerimine • Peenmotoorika arendamine • Kirja eelharjutused, silma ja käe koostöö arendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma nime kirjutamine • Ära kiri (ladumine, kirjutamine) • 3-4 häälikulise sõna häälimine • Tähtede õppimine • Lühikeste sõnade lugemine, lühilause lugemine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemine ja kirjutamine igapäevaelus (telekava, toiduretsept, juhend, allkiri, blankettide täitmine, arvutikeele väljendid jms) • Kirjatähed, suur algustäht nimedes • Lihtsas keeles (ARE keeles) tekstide lugemine • Lühikese ja ülipika (täis)hääliku diferentseerimine kuulmise teel, märkimine abiga • Erineva häälikulise koostise ja pikkusega sõnade häälimine (häälega ja sosinal)

3. MATEMAATIKA

3.1. Matemaatika rõhuasetused:

I arengutase

Matemaatika õpetamine toimub üldõppe põhimõttel – integreeritult teiste ainetega.

Olulisel kohal on praktilised tegevused mitmesugustest esemetest koosnevate hulkadega, vaatlus- ning eristamisoskuse kujundamine: osahulkade ühendamine, osahulga eraldamine, hulkade võrdlemine.

II arengutase

Õpilase iseseisvuse suurenemine õpiülesannete täitmisel.

Õpitakse loendama ning seostama hulka ja arvu, lahendama praktilisi arvutusülesandeid 10 piires.

III arengutase

Rõhuasetus on nn sotsiaalmatemaatikal. Matemaatikat õpitakse eluliste probleemide parema mõistmise ja edukama lahendamise eesmärgil.

Analüüsitakse ja lahendatakse matemaatilisi probleemsituatsioone (sh tekstülesandeid).

3.2. Matemaatika ainekava jaotus

3.2.1. Tegevused esemetega, suuruskujutlused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb esemeid värvuse, suuruse, ja kuju järgi • Eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, nende graafilisi kujutusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb esemeid/objekte õpitud suurustunnuste järgi • Võrdleb ümmargusi ja kandilisi esemeid suurustunnuste järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb esemeid või nende kujutisi suurustunnuste järgi • Nimetab rühmitusaluse

<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi etteantud tunnuse alusel • Nimetab tuttavate esemete (nende kujutiste) rühma 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi etteantud 2 tunnuse alusel (nt. rohelised ringid jne) • Koostab esemetest või nende kujutistest (kuni 5 elementi) nii kasvavat kui kahanevat jada 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab 2-3 üldistustasandil (suured rohelised ringid jne), moodustab allrühmasid • Koostab jadapidki kõikide õpitud suurustunnuste järgi
---	--	---

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Esemete vaatlemine ja eristamine, nimetamine: esemed klassis, õpilaste riitusesemed, koolitarbed, mänguasjad, puuviljad • Esemete otstarve • Esemete värvuse eristamine ja väljendamine • Esemete ja tema värvuse tähistamine sõnaga • Esemete võrdlemine värvuse, suuruse järgi (suur-väike, pikk-lühike, ühesuurused) • Esemete võrdlemine suurustunnuste järgi peale ja kõrvale asetamise teel, ruumis ja eneseteenindamisel kasutamise puhul • Esemete leidmine tunnuse järgi, rühmitamine etteantud tunnuse alusel, tunnuse sõnastamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Esemetest või nende kujutistest (3-4 elementi) jadade koostamine suurustunnuste järgi nii kasvavas kui kahanevas järjekorras • Esemete ja nende kujutiste võrdlemine (<i>pikk-lühike, ühepikkused; kõrge-madal, ühekõrgused, lai-kitsas, ühelaiused; ühesuurused</i>) • Eri mahuga anumad 	<ul style="list-style-type: none"> • Esemete ja nende kujutiste võrdlemine kõrguse, paksuse/jämeduse, sügavuse, mahu tunnuste järgi • Jadade koostamine suurustunnuste järgi. Jadade piiride sõnastamine (see põõsas on kõige madalam, see kuusk on kõige kõrgem)

3.2.2. Vormikujutlused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi etteantud tunnuse alusel Nimetab tuttavate esemete (nende kujutiste) rühma (nt.pallid, klotsid jne) 	<ul style="list-style-type: none"> Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi (5-7) kahe tunnuse alusel Tunneb geomeetrilisi kujundeid <i>ring, nelinurk, kolmnurk</i>, oskab neid nimetada 	<ul style="list-style-type: none"> Rühmitab 2-3 üldistustasandil, moodustab allrühmasid Oskab koostada mitmest geomeetrilisest kujundist koosnevat jada näidise järgi

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Ümmargused ja kandilised objektid Pallide, kuubikute, klotside võrdlemine kuju, kuju-värvuse ja kuju-suuruse järgi näidisele toetudes Esemete ja graafiliste kujutiste (ring, kolmnurk,) rühmitamine kuju (ümmargune, kandiline) järgi Joonte tõmbamine (ülevalt-alla, alt-üles, vasakult- paremale, paremalt-vasakule) Geomeetriliste kujundite ring, kolmnurk, nelinurk kasutamine käelises tegevuses (õpetaja kasutab nimetusi, õpilased tajuvad tunnuseid passiivselt) Ehitismängudes klotside ladumine ja võrdlemine suuruse järgi, tegevused 	<ul style="list-style-type: none"> Geomeetrilised kujundid ring, kolmnurk, nelinurk Geomeetriliste kujundite äratundmine, konstrueerimine, võrdlemine, joonistamine, joonestamine (joonlaua abil), nimetamine Graafiliste kujutiste (abiga) kopeerimine (joonlaua/šablooni abil) Mustrite koostamine Geomeetrilistest kujunditest koostatud jadade jätkamine järjestust säilitades 	<ul style="list-style-type: none"> Geomeetrilised kujundid ring, kolmnurk, ruut, ristkülik Geomeetriliste kujundite äratundmine, konstrueerimine, võrdlemine, joonistamine, joonestamine (joonlaua abil), nimetamine Mustrite koostamine Geomeetrilistest kujunditest koostatud jadade jätkamine järjestust säilitades

erineva suurusega pallidega laste liikumisaktiivsuse, tasakaalutunnetuse ja mootorika arendamiseks		
--	--	--

3.2.3.Ruumikujutlused:

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Mõistab suhteid peal-all, ette-taha, peale-alla, kõrvale, asetab esemeid nimetatud kohale Tegutseb lihtkorralduste alusel õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab suhteid ees, esimene, keskel, kõrval, viimane Oskab määrata esemete asukohta ruumisuhete mõistete <i>üleval – all, ülemine-alumine, peal - all; ees-taga-järel; kõrval, juures, vahel, keskel; sees – väljas (peale-alla, peal, all, kõrval, juures); kaugel-lähedal</i> piires 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab määrata eseme asukohta oma keha suhtes, kasutades õpitud mõisteid Täidab ruumisuhteid sisaldavaid tegevusjuhiseid

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Oma keha tajumine. Kehaosad Eseme asukoha määramine õpilase kehast lähtuvalt: ruumisuhted <i>minu ees – minu taga, ette – taha</i> Objektidevahelised ruumisuhted: <i>peale – alla, peal – all, kõrval, juures</i> Asetab esemeid osutatud kohale ja määratleb nende asukoha endast lähtudes 	<ul style="list-style-type: none"> Eseme asukoha määramine õpilase kehast lähtudes Objektidevaheliste ruumisuhete tajumine: <i>ees, esimene, keskel, kõrval, kõige taga, viimane</i> Esemete asukoha määratlemine ja paigutamine õpitud ruumisuhete piires Asetab esemeid (töövahendeid) nõutavatesse kohtadesse 	<ul style="list-style-type: none"> Eseme asukoha määramine oma keha suhtes, teise eseme suhtes muutuvates tingimustes ruumis ja tasapinnal Ruumisuhteid sisaldavate tegevusjuhiste mõistmine ja täitmine

	<ul style="list-style-type: none"> • Üleval – all, ülemine-alumine, peal - all; ees-taga- järel; kõrval, juures, vahel, keske. • Sees – väljas (peale-alla, peal, all, kõrval, juures) • Kaugel-lähedal 	
--	--	--

3.2.4.Ajakujutlused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab mõisteid eile- täna- homme • Teab päeval ja öösel sooritatavaid tegevusi (magamine, söömine, riietumine, pesemine) • Teab nädalapäevade nimetusi • Teab aastaaegade nimetusi • Teab oma vanust • Teab mõisteid enne ja pärast 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib suunatult oma tegevustest eile, täna, homme • Räägib suunatult oma tegevustest: hommikul- lõunal- õhtul – öösel • Teab nädalapäevade järgnevust ja nimetusi (kalender) • Teab aastaaegade järgnevust ja nimetusi • Teab oma vanust ja sünnipäeva • Tunneb kella mehaaniliselt/täistunni täpsusega 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib oma tegevustest eile, täna, homme toetudes mälukujutlusele • Räägib oma tegevustest: hommikul- lõunal- õhtul – öösel toetudes mälukujutlusele • Oskab kasutada kalendrit • Nimetab aastaaja ja sellele vastavad kuud • Teab oma sünnipäeva, sünnikuud ja sünniaastat • Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Päev - öö • Päeva osad: öö, päev. Inimeste tegevused päeval, öösel • Piltpäevaplaan • Isikliku päevaplaani täitmine: <i>praegu, enne, pärast, samal aja</i> • Nädal • Kooli- ja puhkepäevad • Aasta • Aastaaja tajutavad tunnused 	<ul style="list-style-type: none"> • Täna, eile, homme, seostamine tunniplaaniga, nädalapäevade nimetustega • Ööpäeva osad: öö, päev, hommik, lõuna, õhtu, öö • Enne, pärast, ruttu, kaua • Aasta. Aastaajad ja nimetused • Kell. Täistund. Täistundide seostamine laste tegevustega • Vanus • Sünnipäev 	<ul style="list-style-type: none"> • Aastaring. Aasta ja 12 kuud. Aastaajad, seostamine kuudega • Kalender. Kalendri kasutamine • Nädala- ja kuupäeva seostamine toetudes kalendrile • Kella tundmine. Täistund, pooltund • Ajakavad: tv-kava, sõiduplaan, elektrooniline tabloo • Kuupäev ja kellaeg telekavas

3.2.5.Hulgakujutlused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Eristab hulki põhimõttel <i>üks-palju</i> • Moodustab ja eraldab hulki ühise tunnuse alusel • Tajub ühesuguseid/sarnaseid kuni kahest elemendist koosnevaid hulki ilma loendamiseta 	<ul style="list-style-type: none"> • Loendab elemente hulgas • Suudab abiga lahendada jõukohaseid elulisi hulkade ühendamise ja hulgast osa eraldamise ja võrdlemise ülesandeid • Seostab hulga, arvu ja numbri 1-10 piires 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab võrrelda hulki (praktiliste vahendite abil), kasutades mõisted <i>rohkem, vähem, ühepalju</i> • Jaotab hulki erinevateks osahulkadeks, ühendab osahulki üheks hulgaks

<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab lihtsaid matemaatilisi jutukesi (tekstülesannete eelharjutused). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastab küsimusele <i>mitu?</i> õpitu ulatuses 	
---	---	--

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Objektide rühma vaatlemine • Hulga suuruse tajumine (üks-palju) • Hulkade moodustamine ühise tunnuse alusel • Ühsuguste/sarnaste hulkade tajumine • Hulk-arv seos ilma loendamiseta (kuni 2 elementi hulgas) • Lihtsate matemaatiliste jutukeste kuulamine kui eelharjutused tekstülesannete mõistmiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Hulga samaväärsuse säilimine elementide asukoha ja paigutuse muutumisel • Objektide rühmade (hulgakaardi) vaatlemine, üks-üheses vastavuses võrdlemine (peale, kõrvale asetamisega) • Tulemuse sõnastamine: on samapalju, on rohkem, on vähem • Hulkade praktiline suurendamine, vähendamine, võrdsustamine üksühesele vastavusele toetudes • Hulkade moodustamine elementide (võta pallid), arvu (võta kaks), elementide ühe kuni kahe tunnuse (võta suured punased), arvu ja tunnuse järgi (võta kaks suurt palli) • Hulga elementide loendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Hulkade praktiline suurendamine, vähendamine, võrdsustamine • Hulkade praktiline ühendamine, eraldamine, jaotamine osahulkadeks

3.2.6.Kujutluse loomine arvust, tehted arvudega

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab naturaalarvude järjestust 1-10, seostab hulga, arvu ja numברי • Loendab esemeid, seostab hulga, arvu ja numברי 1-10 piires • Vastab küsimusele <i>mitu?</i> õpitu ulatuses 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab naturaalarvude järjestust õpitud ulatuses • Loeb ja kirjutab 1- ja 2-kohalisi arve • Teab liitmise ja lahutamise praktilist tähendust • Arvutab võimetekohaselt

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Hulga seostamine arvuga 1–3 visuaalse haaramise abil (mitu?; üks pall, kaks palli, kolm palli) • Hulkade moodustamine alul arvu ja ühe etteantud tunnuse järgi (võta kaks suurt palli) kolme piires • Hulkade moodustamine arvu ja kahe tunnuse järgi (pane lauale kolm väikest punast seent) • Hulkade moodustamine arvu, kahe välise ja ühe vormi- ja/või ruumitunnuse alusel (pane ülemisse ritta kaks väikest kollast ringi) • Hulga seostamine arvuga loendamise tulemusel (arv kui loendamise tulemus) • Korralduse järgi etteantud arvu elementidega hulga moodustamine ja tehtu kohta küsimusele vastamine, kasutades hulga ühist nimetajat. (Lao viis kolmnurka. Mis siin on? Kolmnurgad. Mitu kolmnurka sa panid? Panin viis kolmnurka) 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvu koostis • Liitmine ja lahutamine. Märkid +, -, = • Naturaalarvude järjestus 1-100 piires kasutades abivahendeid (arvutabel) • Täiskümnete numeratsioon 100-ni • Järgarvud (esimene, teine, kolmas, neljas, viies) • Arvu ja järgarvu vastandamine • Järgarvude praktiline kasutamine igapäevaelus

<ul style="list-style-type: none"> • Loendamine vastavalt õpilase võimetele • Uue arvu moodustamine eelmisele ühe juurdelisamise teel • Arvu suurendamine ja vähendamine toetudes abivahenditele (eeltöö liitmisele ja lahutamisele) • Arvule vastavate hulkade tajumine ja moodustamine • Arvu naabrid • Arv-number • Seos hulk-arv-number 	
--	--

3.2.7.Rahaühikud

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Eristab metallraha paberrahast • Eristab münste sentidest • Teab raha otstarvet (sissetulek/väljaminek) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab paberraha, münste, sente • Kasutab raha praktilises situatsioonis (sisseostud, teenused, meeelahutus jne)

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Euro 5-, 10-, 20-, 50- eurosed paberrahad, nende äratundmine • Euromündid (1ne ja 2ne euromünt) • Sendid, eristamine euromüntidest • Raha praktiline kasutamine ostude tegemisel • Poemäng (raha andmine, ostu saamine) 	<ul style="list-style-type: none"> • Paberraha vahetamine • Raha saamine ja kasutamine • Palk, pension, sisseostud, erinevad teenused, jne • Taskuraha • Raha kokkuhoid • Väikeste ostude sooritamine kaupluses • Hinnasiltide leidmine ja lugemine • Hinna ja olemasoleva raha seos • Poemäng

3.2.8.Mõõtmine

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab mõõtmise/kaalumise vajalikkust • Tajub lihastundlikuse alusel raskemat ja kergemat • Teab pikkusühikut meeter • Teab raskusühikut kilogramm • Sooritab abiga praktilisi mõõtmis- ja kaalumisülesandeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab mõõta õpitud mõõteriistadega (mõõdupuu, samm) • Teab erinevate mõõtühikute (pikkus-, raskus-, mahuühikud) nimetusi ja praktilist tähendust

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Mõõtmine mõõdupulgaga, sammudega • Mõõtmise tulemuse sõnastamine arvuga • Pikkusühik meeter • Raskusühik kilogramm • Raskus: kaalumine käega, objekti raskuse tajumine • Eri raskusega objektide võrdlemine lihastundlikkuse alusel: kerge-raske, kergem-raskem • Mahtuvusmõõtmine • Praktilised mõõtmised 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaalumine kaaluga • Pikkusühikud: meeter ja sentimeeter • Raskusühikud: kilogramm • Mahu mõõtmine koduste vahenditega (klaas, lusikas) • Kraadiklaasid (termomeetrid), toa-ja välistemperatuuri näit • Kehatemperatuur • Praktiline mõõtmine (sh enda pikkus, kaal, kinganumber)

3.2.9. Tekstülesanded

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Kuulab lihtsaid matemaatilisi jutukesi (tekstülesannete eelharjutused) 	<ul style="list-style-type: none"> Lahendab abiga praktiliselt läbitehtavaid tekstülesandeid toetudes situatsioonpildile 	<ul style="list-style-type: none"> Kuulab ja lahendab elulise sisuga tekstülesandeid toetudes näitvahenditele ja praktilistele tegevustele

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Matemaatilised jutukesed hulkade praktiliseks muutmiseks (ühendamiseks, osahulga eraldamiseks) kui eelharjutused tekstülesannete mõistmiseks 	<ul style="list-style-type: none"> Jutukesed matemaatilistest situatsioonidest: 2 hulga ühendamine, kokkuloendamine, osahulga eraldamine, kahe hulga võrdlemine. Kasutatakse praktiliselt läbitehtavaid ülesandeid, mille lahendus on saavutatav situatsioonpildile toetudes 	<ul style="list-style-type: none"> Elulise sisuga 1-tehteliste tekstülesannete suunatud koostamine ja lahendamine, kusjuures ülesannete sisu modelleeritakse näitvahenditega (pildid, skeemid) või praktilise tegevusega

4.KUNST JA KÄELINE TEGEVUS

4.1.Kunsti ja käelise tegevuse rõhuasetused:

I arengutase

I arengutasemel arendatakse õpilase peenmootorikat ning silma ja käe liigutuste koordineerimist.

Peamiseks töövormiks on koostegemine ja praktiline tegevus eeskuju või näidise järgi. Arvestatakse iga õpilase individuaalset käelise tegevuse ja kõne mõistmise taset.

Õpilasele tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi; suunatakse hoidma korras oma töökohta ja -vahendeid.

Õpilasi innustatakse tehtust rõõmu tundma. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele.

Õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

II arengutase

Jätkatakse peenmootorika ning silma ja käe koostöö arendamist. Pikendatakse töö teostamiseks vajalikku keskendumisvõimet. Lisandub käsitöö. Tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi, uusi töövõtteid ning ohutustehnika nõudeid. Õpilast suunatakse korras hoidma oma töökohta ja -vahendeid.

Tööd teostatakse eeskuju või näidise järgi etappide kaupa. Harjutatakse terviku moodustamist osadest ja järjestama osatoiminguid õpitegevuses.

Õpilane sooritab õpitud ja jõukohaseid tegevusi iseseisvalt nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi. Õpilastele võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid.

Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist (tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine). Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima verbaalsete/alternatiivsete vahenditega.

Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Taotletakse, et õpilane lõpetaks alustatud töö.

III arengutase

Kujundatakse lihtsa iseseisva töö oskusi. Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms järgi.

Harjutatakse toimingute suunatud planeerimist. Uuritakse töövahendite ja materjalide sobivust. Õpilased õpivad looma kujutlust tulemusest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid. Areneb suunatud enesekontroll, toimingu valminud tööd võrreldakse näidiselega.

Õpilane kommenteerib õpetaja suunamisel oma tegevust verbaalsete/alternatiivsete vahenditega.

Oluline on loomingust esteetilise elamuse saamine. Vaadeldakse kaaslaste töid, võimalusel külastatakse kunstinäitusi ja muuseume.

4.2. Kunsti ja käelise tegevuse ainekava jaotus

4.2.1. Kujutamiseõpetus

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Maalib/joonistab lihtsa pildi (pall, õun, nägu) Omab õigeid töövõtteid: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine 	<ul style="list-style-type: none"> Maalib/joonistab lihtsa pildi vaatluse järgi Kasutab erinevaid joonistamis-ja maalimisvahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> Maalib/joonistab (vajadusel abiga) teemakohase pildi Kasutab erinevaid joonistamis-ja maalimisvahendeid

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Lihtsa objekti (pall, õun, päike, lumepall) kujutamine vaatluse järgi Näo osade kujutamine Kujundite eristamine: ring, kolmnurk Osadest terviku koostamine Vaba käega joone tõmbamine üles, alla, vasakule, paremale 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese kehaosad, nimetamine ja kujutamine Eelnevalt analüüsitud lihtsa loodusliku objekti (õis, puu, lind) kujutamine vaatluse järgi Kujundite eristamine: ring, kolmnurk ja nelinurk 	<ul style="list-style-type: none"> Keha proportsioonide arvestamine inimese kujutamisel Figuuride gruppi paigutamine Lihtsate esemete rühma kujutamine vaatluse järgi Kujundite paigutamine erinevatesse mustritesse (asenditesse)

4.2.2. Värvusõpetus

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Eristab põhivärvusi (punane, sinine, 	<ul style="list-style-type: none"> Segab põhivärvusi uute toonide 	

kollane), värvusi (roheline, must, valge) <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab vähemalt kolme erinevat värvi • Värvib juhendamisel kontuuri piires 	tekitamiseks <ul style="list-style-type: none"> • Eristab tumedaid ja heledaid toone • Värvib kontuuri piires. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab värvusi helestada ja tumestada • Värvib osadest koosneva tervikpildi.
--	--	--

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Põhivärvuste eristamine • Värvuste seostamine ümbritseva elu esemetega (taevas/vesi – sinine; päike – kollane, maasikas – punane jne) • Tegevused värvidega: mängimine värvidega, pinna katmine jne • Pildi värvimine kontuuri piires 	<ul style="list-style-type: none"> • Põhivärvuste segamine, värvuse hele ja tume toon • Osadest koosneva tervikpildi värvimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa toonirea koostamine • Soojad ja külmad värvused • Meeleolude väljendamine ja kuulatava muusika kujutamine värvuste kaudu • Temaatilised värvikombinatsioonid (jõulud, lihavõtted jt)

4.2.3. Materjaliõpetus

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Paigutab vaasi lilli, oksid • Rühmitab erinevaid looduslikke materjale, meisterdab juhendamisel looduslikest materjalidest • Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist • Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb võimalikult iseseisvalt töid/kompositsioone erinevatest materjalidest • Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Loodusliku materjali korjamine ja rühmitamine etteantud tunnuste alusel • Meisterdamine looduslikust materjalist • Muud materjalid: paber, riie, karusnahk, puu, klaas • Materjalide rühmitamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikud - ja tehismaterjalid • Kompositsioonid looduslikest materjalidest • Taaskasutuse põhimõtted • Meisterdamine olmejääkidest 	<ul style="list-style-type: none"> • Materjalide töötlemine, liimimine (parandamine), erinevad liimid • Materjalide sobivus • Erinevate materjalide ja olmejääkide taaskasutamine praktiliste esemete valmistamisel

4.2.4. Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Liimib abiga kujundeid aluspaberile • Trüüb paberile, papile vms vabalt valitud mustreid (pinna võimalikult ühtlane katmine) • Oskab kääre käes hoida ja neid abiga kasutada 	<ul style="list-style-type: none"> • Liimib osadest terviku • Koostab kindla riba- või ringmustrit • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamise. • Dekoreerib tarbeesemeid või nende kujutisi juhendamisel ja/või iseseisvalt 	<ul style="list-style-type: none"> • Liimib teemakohast pilti • Kaunistab erinevaid tarbeesemeid iseseisvalt valitud mustritega • Lõikab jälgides kontuuri • Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele • Valmistab juhendamisel erinevaid vitraaže (paber, klaas)

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsate kaheosaliste mustriribade 	<ul style="list-style-type: none"> • Riba-ja ringmustrite koostamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Mustrit kujundamine erinevatest

koostamine (ladumine, trükkimine) <ul style="list-style-type: none"> • Kääride käeshoidmine. Põhiliigutused, vabalt lõikamine • Liimi kandmine paberile, detaili paigale asetamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kääridega lõikamine: juhendamisel kontuuri jälgimine • Tarbeesemete ja nende kujutiste dekoreerimine (nt. käpik, sall, linik, vaas, taldrik) • Osadest terviku moodustamine ja liimimine 	detailidest <ul style="list-style-type: none"> • Kääridega lõikamine ja kontuurjoone jälgimine • Tarbeesemete kaunistamine • Kujundustööd klassis • Vitraaž • Teemakohase pildi liimimine
--	--	--

4.2.5. Tehnikate õpetus

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab fooni- ja ilupabereid kasutades erinevaid tehnikaid (puhumine, peegel- ja lõngatrükk vms) • Katab pinna pintsli- ja lõngatrükis ühtlaselt 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel töid kasutades erinevaid tehnikaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab ja kasutab erinevaid templeid tööde valmistamisel • Teeb juhendamisel töid kasutades erinevaid tehnikaid (graafiline joon, ornamentika, materjalitrükk jms)

Õppesisu:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Fooni- ja ilupaberite valmistamine • Lihtsad trükitehnikad: pintsli-, peegel- ja lõngatrükk. • Puhumistehnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine trükitehnikatega 	<ul style="list-style-type: none"> • Templeite valmistamine • Materjalitrükk • Graafiline punkt ja joon • Ornamentika

4.2.6.Voolimine

Taotlevad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab esmaseid voolimisvõtteid, voolib lihtsamaid vorme 	<ul style="list-style-type: none"> • Voolib lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti 	<ul style="list-style-type: none"> • Voolib lihtsa tarbeeseme

Õppesisu:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Voolimise algvõtted: pigistamine, vajutamine, silumine, osadeks jaotamine, rullimine, veeretamine, lamendamine • Lihtsa üheosalise objekti voolimine • Jäljendite vajutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa mitmeosalise objekti (seen) voolimine • Voolitud esemete värvimine, glasuurimine/lakkimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa tarbeeseme voolimine ja dekoreerimine • Inim- ja loomafiguuride voolimine

4.2.7.Paberi- ja papitööd

Taotlevad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Rebib erinevaid pabereid (ajakirjad, siidpaber, värviline paber jms), teeb neist kleepetöid • Kleebib ettevalmistatud aplikatsioonidest pilte • Koostab osadest terviku 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb erinevatest pabermaterjalidest töid • Paigutab detaile, planeerib lihtsa töö 	<ul style="list-style-type: none"> • Meisterdab erinevatest pabermaterjalidest

<ul style="list-style-type: none"> • Teab kääride kasutamise ohutusreegleid, lõikab abiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab šablooni järgi • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel, järgib ohutusreegleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab šabloone, lõikab kontuuri järgi • Käsitseb õpitud tööriistu
--	---	--

Õppesisu:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Paberi rebimine, kortsutamine, lõikamine, liimimine • Aplikatsioonitööd ettevalmistatud detailidest 	<ul style="list-style-type: none"> • Pabermaterjalid: kartong, papp, paberite liigid • Tööd pabermaterjalidest • Kujundite lõikamine paberist • Ajakirjast piltide lõikamine • Paberi voltimine, lihtsad voltimistööd • Pabermosaiik 	<ul style="list-style-type: none"> • Šablooni kasutamine • Tarbeesemete (karp) meisterdamine ja dekoreerimine • Paberdetailidest mänguasja, liikuva pildi jms. meisterdamine

4.2.8. Tekstiilitööd

Taotlevad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Lõikab abiga ja kleebib riideribasisid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel • Kasutab abiga niiti ja nõela • Tikib lõngapilte 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb õpitud tööriistu • Kasutab sihipäraselt niiti ja nõela

Õppesisu:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Lõnga ja paela lõikamine • Lõngapildi kleepimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Punkteerimine erinevatel materjalidel • Lõngapildi (muster) tikkimine papile 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstiilkollaaž, trükkimine riidele • Nööbi õmblemine

<ul style="list-style-type: none"> • Riideribade kleepimine 	<p>orientiiride järgi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lõngapildi tikkimine. • Riideribade lõikamine. • Riidematerjalide põimimine, sõlmimine, kerimine. • Märgviltimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsad õmblustööd (mänguasjad) • Raamil ja telgedel kudumine • Märj- ja nõelviltimine • Heegeldamise põhivõtted (kett) • Tikkimise põhipisted (eelpiste) • Paelte sõlmimine ja punumine
--	--	---

4.2.9. Muud materjalid

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab valida töövahendit ja tegutseda vastavalt selle funktsioonile • Käsitseb ohutult tööriistu: lööb naela, lihvimine liivapaberiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib ja kasutab sobivaid töövahendeid lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist • Käsitseb ohutult tööriistu (kruvikeeraja, saag, nuga)

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine erinevate materjalidega: nahk, puit • Tutvumine erinevate töövahenditega 	<ul style="list-style-type: none"> • Naharibade ja-kujundite lõikamine, kleepimine, sõlmimine • Lihtsad nahkehistööd • Tööd puidujääkidest • Tööd tehismaterjalidest (plastmass) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vineeri saagimine • Puidu ehistööd: põleti kasutamine, värvimine, lakkimine • Lihtsa tarbeeseme valmistamine puidust

4.2.10. Tehniline modellerimine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Ehitab klotsidest 	<ul style="list-style-type: none"> Meisterdab karpidest ja klotsidest 	<ul style="list-style-type: none"> Meisterdab näidise järgi

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Mänguklotsidest ehitamine (ladumine üksteise kõrvale, peale) Kujundite ladumine 	<ul style="list-style-type: none"> Mudelite valmistamine karpidest, topsidest 	<ul style="list-style-type: none"> Maketi meisterdamine

4.2.11. Teemaatilised tööd

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Osaleb ühistöodes teemapildi valmimisel 	<ul style="list-style-type: none"> Joonistab lihtsa süžepildi etteantud teemal näidise ja juhendamise järgi 	<ul style="list-style-type: none"> Püüab väljendada oma tundeid ja emotsioone läbi kunsti

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Teemakohase analüüsitud üksikobjekti kujutamine 	<ul style="list-style-type: none"> Lihtsa teemaatilise süžepildi joonistamine näidise järgi Teemaatilised ühistööd (nt. kollaaž) Aastaaegade kujutamine kasutades erinevaid tehnikaid 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnete ja meeleolude väljendamine õpitud tehnikate abil Lihtsa situatiivse tegevuse kujutamine (nt. seeni korjamas, suusatamas)

4.2.12. Ohutusnõuded ja tööpaik

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel Korraldusel korrastab abiga oma tööpaiga Juhendamisel järgib ohutusnõudeid pliatsi, pintsli, liimi ja kääride kasutamisel 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab tegutseda tuttava töövahendiga Jälgib tööpaiga korrasolekut Teab ja järgib ohutusnõuded nõela, naaskli, haamri käsitlemisel 	<ul style="list-style-type: none"> Tegutseb tuttava töövahendiga Korrastab iseseisvalt tööpaiga Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid mehhaaniliste ja elektriliste tööriistade kasutamisel

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> Kääride, liimi, värvide kasutamine Oma töökoha koristamine õpetaja korralduste järgi 	<ul style="list-style-type: none"> Elementaarsed ohutusnõuded nõela, haamri, sae jne käsitlemisel Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel 	<ul style="list-style-type: none"> Ohutusnõuded elektritööriistade jms kasutamisel

5.MUUSIKAÕPETUS

5.1. Muusikaõpetuse rõhuasetused

I arengutase

Äratatakse õpilastes huvi muusika ja rütmika vastu.

Rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd, õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos.

II arengutase

Süvendatakse õpilaste muusikahuvi.

Õpitakse sihipäraselt kasutama rütmipille. Pillimängu, laulmise ja laulumängudes osalemise kaudu arendatakse eri kehaosade koostööd.

Suunatakse hindama muusikat meeldib, ei meeldi põhimõttel.

III arengutase

Tähelepanu pööratakse muusikale kui harrastusele. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks.

5.2. Muusikaõpetuse ainekavajaotus

5.2.1.Muusika kuulamine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule käte, jalgade või keha liikumisega • Eristab erinevaid hääli ja mürasid muusikast • Tunneb ära õpitud laule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab muusikapalade tunnuseid (kurb-rõõmus), kiiret ja aeglast rütmi • Eristab õpitud laulu ja tantsuviisi, marssi 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab kõrget ja madalat häält • Eristab orkestrit üksiku muusikainstrumendi mängust • Eristab disko ja klassikalist muusikat

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Helid ja mürad looduses ja ruumis • Helide (looduses, linnas, maal) kuulamine, matkimine ja väljendamine liigutuste ja sümbolitega • Kuuldud hääle seostamine pildiga • Inimhääle eristamine teistest häälest • Helide ja vaikuse vahelduv tajumine • Reageerimine vastavalt muusika iseloomule (plaksutamine, lehvitamine, käte jalgade, kehaga liigutamine) • Õpitud laulude äratundmine • Lihtsamate žanride äratundmine (laul, tants) • Kaaslase esinemise jälgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapalade kuulamine • Erinevate häälte äratundmine (nais-, mees-, lastehääled) • Marsi eristamine teistest rütmidest • Muusikapalade tunnuste (kurb-rõõmus, vali-vaikne, kiire-aeglane) eristamine muusikalises näidetes ja väljendamine liikumises • Kontsertide külastamine • Esinemine muusikatunnis kaasõpilastele ja koolipidudel • Eesti rahvamuusika • Eesti diskomuusika 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapalade kuulamine: soololaul, koorilaul, kõrge ja madal hääle • Orkester, erinevad pillid • Muusika seostamine elu ja loodusega • Loodushäältega seotud muusika kuulamine • Muusika etenduste külastamine • TV ja raadiost muusikasaadete jälgimine/kuulamine • Teiste maade rahvamuusika • Teiste maade diskomuusika • Klassikaline muusika

5.2.2. Laulmine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Laulab kaasa või osaleb mõne õpitud laulu esitamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab laulda õpitud laste- ja rahvalaulu valjult ja vaikselt, oskab muuta hääle tugevust 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb kooslaulmises

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja laulu kuulamine, jälgimine, laulu osaline kaasa laulmine • Osalemine laulmisel: plaksutab või laulab kaasa • Nime-, tere-, värvi- ja iseteenindamislaulud • Laulud vastavalt päevaosale, aastarütmile • Esinemine teistele 	<ul style="list-style-type: none"> • Jõukohaste rahva- ja lastelaulude laulmine • Tuttavate meloodiate äratundmine • Laulu sisule vastava karakteriga ilmekas laulmine, hääle tugevuse muutmine lauldes • Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil • Laulmine mitmekesi ühtses tempos • Hoidumine hääle liigsest pingutamisest • Oma (laulu) hääle äratundmine lindilt 	<ul style="list-style-type: none"> • Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine • Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated • Laulmine koos liikumise, liigutuste või pillimänguga • Esinemine kontserdile: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine • Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid) • Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele

5.2.3. Pillimäng

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada rütmipille • Mängib muusikale kaasa rütmipilli • Eristab ühe ja mitme rütmipilli heli 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada erisuguseid rütmipille 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb koosmängus

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Muusikale kaasamängimine kehapillil (rütmi kaasa plaksutamine) õpetajaga koos või ettenäitamisel • Rütmi kaasamängimine saatemuusikaga (randmekuljused, marakas, kõlapulgad) • Mängimine pillil, üks heli; heli ja vaikuse vaheldumine; palju helisid 	<ul style="list-style-type: none"> • Rütmide kuulamine ja taasesitamine rütmipillidel, aeglane ja kiire rütm • Rütmipillidel mängimine • Rütmi kaasamängimine • Heli tekitamine pillidel • Eri pillidel mängitud tuttava muusikapala äratundmine, kasutatud pilli äratundmine • Rahvapillidel mängitud palade kuulamine • Eesti rahvamuusika 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevast materjalist pillide kuulamine • Kaasmängud rütmi-ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele • Osalemine koosmängus

5.2.4. Muusikalis-rütmiline liikumine

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Matkib liigutusi, liigub vastavalt muusikale õpetaja eeskujul 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub vastavalt muusika tunnustele 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Liikumised koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile ja muusika meeleolule (paigaltammumine) • Eristab inimhäält teistest häältest • Tunneb ära korduvaid häält ruumis ja looduses 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapala tunnuste väljendamine liikumises • Rütmikas õpitud tantsuelementide (kõndjooks, päkkadel kõnd, keerutamine paarilisega, liikumine hanereas ja ringis nii üksi kui paarilisega) kasutamine õpetaja seatud tantsudes • Liikumise tempo, rütmi ja suuna muutmine sõnalise märguande või muusika tajutava muutuse järgi • Osalemine laulu- ja ringmängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd, jooks võimalikult täpne reageerimine muusika muutustele • Liikumine ja tantsimine koos teistega. • Osalemine paaritantsus (nt laulu- ja ringmängudes)

6.TÖÖÕPE

6.1. Tööõppe rõhuasetused

II arengutase

Tööõppe tundideks vajalikke baasoskusi kujundatakse õpilastel 1.-5. kooliaastal kunsti ja käelise tegevuse tundide raames. Alates 6. klassist kujundatakse praktilise tegevuse oskusi ja harjutatakse nende rakendamist stereotüüpsetes situatsioonides tööõppe tundides (II arengutasemel). Omandatakse üksikuid töövõtteid, võtete õiget järjestust lihtsates ruumide, rõivaste ja jalatsite korrashoiu ning toidu valmistamisega seotud töödes.

Vastavalt õpilaste võimete erisusele kasutatakse abistavat, individuaalset või järjestikust koostööd.

Abistava koostöö korral mingi töö tegemiseks palutakse õpilasel midagi tuua, ulatada, hoida, panna, viia, rühmitada jne.

Individuaalse koostöö korral antakse õpilasterühmale ühine ülesanne, mille iga õpilane täidab osaliselt individuaalselt. Töötatakse samaaegselt ühes ruumis/territooriumil ja ühise teema järgi (nt igal õpilasel on oma maalapp riisuda), samas individuaalse juhendamise järgi.

Järjestikuse koostöö puhul koosneb töö mitmest erinevast tööoperatsioonist/tegevusest ning iga õpilane sooritab kindlaksmääratud järjekorras oma operatsiooni/tegevust. Tööoperatsioonid/tegevused jaotatakse õpilastele arvestades nende võimeid ja oskusi.

Töö protsessile ja resultaadile antakse positiivset tagasisidet. Õpilastes kujundatakse soovi osaleda jõukohases ühistegevuses. Luuakse teadmine, et tuleb teha nii meeldivad kui ka vähem meeldivad tööd.

III arengutase

Kolmandal arengutasemel täiustatakse/kinnistatakse omandatud ja õpitakse uusi töövõtteid.

Õpitakse kasutama enamlevinud kodumasinaid.

Tähelepanu pööratakse tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele. Hakatakse täitma tööülesandeid, mille puhul töö tulemus saabub alles teatud aja möödudes (nt külvamine).

Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid (näit teiste abistamine).

Kasutatakse laiendatud sõltuvat koostööd, st tööd tehakse üheaegselt ning ühist eesmärki silmas pidades (nt klassi koristamine). See võimaldab anda igale õpilasele tema võimetele vastava tööülesande ning seeläbi kujundada õpilaste võimalikult adekvaatset enesehinnangut.

Õpilasi õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama.

Õpilast suunatakse oma töö tulemusi hindama/kontrollima.

6.2. Tööõppe ainekava jaotus

6.2.1 Ruumide korrashoid ja koristamine

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb õpitud koristusvahendeid, teab nende funktsiooni ja kasutab juhendamisel • Teab ja suunamisel täidab õpitud koristamistöõde juures hügieeni- ja ohutusnõudeid • Täidab korrapidamisülesandeid ja lihtsamaid tööülesandeid meeldetuletamisel • Kasutab vajadusel koristustöödel kaitsevahendeid • Abistab teisi jõukohaste korrapidamisülesannete täitmisel • Viib alustatud töö enamasti lõpuni • Koristab juhendamisel pärast töö lõpetamist oma töökoha 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel majapidamistöid • Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid • Täidab korrapidamisülesandeid ja lihtsamaid tööülesandeid • Tunneb kodutehnikat ja oskab sellest endale olulisi seadmeid kasutada • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Osaleb võimetekohaselt ühistöös • Viib alustatud töö lõpuni • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Eluruumide ja klassi korrashoid, korrastamine • Mööbli paigutamine klassiruumis • Koristusvahendid: harjad, kühvlid, mopid, lapid, puhastusvahendid • Tolmu pühkimine • Põranda pühkimine • Põranda pesemine mopiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Ühiselt kasutatavate ruumide (koridorid, õppekööök) korrashoid ja koristamine • Puhastusainete hoiatavad tingmärgid ja nende arvestamine tegevustes • Kummikinnaste kasutamine • Erinevate pindade pesemine, puhastusvahendite valimine ja kasutamine

<ul style="list-style-type: none"> • Põrandate ja põrandakatete puhastamine tolmuimejaga • Tahvli, laudade ja uste pesemine • Puhastusainete hoiatavad tingmargid (tuleohtlik, mürgine) ja nende arvestamine tegevustes • Kummikinnaste kasutamine • Lilledede kastmine • Korrapidaja tööülesannete jaotamine ja täitmine • Tolmuimeja tööpõhimõtete tutvumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Valamute puhastamine, selleks vajalike vahendite valimine ja kasutamine • Peeglite, akende pesemine; puhastusvahendite valimine ja kasutamine • Tekkide, vaipade kloppimine klopitsaga, käsitsi • Pehme mööbli puhastamine tolmuimejaga, radiaatorite puhastamine tolmuharjaga • Korrapidaja ülesannete järjestamine. Ülesannete jaotamine koristustöödel
---	---

6.2.2. Inimene ja töö

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab/oskab nimetada elukutsete esindajaid • Teab erinevaid ameteid 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb erinevaid ameteid • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Märkab (suunamisel) abivajajat ja pakub abi • Osaleb võimetekohaselt ühistöös

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Tuttavad elukutsed: müüja, õpetaja, koristaja, kokk, bussijuht • Ema, isa töökoht ja amet 	<ul style="list-style-type: none"> • Ametid: koristaja, pesumasinist, haljastustöötaja, majahoidja, köögitöoline, jms • Töötamine erinevates õppeklassides: aed, pesuköök, õppeköök jne • Kutse õppimise võimalused • Puudega inimeste töökodade (toetatud töötamine) tutvustamine

	<ul style="list-style-type: none"> • Üksteise abistamine töödes • Abi palumine töö tegemisel
--	--

6.2.3. Asjad ja nende korrashoid

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Omab ettekujutust <i>minu-meie oma</i> • Hoiab igapäevaselt korras oma koolitarbed • Koristab juhendamisel pärast töö lõpetamist oma töökoha 	<ul style="list-style-type: none"> • Omab ettekujutust <i>meie oma-võõras</i> • Hoiab korras oma riiulid/kapid klassiruumis, osaleb koristamisel/suurpuhastusel • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha • Osaleb võimetekohaselt ühistöös

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Minu oma, meie oma • Oma asjade, töövahendite eest hoolitsemine, nende paigutamine • Töökoha koristamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Meie oma, võõras • Töövahendite ratsionaalne paigutus, ärapanek peale kasutamist ja hoidmine • Erinevate riiulite/kappide korrashoid ja koristamine • Kingituste valik sünnipäevaks/jõuludeks.

6.2.4. Toitlustamine

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Leiab (suunamisel) vajalikud lauanõud ja vahendid hommiku-, lõuna- ja piduliku laua katmiseks, 	<ul style="list-style-type: none"> • Katab lauda erinevateks söögikordadeks ja sündmusteks

<ul style="list-style-type: none"> • Katab lauda • Täidab lihtsamaid toitlustamisega seotud tööülesandeid • Täidab talle antud ülesande • Viib alustatud töö enamasti lõpuni 	<ul style="list-style-type: none"> • Koristab lauda • Täidab lihtsamaid toitlustamisega seotud tööülesandeid • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Osaleb võimetekohaselt ühistöös • Viib alustatud töö lõpuni
--	---

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Hommiku-, lõunasöögi ning piduliku laua jaoks lauanõude suunatud valimine vastavalt menüüle • Pidulik laud: küünlad, linikud, lilled, nõud • Hommiku- ja lõunasöögi laua katmine ja koristamine • Abistamine lõunalaua ning piduliku laua katmisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Sööginõude valimine ja paigutamine • Söögilaua katmine ja koristamine • Teematiliste pidulaudade katmine • Kaunistuste kasutamine peolauas • Ühekordsete nõude kasutamine

6.2.5. Köögitööd

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja suunamisel täidab õpitud köögitööde juures hügieeni- ja ohutusnõudeid • Teeb lihtsaid köögitöid • Tunneb kodutehnikat ja oskab neid juhendamisel kasutada • Abistab teisi jõukohaste tööülesannete täitmisel • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst • Viib alustatud töö enamasti lõpuni 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid. • Teeb köögitöid • Tunneb kodutehnikat ja oskab seadmeid kasutada • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Osaleb võimetekohaselt ühistöös • Viib alustatud töö lõpuni

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Hügieeninõuded köögis töötamisel: käte pesemine, rõivastus • Köögi sisustus ja selle kasutamine:apid, kraanikauss, külmutuskapp • Kodumasinad ja ohutusnõuded nendega töötamisel • Kodumasinat kasutamine abiga: pliit, külmutuskapp, nõudepesumasin, veekeetja, röster, mikser, vahvlmasin • Nõude pesemine, nõudepesuvahendi kasutamine • Nõude kuivatamine: restile, rätikule nõrguma, rätikuga kuivatamine • Köögi korrastamine: nõude ja toiduainete paigutamine ettenähtud kohtadesse • Pajalappide kasutamine (meeldetuletamisel) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodumasinad ning ohutusnõuded nendega töötamisel • Kodumasinat kasutamine: elektripliidi, nõudepesumasin, veekeetja, vahvlmasin, mikser • Kodumasinat puhastamine • Köögikella (nn.munakell) kasutamine • Sõela kasutamine • Riivi kasutamine • Pajalappide/kinnaste kasutamine • Pannide, pottide, küpsetusvormide puhastamine • Toiduainete säilitamine külmikus • Prügi sorteerimine

6.2.6. Toidu valmistamine

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab lihtsa hommikusöögi • Tükeldab puu- ja aedvilja • Valmistab suunamisel valmistaignast küpsetisi • Tunneb kodutehnikat ja oskab neid juhendamisel kasutada • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst • Viib alustatud töö enamasti lõpuni • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha 	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab lihtsat toitu skeemi/retsepti järgi • Puhastab juurviljad ja koorib juurviljad juurviljanoaga • Valmistab poolfabrikaatidest/ konservidest lihtsat toitu • Tunneb kodutehnikat ja oskab kasutada • Osaleb ülesannete jaotamisel söögivalmistamise juures • Viib alustatud töö lõpuni • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha • Kaunistab ja serveerib toidu

	<ul style="list-style-type: none"> • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Osaleb võimetekohaselt ühistöös
--	--

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa hommikusöögi valmistamine • Viilutatud leivale, saiale või/määrdevõide määrimine • Saia/leiva röstimine rösteris • Vee keetmine veekeetjaga • Tee-ja mahlakontsentraadist külma ja kuuma joogi valmistamine • Puuviljade, aedviljade tükeldamine • Aedviljasalati valmistamine • Valmistaigna rullimine, tükeldamine, küpsetamine • Küpsiste, saiakeste küpsetamine valmistaignast, nende kaunistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiva, saia, vorsti lõikamine • Juustunoa kasutamine • Lihtsate retseptide (skeemide) järgi toidu valmistamine • Puljongi valmistamine kontsentraadist • Poolfabrikaatidest, konservidest, pakisupidest lihtsa toidu valmistamine • Makaronide, muna keetmine • Aedviljade puhastamine ja koorimine • Praekartulite valmistamine • Lihtsate magustoitude valmistamine (vahustamised) • Vahvlite küpsetamine vahvlimasinaga • Koogi küpsetamine • Toidu soojendamine • Toidu serveerimine ja kaunistamine • Ülesannete jaotamine toiduvalmistamisel

6.2.7. Sisseostude tegemine

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Koostab ostunimekirja ning kasutab seda sisseostude sooritamisel • Valib suunamisel sõbrale kingituse • Pakib kingituse (juhendamisel) 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab ja kasutab ostunimekirja • Ulatab raha/ paneb tagasi antud raha rahakotti • Pakib kingituse

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Pakendite ja toiduainete äratundmine köögis, poes • Ostunimekirja (fotod, pildid, sõnad) koostamine ja lugemine • Toiduainete ostmine poest/turult: kaupade suunatud leidmine, maksmine kassas • Poes kingituste valimine sõbrale sünnipäevaks, jõuludeks • Kingituste pakkimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Menüü lugemine • Ostunimekirja koostamine lihtsa retsepti (skeemi) järgi • Ostunimekirja kasutamine sisseostude tegemisel • Ostude sooritamiseks ligikaudse rahasumma määratlemine

6.2.8. Rõivastus ja selle hooldus

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Valib vastavalt ilmale ja sündmusele vastava riietuse ja jalatsid • Jälgib juhendamisel oma rõivastuse puhtust • Pühib jalanõusid (kasutades jalanõudematti jne) • Paneb jalanõud kuivama • Paneb riided kuivama (nööri, radiaatorile, pesurestile) 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib vastavalt tegevusele ja olukorrale sobiva riietuse ja jalatsid • Hoiab korras oma rõivastuse • Hooldab jalanõusid • Võtab kuivanud pesu (nööri, radiaatorilt, pesurestilt) ja paneb kokku • Triigib lihtsamaid esemeid

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Rõivastuse ja jalatsite valik vastavalt ilmale • Piduliku, igapäevase, sportliku riietuse valik • Rõivaste, jalanõude puhtus 	<ul style="list-style-type: none"> • Pesumärkide lugemine: käsitsipesu, masinpesu, triikimine lubatud/keelatud • Pesu sorteerimine: kirju, valge/hele, tume pesu

<ul style="list-style-type: none"> • Musta pesu hoidmine • Pesu kuivatamine nõõril, pesurestil, radiaatoril • Jalanõude kuivatamine • Jalanõude hooldamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pesu pesemine automaatpesumasinaga: pesu panek masinasse, sisselülitamine, pesu väljavõtmine • Pesupulbri valimine • Pesu pesutuppa viimine • Triikraua sisse- ja väljalülitamine • Triikraua temperatuuri valimine vastavalt pesumärgile • Aurustaja kasutamine/pesu niisutamine • Pesu triikimine • Triikimise ohutusnõuded • Triigitud pesu sorteerimine, kappi paigutamine • Rõivaste kokkupanek • Nööbi õmblemine • Sobivate rõivaste valimine (värvitoonid, suurus) • Olukorrale ja tegevusele vastavate rõivaste ja jalatsite valimine • Rõivastuse täiendamine sobivate detailidega. Aksessuaarid • Jalatsite hooldus. Kingakreemide valik vastavalt jalatsi värvile, jalatsite puhastamine
--	---

6.2.9. Tööd õues ja aias

Taotletavad õpitulemused:

2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Valib vastavalt ilmale riietuse ja jalatsid • Osaleb jõukohastes aiatöödes • Abistab teisi jõukohaste aiatööde tegemisel (nt hoiab kotti, lükkab käru jne) • Viib alustatud töö enamasti lõpuni • Teab ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib vastavalt tegevusele ja olukorrale riietuse ja jalatsid • Teeb juhendamisel lihtsamaid töid õues ja aias • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks • Viib alustatud töö lõpuni • Teab ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid

Õppesisu:

2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Aiatöodes osalemine • Lehtede riisumine, äravedu • Lume koristamine lumelabidaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Köögivilja – ja lilletaimede ettekasvatamine • Kaevamine, külvamine, istutamine, kastmine, rohimine • Saagi koristamine • Toataimede kastmine • Luuaga pühkimine • Prahi äravedu • Puistematerjali puistamine libedatele teedele

7. RÜTMIKA

7.1.Rütmika rõhuasetused

I arengutase

I arengutasemel (eeldatavalt 1.-2. klassis) arendatakse õpilaste kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis- ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi.

Õpilasi õpetatakse tunnetama oma keha ja liigutusi, arendatakse ruumitaju.

Rütmide arendamine põhineb individuaalse liikumise/liigutuste rütmide kohandamisel õppimisel etteantud rütmile: muusika, saatelugemine vms.

Harjutusi õpitakse matkides, eeskuju järgi, abiga.

Kujundatakse hügieeni- ja korraharjumusi.

II arengutase

II arengutasemel pööratakse eelnevaga võrreldes suuremat tähelepanu ruumitaju arendamisele ja oma kehaasendi kontrollimisele.

Õpitakse erisuunalisi liigutusi ja eri kehaosade motoorika koordineerimist.

Mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi.

Arendatakse õpilaste loovust.

III arengutase

Õpitakse tantsima lihtsamaid seltskonnatantse ja pidudel rollikohaselt käituma.

Liikumiskavade õppimisel arvestatakse õpilaste muusikaeelistustega.

7.2.Rütmika ainekava jaotus

7.2.1.Harjutused kehatunnetuse saavutamiseks

Taotletavad õpitulemused

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab kehatunnetusharjutusi koostegevuses imiteerimise, näidise instruksiooni (verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi • Kõverdab ja sirutab käsi, pigistab rusikasse, plaksutab • Liigub roomates, põlvedel ja neljakäpukil 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud kehatunnetusharjutusi eeskuju järgi ning omas rütmis ja tempos • Liigub kooskõlas muusikaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib õpitud tantsusamme, lihtsamaid tantsujooniseid • Improviseerib tantsu muusika järgi

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Kiikumisharjutused • Käte kõverdamine ja sirutamine, plaksutamine, rusikasse surumine ja avamine • Roomamine • Põlvedel ja neljakäpukil käimine • Lükkamine ja vedamine • Lõdvestumine • Knill 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumise kiirendamine ja aeglustamine; liikumissuuna muutmine • Liikumismängud • Knill 	<ul style="list-style-type: none"> • Rütmiimprovisatsioonid • Tantsusammude valik muusika järgi • Knill

7.2.2. Koordinatsiooniharjutused

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Liigub erineva rütmiga ja tempoga muusika saatel • Liigub ringis • Tunneb ära erinevate harjutuste ja tegevustega kaasnevat muusikat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud koordinatsiooniharjutusi eeskuju järgi ning omas rütmis ja tempos • Liigub kooskõlas muusikaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab koordinatsiooniharjutusi omas rütmis ja tempos

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad liikumisviisid, kõnd, jooks, hüplemine • Erineva rütmi ja tempoga liikumine • Liikumine ringis • Marssimine; tantsuelemendid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd päkkadel ja kandadel, takistuste ületamine, tagurpidi kõnd • Käte ja jalgade samaaegsed harjutused • Hüppeharjutused paigal jalad koos, harki kokku hüpped , hüpped batuudil • Külgsamm • Harjutused väikeste pallidega • Koordinatsiooniharjutused erineva rütmi ja tempoga muusika saatel 	<ul style="list-style-type: none"> • Hüppeharjutused paigal ja liikumisel • Külgsamm, juurdevõtusamm • Rütmisalmide lugemine koos rütmiliste liigutustega: plaksutamine, patsutamine, trampimine • Harjutused väikeste pallidega, kurikatega, lindiga • Koordinatsiooniharjutused erineva rütmi ja tempoga muusika saatel

7.2.3. Rühi- ja tasakaaluharjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab rühi- ja tasakaaluharjutusi koostegevuses imiteerimise, näidise instruksiooni (verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud rühi- ja tasakaaluharjutusi eeskuju järgi ning omas rütmis ja tempos 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud rühi- ja tasakaaluharjutusi eeskuju järgi ning omas rütmis ja tempos

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevased tegevused • Harjutused peegli ees kehahoiu korrigeerimiseks. • Rütmilised harjutused käte ja õlgadega • Ülakeha painutused • Harjutused sensoorteraapia- ja füsiorullpalliga • Sirutus- ja lõdvestusharjutused 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd võimlemispingil • Põlve- ja sääretõstekõnd, tagurpidi kõnd • Kombineeritus harjutused kõnni- ja jooksusammudega • Kombineeritud hüpped: hüpped ühel jalal, rõngast rõngasse hüpped batuudil • Harjutused erinevate vahenditega: võimlemiskepid, pallid • Sirutus- ja lõdvestusharjutused 	<ul style="list-style-type: none"> • Ronimine kaldpingil • Kombineeritud rütmilised harjutused erinevate vahenditega • Hüpped üle takistuste • Kombineeritud võimlemisharjutused, venitusharjutused • Sirutus- ja lõdvestusharjutused

7.2.4. Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused

Taotletavad õpitulemused:

1.arengutaseme lõpuks	2.arengutaseme lõpuks	3.arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi koostegEVuses, imiteerimise, näidise, instruksiooni (verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi • Liigub erineva rütmiga muusika saatel • Tantsib lihtsaid tantse ja laulumänge • Tunneb ära erinevate harjutuste ja tegevustega kaasnevat muusikat • Esineb õpitud tantsude ja ringmängudega klassi ning kooli üritustel 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi eeskujuga järgi ning omas rütmis ja tempos • Teab oma kohta ravis ja suudab seda hoida tantsimisel, harjutuste sooritamisel • Liigub kooskõlas muusikaga • Tunneb ära õpitud rahvatantsu, suudab seda kaasa tantsida • Esineb õpitud tantsude ja ringmängudega kooli üritustel 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib õpitud tantsusamme • Improviseerib tantsu muusika järgi • Tantsib lihtsamaid seltskonnatantse, oskab tantsule paluda, tantsu lõpetada • Esitab õpitud tantsu, esineb õpitud tantsude ja ringmängudega üritustel

Õppesisu:

1.arengutase	2.arengutase	3.arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Harjutused peegli ees • Õpetaja tegevuse matkimine • Lindude ja loomade tegevuste ja kõnnaku matkimine • Lihtsamad tantsud • Laulumängud • Harjutused langevarju, rätikute ja lintidega 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjutused paaris ja rühmas • Liikumine ravis, kolonnis • Ringmängud • Lihtsamad tantsud õpitud tantsusammudega • Rahvatantsud 	<ul style="list-style-type: none"> • Seltskonnatantsud, ringmängud • Erinevate rahvaste tantsud • Diskotantsud

7.2.6. Lõdvestusharjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane naudib lõõgastumist 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane naudib lõõgastumist 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane lõõgastub teadlikult

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Rahustava muusika ja puudutuselementide saatel õpitakse lõõgastuma ja tunni pingete maandama 	<ul style="list-style-type: none"> • Rahustava muusika saatel lõõgastumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõõgastava muusika valik, pingete maandamine

8. KEHALINE KASVATUS

8.1. Kehalise kasvatuse rõhuasetused

I arengutase

1.-2. klassis kujundatakse õpilaste oskust kuulata, jälgida ja täita lihtsamaid korraldusi ning järgida elementaarseid korraharjumusi, õpetatakse last oma keha tunnetama, ruumis orienteeruma.

Harjutusi sooritatakse koostegevuses ja matkides näidise ja lihtsa instruksiooni järgi.

Õpilasi suunatakse muutma liigutuste rütmi ja tempot. Oskuste omandamist toetab samalaadsete harjutuste pidev kordamine.

Kogu õppetöö tugineb mänguliste elementide kasutamisele.

Õpilasi motiveeritakse tegevuses osalema positiivse hinnangu andmisega.

Õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

II arengutase

II arengutasemel (eeldatavalt 3.-6. klassis) kujundatakse õpilasel oskus ja harjumus kontrollida oma keha, selle asendit ja liigutusi. Tegeletakse eri kehaosade mootorika koordineerimisega. Tuttavaid ja jõukohaseid tegevusakte sooritab õpilane iseseisvalt, sh varieeruvates tingimustes.

Olulised on õpilase sotsiaalset arengut toetavad harjutused.

Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang.

Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima.

III arengutase

III arengutasemel tõuseb harjutuste õppimisel ja sooritamisel õpilaste iseseisvus.

Kujundatakse oskust ja harjumust kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi. Õpilased hakkavad liigutusi teadlikult järjestama osatoimingute ahelast lähtudes.

Õpilasi õpetatakse täitma mitmeosalisi korraldusi, suunatakse õpitud oskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust planeerima ja kontrollima (tegevuse kaasnev ja järgnev suunatud kommenteerimine, tuttava tegevuse planeerimine).

Olulised on sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused.

Tähelepanu pööratakse tahteomaduste (sihikindlus, julgus, visadus, püsivus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime jne) kujundamisele.

7.2. Kehalise kasvatuse ainekava jaotus

7.2.1 Keha- ja ruumitunnetuse harjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendi. • Jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid keha- ja ruumitunnetuse harjutusi • Kõverdab ja sirutab käsi, pigistab rusikasse, plaksutab • Liigub roomates, põlvedel ja neljakäpakil • Ronib üle takistuste. • Liigub rivis, ringis 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab tuttavaid keha- ja ruumitunnetusharjutusi • Sooritab liigutuste ahelat kaasneva instruksiooni järgi • Hüppab hoota kaugust • Arvestab stardi- ja finišijoonega 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab keha- ja ruumitunnetusharjutusi iseseisvalt, paaris või rühmas • Sooritab liigutuste ahelat mälujutlustele toetudes • Oskab võtta hoogu kaugushüppes • Arvestab stardi- ja finišijoonega

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Kiikumisharjutused • Sõudmine istuvas asendis • Käte kõverdamine ja sirutamine, plaksutamine, rusikasse surumine ja avamine, kehaosade puudutamine • Roomamine käsi ja jalgu liigutades • Põlvedel ja neljakäpakil liikumine • Spordivahendite lükkamine ja 	<ul style="list-style-type: none"> • I arengutaseme harjutuskava kordamine • Roomamine • Veeretamine • Ruumitaju arendavad harjutused: liikumine ringis, rivis, kolonnis • Venitus – ja lõdvestusharjutused • Ruumitaju arendavad harjutused: 	<ul style="list-style-type: none"> • Keha ja ruumi tunnetamine • Paaris – ja rühmaharjutused • Ruumitaju arendavad harjutused: stardi- ja, hooga kaugushüpe, hoota kaugushüpe, pallivise

vedamine <ul style="list-style-type: none"> • Takistustest üleronimine • Lõdvestumine • Ruumitaju arendavad harjutused: liikumine rivis, ringis 	stardi- ja finišijoonega	
--	--------------------------	--

7.2.2 Rühi- ja tasakaaluharjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid rühi- ja tasakaaluharjutusi. • Sooritab matkimise teel lihtsamaid kõnni- ja jooksuharjutusi, suudab muuta liigutuste rütmi ja tempot • Ronib varbseinal/üle takistuste • Veeretab ja viskab palli 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab tuttavaid rühi- ja tasakaaluharjutusi • Sooritab kõnni- ja jooksuharjutusi, suudab muuta liigutuste rütmi ja tempot • Sooritab lihtsamaid harjutusi erinevate vahenditega ja erinevatel võimlemisriistadel, sirutamine ja lõdvestumine • Viskab ja põrgatab palli • Hüppab hoota kaugust 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab liigutuste ahelat mälukujutlustele toetudes • Suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal • Sooritab lihtsamaid kombineeritud rühi- ja tasakaaluharjutusi erinevate vahenditega, sirutamine ja lõdvestumine • Viskab palli suunatult • Hüppab hooga kaugust

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd tasapinnal orientiiride järgi • Kõnd reljeefsel/erinevatel 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd võimlemispingil • Põlve- ja sääretõstekõnd, tagurpidi kõnd 	<ul style="list-style-type: none"> • Kombineeritud harjutused kõnni- ja jooksusammul

<p>materjalidest rajal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erinevate kõnnakute matkimine kindlas rütmis • Jooks rahulikus tempos • Hüpped: sulghüpe, harki-kokku hüpe, batuudil • Kükitamine, kägarasend ja selles kiikumine • Varbseinal ronimine • Harjutused palliga: palli hoidmine, kandmine, veeretamine, viskamine kahe käega • Sirutus – ja lõdvestusharjutused 	<ul style="list-style-type: none"> • Kombineeritud harjutused kõnni-ja jooksusammudega • Jooks rahulikus tempos • Sügavushüpe • Kombineeritud hüpped: hüpped ühel jalal, rõngast rõngasse, hoota kaugushüpe, hüpped batuudil • Rippumisharjutused varbseinal • Harjutused palliga: pallivisked ühe käega, pörgatamine kahe käega, palli löömine ja vedamine jalaga, palli ja teiste viskevahendite märkiviskamine, palli püüdmine • Harjutused erinevate vahenditega: võimlemiskepid, pallid, hüpits • Sirutus – ja lõdvestusharjutused 	<ul style="list-style-type: none"> • Põlve-ja sääretõstejooks • Jooks suuna muutmisega • Hüpped üle takistuste, hüplemine hüpitsaga • Hoota kaugushüpe kahel jalal maandumisega • Hooga kaugushüpe • Ronimine kaldpingil • Kombineeritud võimlemisharjutused, venitusharjutused • Jõuharjutused varbseinal • Harjutused palliga: palli löömine kaaslasele, palli veeremise peatamine jalaga, väikese palli viskamine kaugusesse • Harjutused erinevate vahenditega: lint, rõngas, pallid, hüpits • Sirutus – ja lõdvestusharjutused
---	---	--

7.2.3. Vastupidavusharjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Suudab kõndida võimetekohases tempos jõukohast distantsi • Jookseb võimetekohaselt jõukohast distantsi 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab kõndida/joosta erinevatel maastikel, treppidest üles-alla, osaleb teatejooksus • Sõidab rattaga, ujub (abivahenditega) 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal, osaleb teatejooksus • Osaleb erineva pikkusega jooksudistantsidel • Sõidab rattaga, ujub

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd mäest ja treppidest üles ja alla • Matkad kooli lähiümbrusesse • Erineva pikkusega jooksuharjutused • Ronimine ja liulaskmine mänguväljakul • Ujumine: veega kohanemise harjutused, ohutus – ja hügieeninõuded 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd treppidest üles ja alla • Kõnd erinevatel maastikel • Matkad looduses • Erineva pikkusega jooksuharjutused • Teatejooks • Jooks kallakust üles • Võimlemisvahendite tõstmine ja kandmine • Jalgrattasõit/Veloergomeeter • Ujumine: harjutused vees, (abivahendiga) ujumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Jooks/kõnd vahelduval maastikul erinevatel aastaegadel • Kepikõnd • Erineva pikkusega jooksuharjutused • Jalgrattasõit/veloergomeeter kui harrastus • Ujumine: abivahenditega ja iseseisev ujumine • Ujumine kui harrastus

7.2.4 Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (abiga) lihtsamaid sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi • Osaleb lihtsates mängudes • Riietub (piltjuhise ja sõnalise 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi • Osaleb erinevates võistlusmängudes • Riietub iseseisvalt vastavalt ilmale ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi lihtsamaid sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi • Mängib lihtsustatud reeglite järgi õpitud sportmänge, suudab kinni pidada õpitud mängureeglitest • Teab ja järgib tervisliku eluviisi

juhendamise järgi) spordiriietesse, täidab suunamisel hügieeninõudeid	tunni toimumise kohale (sise-, välistingimused)	põhimõtteid
---	---	-------------

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja tegevuse matkimine • Harjutused peegli ees • Tähelepanu- ja matkimismängud • Kullimängud • Laulumängud • Orienteerumismängud ruumis • Iseseisev riietumine, abiga sobivate spordirõivaste valik • Tutvumine hügieeninõuetega 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumismängud, kullimängud • Viske – ja veeretamismängud • Spordivõistlused • Spordirõivastuse valik, riietumine • Hügieeninõuete täitmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pimesikumängud • Võistlusmängud: lihtsustatud reeglitega jalgpall • Matkad • Spordivõistlused • Tervisliku eluviisi põhimõtted

7.2.5 Talisport

Taotletavad õpitulemused:

1. arengutaseme lõpuks	2. arengutaseme lõpuks	3. arengutaseme lõpuks
<ul style="list-style-type: none"> • Laskub kelgul nõlvakust, ronib mäest ülesse, veab kelgul kaaslast • Astub suuskadega 	<ul style="list-style-type: none"> • Veab kelgu märke, pidurdab kelku • Liigub suuskadega lauskmaal • Tegeleb võimetekohaselt talvespordiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhib kelku üksi ja koos kaaslasega • Suusatab lauskmaal • Tegeleb võimetekohaselt talvespordiga

Õppesisu:

1. arengutase	2. arengutase	3. arengutase
<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: laskumine nõlvakust, kelgu vedamine (tühi kelk, istuva kaaslasega) • Lumepalli tegemine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: kelgu lükkamine, kelgu märke vedamine, kelgu pidurdamine • Suusatamine: suuskadel liikumine • Lumepalli veeretamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: kelgu juhtimine, koos kaaslasega kelgul nõlvakust laskumine • Suusatamine: laskumine väikesest nõlvast • Uisutamine: uiskudel tasakaalu hoidmine • Lumememme/lumekindluse tegemine

JAAGU LASTEAED-PÕHIKOOLI VALIKAINETE AINEKAVA

Eesmärk

Tööõppe, kodunduse, kunsti ja käelise tegevuse valikainete tundides toimub lõimitud õpe ning kinnistatakse omandatud oskusi ja teadmisi. Suurt tähelepanu pööratakse õpilase sotsialiseerumisele ja võimalikult iseseisvale toimetulekule elus.

1. KUNSTI- JA KÄSITÖÖÕPETUS

1.1. Kunsti-ja käsitööõpetuse rõhuasetused

Õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töid planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama. Õpetatakse suunamisel oma tegevust verbaalsete/alternatiivsete vahenditega kommenteerima/väljendama. Arendatakse õpilaste käelist osavust. Proovitakse/katsetatakse töövahendite ja materjalide sobivust. Vaadeldakse kaaslaste töid, külastatakse kunstinäitusi/muuseume.

1.2. Kunsti- ja käsitööõpetuse ainekavajaotus

1.2.1. KUNSTIÕPETUS

Taotletavad õpitulemused:

- Omab õigeid töövõtteid: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintlsi pesemine
- Tunneb erinevaid värvuseid
- Tunneb tumedaid ja heledaid toone
- Valmistab fooni- ja ilupaberied kasutades erinevaid tehnikaid (puhumine, lõngatrükk jne)
- Osaleb esemete ja ruumide kaunistamisel
- On käinud kunstinäitusel
- Püüab oma tundeid ja kogemusi väljendada joonistamise/maalimise kaudu
- Joonistab lihtsaid kujundeid (šabloonil abil)
- Rebib erineva paksusega paberit
- Teeb erinevaid kleepetöid
- Lõikab kääridega erinevat materjali

Õppesisu:

- Õpitud värvuste kinnistamine, erinevate toonidega tutvumine
- Värvide segamine
- Erinevate tehnikate kasutamine
- Kujundamine ja kaunistamistööd
- Kunstinäituste külastamine
- Enese väljendamine joonistamise/maalimise kaudu
- Liimib
- Kääridega lõikamisel ohutusreeglite kinnistamine

1.3. KÄSITÖÖ

1.3.1. Tekstiilitööd

Taotletavad õpitulemused:

- Eristab erinevaid materjale
- Omandab võimete piires lihtsamad punumis- ja põimimisvõtted
- Oskab täita padja jms täitematerjaliga
- Kerib lõnga, paela, riideribasid
- Kasutab abiga niiti ja nõela

Õppesisu:

- Kangaste tundmine ja valimine, milline on vastava töö jaoks kõige sobivam
- Lihtsamate punumis- ja põimimisvõtete tundmine, kasutades selleks nõõre, paelu või muud sobivat tekstiili
- Etteantud mudelite täitmine (padjad, nukud jms.) täitematerjaliga
- Lõngast kaunistuste/dekoratiivsete esemete valmistamine
- Nõela kasutamine (niidi nõela taha panemine, nõõbi õmblemine, sõlme tegemine, nõelapisted papil/riidel)
- Kärstab kangast

1.3.2. Kanga kudumine

Taotletavad õpitulemused:

- Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel
- Kerib riideribasid kerasse/papitorule
- Koostab abiga kavandi (valib selleks värve või kangaribasid)
- Kerib materjali süstikule
- Moodustab vaheliku
- Tõmbab soaga kootava materjali kinni

Õppesisu:

- Materjali sorteerimine värvide järgi
- Ettevalmistustöödena materjali lõikamine kääridega
- Lõigatud riideribade kerasse kerimine
- Vaipade ja linikute kavandite tegemine (valib selleks värve või kangaribasid)
- Kootud triibu mõõtmise mõõduriba järgi
- Materjali kerimine süstikule
- Vaheliku moodustamine (tallalaudade vahelduv tallamine)
- Süstiku liikumissuuna jälgimine vahelikus
- Kootava materjali kinni tõmbamine soaga
- Kangastelgede osade nimetuste teadmine

1.3.3. Viltimine

Taotletavad õpitulemused:

- Oskab valida vajalikud vahendid märgviltimiseks/nõelviltimiseks ja valmistab ette töökoha
- Oskab villakihte ja värve sobitada
- Suudab valmistada vilditud eseme

- Suudab viimistleda vilditud eseme
- Oskab kasutada viltimisnõela ja vajalikke abivahendeid
- Hoiab töökoha korras

Õppesisu:

- Märkviltimiseks vajalike vahendite ettevalmistamine (töökoht, paraja soojusega vesi, seep)
- Villakihtide üksteise peale paigutamine vastavalt esemele, mida kujundatakse
- Värvide sobitamine
- Seebiga hõõrumine, kuivatamine, eseme viimistlemine
- Nõelviltimisel viltimisnõela kasutamine
- Ohutuse jälgimine nõelviltimisel

1.3.4. Kangaste kujundamine

Taotletavad õpitulemused:

- Teeb ettevalmistustöid kangale trükkimiseks (nt. triikimine, materjali kinnitamine alusele teibiga)
- Trükib kangale erinevate trükkimisvahenditega
- Triigib trükitud pinna

Õppesisu:

- Värvimiseks sobivate kangaste valimine
- Materjali ettevalmistamine, triikimine
- Materjalile tükkimine (nt. pakutrükk, taimetrükk)
- Viimistlustööd (triikimine)

1.3.5. Savitöö ja kipsitöö

Taotletavad õpitulemused:

- Valmistab savi tööks ette
- Teab voolimisvõtteid
- Oskab kasutada abivahendeid
- Valmistab kipsi massi
- Oskab valmistatud esemeid kaunistada

Õppesisu:

- Sobiva konsistentsiga savi või kipsimassi valmistamine
- Kipsimassi valamine vormidesse, vormist väljavõtmine peale kuivamist
- Savi rullimine, voolimine, tükeldamine, lamendamine, kujundamine
- Abivahendite kasutamine (modellerimispulk, alus, nuga)
- Valmis esemete viimistlemine, kaunistamine, pakkimine

1.3.6. Klaasi/portselani maalimine

Taotletavad õpitulemused:

- Oskab kasutada maalimiseks vajalikke töövahendeid
- Oskab šablooni järgi esemele maalida
- Oskab juhendamisel töö viimistleda (nt. eseme kuumutamine)

Õppesisu:

- Töövahendite kasutamine (lauakatted, värvid, pintslid, puhastusvahendid)
- Esemele maalimine šablooni järgi
- Lihtsamate mustrite/kujundite maalimine
- Lõppviimistluse erinevad võimalused (glasuurimine, lakkimine, kuumutamine)

1.3.7. Muud materjalid

Taotletavad õpitulemused:

- Valib ja kasutab sobivaid töövahendeid lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist
- Käsitseb ohutult tööriistu (krivikeeraja, saag, nuga, haamer)

Õppesisu:

- Lihvimine liivapaberiga
- Naela löömine
- Vineeri saagimine
- Puidu ehistööd: puidupõleti kasutamine, värvimine, lakkimine

2. KODUNDUS

2.1.Kodunduse rõhuasetused:

Õpetatakse tähelepanu pöörama kodu/ruumide koristamisele/kaunistamisele. Tähelepanu pööratakse tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele. Pööratakse tähelepanu hügieeni- ja ohutusnõuete täitmisele.

2.2. Kodunduse ainekavajaotus

2.2.1.KORISTUSTÖÖD

2.2.1.1.Ruumide korrashoid ja koristamine

Taotletavad õpitulemused:

- Teeb juhendamisel majapidamistöid: laua katmine ja koristamine, põrandate puhastamine (kasutades lappe, harju, moppe, tolmuimejat), vaipade kloppimine, akende pesemine, tolmutühkimine, esemete korrastamine (raamaturiid, pliiatsitopsid jne)
- Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid
- Täidab lihtsamaid tööülesandeid
- Tunneb kodutehnikat ja oskab neid kasutada
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks
- Osaleb võimetekohaselt ühistöös
- Viib alustatud töö lõpuni
- Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha

Õppesisu:

- Ühiselt kasutatavate ruumide (koridorid, õppekõök) korrashoid ja koristamine
- Puhastusvahendite hoidmine, valimine, ohutu kasutamine
- Puhastusainete hoiatavad tingimärgid ja nende arvestamine tegevustes
- Erinevate pindade pesemine, puhastusvahendite valimine ja kasutamine
- Valamute puhastamine, selleks vajalike vahendite valimine ja kasutamine
- Peeglite, akende pesemine; puhastusvahendite valimine ja kasutamine

- Tekkide/vaipade kloppimine käsitsi
- Radiaatorite puhastamine tolmuharjaga
- Töö etappide järjestamine
- Ülesannete jaotamine koristustöödel

2.2.1.2. Inimene ja töö (karjääriõpetus)

Taotletavad õpitulemused:

- Teab erinevaid ameteid
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks
- Osaleb ühistöös
- Märkab suunamisel abivajajat ja pakub abi
- Teab talle antud töö etappide järgnevust ja peab sellest kinni (kasutab tööjuhust)

Õppesisu:

- Ametid: koristaja, pesupesija, majahoidja, haljastustöötaja, köögitööline jne
- Ema, isa töökoht ja amet
- Töötamine erinevates ruumides/õppeklassides: pesumaja, õppeköök, üldruumid, aed jne.
- Kutse õppimise võimalused
- Puudega inimeste päevakeskustega tutvumine
- Üksteise abistamine töödes
- Abi palumine töö tegemisel

2.2.1.3. Asjad ja nende korrashoid

Taotletavad õpitulemused:

- Hoiab korras riulid/kapid klassiruumis, osaleb koristamisel
- Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha
- Osaleb võimetekohaselt ühistöös

Õppesisu:

- Töövahendite ärapanek peale kasutamist ja hoiustamine
- Riiulite/kappide korrashoid ja koristamine

2.2.2. KOKANDUS

2.2.2.1. Toitlustamine

Taotletavad õpitulemused:

- Teab sööginõude asukohti köögis
- Katab lauda ning koristab selle pärast söömist
- Täidab lihtsamaid toitlustamisega seotud tööülesandeid
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks
- Viib alustatud töö lõpuni

Õppesisu:

- Vajaminevate sööginõude leidmine kappidest/sahtlitest
- Sööginõude valimine ja paigutamine
- Köögi koristamine
- Teemaatiliste pidulaudade katmine
- Kaunistuste kasutamine laua katmisel
- Ühekordsete nõude kasutamine

2.2.2.2. Köögitööd

Taotletavad õpitulemused:

- Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid ja täidab neid
- Teeb köögitöid
- Tunneb kodutehnikat
- Oskab seadmeid kasutada
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks
- Viib alustatud töö lõpuni

Õppesisu:

- Kodumasinad kasutamine ning ohutusnõuded nendega töötamisel
- Kodumasinade puhastamine
- Köögikella (nn.munakella) kasutamine
- Sõela kasutamine
- Riivi kasutamine
- Pajalappide/kinnaste kasutamine
- Pannide, pottide, küpsetusvormide puhastamine
- Toiduainete säilitamine külmikus
- Prügi sorteerimine

2.2.2.3. Toidu valmistamine

Taotletavad õpitulemused:

- Valmistab lihtsat toitu tööjuhendi/retsepti järgi
- Puhastab juurviljad ja koorib juurviljad juurviljanoaga
- Valmistab poolfabrikaatidest/konservidest lihtsat toitu
- Tunneb igapäevast kodutehnikat ja oskab kasutada
- Viib alustatud töö lõpuni

- Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha
- Kaunistab ja serveerib toidu
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks

Õppesisu:

- Lihtsate retseptide/tööjuhiste järgi toidu valmistamine
- Võileibade valmistamine
- Snäkkide valmistamine
- Puljongi valmistamine kontsentraadist
- Poolfabrikaatidest, konservidest, pakisuppidest lihtsa toidu valmistamine
- Makaronide, muna keetmine
- Aedviljade puhastamine ja koorimine
- Praekartulite valmistamine
- Lihtsate magustoitude valmistamine (vahustamised)
- Vahvlite küpsetamine vahvlimasinaga
- Koogi küpsetamine
- Saiakeste tegemine
- Toidu soojendamine
- Toidu serveerimine ja kaunistamine
- Ülesannete jaotamine toiduvalmistamisel

2.2.2.4. Sisseostude tegemine

Taotletavad õpitulemused:

- Koostab ja kasutab ostunimekirja
- Ulatab raha/ paneb tagasi antud raha rahakotti
- Pakib kingituse

Õppesisu:

- Ostunimekirja koostamine lihtsa retsepti järgi
- Ostunimekirja kasutamine sisseostude tegemisel

2.2.3. Rõivastus ja selle hooldus

Taotletavad õpitulemused:

- Valib vastavalt tegevusele ja olukorrale sobiva riietuse ja jalatsid.
- Hoiab korras oma rõivastuse.
- Hooldab jalanõusid.
- Võtab kuivanud pesu (nööri, radiaatorilt, pesurestilt) ja paneb kokku.
- Triigib lihtsamaid esemeid

Õppesisu:

- Pesumärkide lugemine: käsitsipesu, masinpesu, triikimine lubatud/keelatud.
- Pesu sorteerimine: kirju, valge/hele, tume pesu. Puhas/must pesu
- Pesu pesemine automaatpesumasinaga: pesu panek masinasse, sisselülitamine, pesu väljavõtmine.
- Pesu pesutuppa viimine.
- Triikraua sisse- ja väljalülitamine.
- Pesu triikimine.
- Triikimise ohutusnõuded.
- Rõivaste kokkupanek.
- Nööbi õmblemine.
- Sobivate rõivaste valimine (värvitoonid, suurus).
- Olukorrale ja tegevusele vastavate rõivaste ja jalatsite valimine.
- Rõivastuse täiendamine sobivate detailidega. Aksessuaarid.
- Jalatsite hooldus. Kingakreemide valik vastavalt jalatsi värvile, jalatsite puhastamine.

2.2.4. TÖÖD AIAS JA ÕUES

Taotletavad õpitulemused:

- Valib vastavalt tegevusele ja olukorrale riietuse ja jalatsid
- Teeb juhendamisel lihtsamaid töid õues ja aias
- Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks
- Viib alustatud töö lõpuni

Õppesisu:

- Õunte korjamine
- Lehtede riisumine, kotti panemine
- Käru kasutamine aia töödel
- Luuaga/harjaga pühkimine
- Prahi äravedu
- Puistematerjali puistamine libedatele teedele
- Lume lükkamine

2.2.5. KODUKAUNISTUS

Taotletavad õpitulemused:

- Kaunistab ruume
- Valib kaunistamiseks sobivaid vahendeid

Õppesisu:

- Ettevalmistuste tegemine kodukaunistamiseks (koristustööd)
- Ruumide kaunistamine arvestades tähtpäevi, rahvakalendrit ning olemasolevaid võimalusi
- Kaunistamiseks sobivate vahendite leidmine (nt vaasid, linikud, omavalmistatud käsitööesemed jne)

